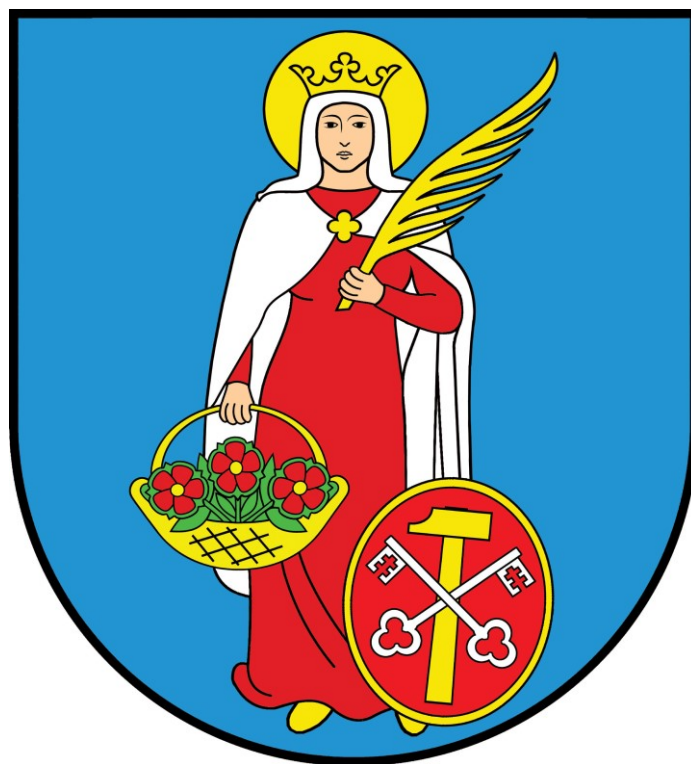

*Załącznik do Zarządzenia Nr 48/2026
Wójta Gminy Wolanów z dnia 18 maja 2026 r.*

RAPORT

O STANIE GMINY WOLANÓW

za 2025 r.

Urząd Gminy Wolanów
Wolanów, 18 maja 2026 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
I. Informacje ogólne o Gminie	4
1.1. Demografia	4
1.2. Charakterystyka Gminy na tle grupy porównawczej.....	5
II. Gospodarka finansowa Gminy.....	12
2.1. Dochody Gminy	12
2.2. Wydatki Gminy	16
2.3. Najważniejsze inwestycje w 2025 r.....	17
2.4. Wieloletnia prognoza finansowa	21
2.5. Pozyskane środki zewnętrzne	22
2.6. Realizacja funduszu sołectkiego.....	24
III. Mienie komunalne.....	27
IV. Informacja o realizacji polityk, programów i strategii	30
4.1. Strategia rozwoju Gminy Wolanów	30
4.2. Ład przestrzenny.....	32
4.3. Infrastruktura komunalna	34
4.3.1. Infrastruktura drogowa i transport publiczny	34
4.3.2. Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna i gospodarka wodno-ściekowa	42
4.3.3. Infrastruktura energetyczna	52
4.4. Ochrona środowiska	52
4.4.1. Gospodarka odpadami	52
4.4.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	56
4.4.3. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wolanów	61
4.4.4. Program usuwania azbestu	62
4.4.5. Program opieki nad zwierzętami	64
4.4.6. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.....	65
V. Polityka społeczna	71
5.1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	71
5.2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.....	76
5.3. Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi.....	86
VI. Stan realizacji zadań oświatowych.....	91
VII. Realizacja uchwał Rady Gminy	95
VIII. Ważniejsze wydarzenia kulturalne w 2025 r.	97
IX. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi	111
Podsumowanie.....	117
Spis tabel	125

Wprowadzenie

Artykuł 28aa. – Raport o stanie gminy – znowelizowanej w 2018 r. ustawy o samorządzie gminnym nakłada na Wójta obowiązek przedstawienia Radzie Gminy, do dnia 31 maja raportu o stanie gminy. Ustawa ogólnie określa, że raport obejmuje podsumowanie działalności Wójta w roku poprzednim, w tym wypadku w 2025 roku, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i funduszu sołeckiego. Raport jest prezentowany Radzie Gminy na sesji absolutoryjnej, ale ma charakter publiczny, w debacie mają prawo brać udział również Mieszkańcy. Raport adresowany jest nie tylko do Radnych, ale także do Mieszkańców mniej zorientowanych w działalności gminy, dlatego ważne jest aby był jak najbardziej zrozumiały.

Rok 2025 był kolejnym rokiem rekordowego poziomu gminnych inwestycji, które wyniosły 27,9 mln zł! To był rok bardzo ciężkiej pracy i wyścigu z czasem, żeby na czas złożyć wnioski na nowe dofinansowania, rozstrzygnąć postępowania przetargowe, zrealizować zadania i na czas je rozliczyć. A każde zadanie to niezliczona ilość problemów i dylematów, a coraz częściej sporów z nierzetelnymi wykonawcami.

To był rok ogromnego, wydaje się nie do powtórzenia w najbliższym czasie sukcesu w zakresie finansów gminy - 27,9 mln zł inwestycji, sfinansowanych w 80% z bezzwrotnych dotacji inwestycyjnych, pozostałe 20% sfinansowaliśmy ze środków własnych, nie zaciągając przy tym ani 1 zł kredytu! I pozostawiając do wykorzystania na kolejny rok 8 mln zł wolnych środków!

Trzeba podkreślić, że na 23,3 mln zł pozyskanych środków 15,3 mln zł pochodziło jeszcze z wprowadzonego przez Rząd Zjednoczonej Prawicy Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład, a 1 mln zł również z okresu działania tego rządu Programu Sportowa Polska Ministerstwa Sportu i Turystyki, pozostałe 7 mln pozyskaliśmy z bieżących naborów. W sumie od 2019 r. pozyskaliśmy 76 mln zł bezzwrotnych dotacji z różnych programów, które zainwestowaliśmy w rozwój naszej gminy.

Patrząc z perspektywy jednego roku wydaje się, że reforma dochodów zadziałała pozytywnie na dochody Gminy Wolanów. Jednak nadmierny optymizm nie jest wskazany, gdyż korekta tych dochodów ma być przeprowadzona w drugiej połowie 2026 r. A ponadto zmiany na 2026 r. były dalece nie nadążające za wzrostem wydatków bieżących w oświacie – planowane dochody wzrosły o 1,6 mln zł a wydatki bieżące w oświacie o 3 mln zł. Jak zwykle więc wydatki na utrzymanie oświaty konsumują wzrost dochodów bieżących a tym samym potencjał inwestycyjny gminy.

W 2025 r. w Gminie Wolanów według danych ewidencji ludności nastąpiła zapaść demograficzna przyrost naturalny ukształtował się na poziomie -26 osób. Liczba zgonów (93) znacznie przekroczyła liczbę urodzeń (67). A w konsekwencji nastąpił spadek liczby mieszkańców gminy z 8954 osoby do 8929 osób. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, które pogłębia niekorzystne zmiany w strukturze ludności. W stosunku do roku 2024 zmniejszyła się liczebność ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, a zwiększyła w wieku poprodukcyjnym. Drastycznie spadła liczba małżeństw do 36, co stanowi znacznie mniej niż w latach pandemii. Na 36 zawartych małżeństwach przypadło 11 rozwodów. Widać, więc że w naszej gminie mamy wszystkie negatywne tendencje demograficzne występujące w skali kraju.

Jednakże nabory do placówek oświatowych nie potwierdzają na razie tego zjawiska, gdyż mamy pełne obłożenie miejsc w nowoutworzonym żłobku. Pełne obłożenie w przedszkolach. Dwa oddziały przedszkolne tzw. zerówki w Wolanowie, jedna 22 uczniów w szkole w Sławnie, 23 uczniów w Mniszku i 12 w Bieniędziejach.

Na kolejnych stronach raportu przedstawiam Państwu podsumowanie działalności Gminy Wolanów w 2025 r. w wybranych obszarach.

I. Informacje ogólne o Gminie

1.1. Demografia

Obszar gminy to 82,9 km² zamieszkałych na koniec 2025 r. przez 8929 osób według gminnej ewidencji ludności. Szczegółowe dane demograficzne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Gmina Wolanów – dane demograficzne

Wskaźniki demograficzne	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ludność	8843	8853	8899	8886	8874	8919	8941	8954	8929
- w tym kobiety	4442	4436	4449	4446	4449	4482	4497	4511	4499
Urodzenia żywe	113	91	114	95	98	93	96	85	67
Zgony	61	55	67	100	102	87	83	72	93
Przyrost naturalny	52	36	47	-5	-4	6	13	13	-26
Małżeństwa	65	51	56	41	77	64	47	43	36
Rozwody	17	15	9	18	18	14	6	17	11
Ludność w wieku - przedprodukcyjnym	2151	2128	2084	1966	1981	2097	1989	2075	2054
-produkcyjnym	5510	5475	5511	5593	5546	5447	5544	5432	5391
-poprodukcyjnym	1182	1250	1304	1327	1347	1375	1408	1447	1484

Źródło: opracowanie własne.

W 2025 r. liczba ludności Gminy Wolanów zmniejszyła się o 25 osób. W trakcie tego roku 253 osoby zameldowało się na pobyt stały na terenie gminy, w tym 100 osób spoza terenu gminy, zaś 253 osoby (w tym zgony) wymeldowało się z pobytu stałego. Ciekawe jest zestawienie liczby ludności miejscowościami – tabela 1A. W Kolonii Wolanów przybyło 8 mieszkańców i w Wolanowie 7 i to są największe przyrosty. W Wawrzyszowie ubyło 12 mieszkańców, w Sławnie 10, w Młodocinie Większym i Kolonii Wawrzyszów ubyło po 8 osób, i to są największe ubytki w liczbie mieszkańców.

Tabela 1A. Gmina Wolanów – Liczba ludności wg miejscowości

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności (osoby)			
		2023 r.	2024 r.	2025 r.	
				Liczba osób	Zmiana +/-
1.	Bieniędzice	203	211	214	+3
2.	Chruślice	201	198	201	+3
3.	Franciszków	291	296	303	+4
4.	Garno	1046	1047	1048	+1
5.	Gawronie	19	21	21	bez zmian
6.	Jarosławice	115	116	115	-1
7.	Kacprowice	254	256	255	-1
8.	Kolonia Wawrzyszów	211	209	201	-8
9.	Kolonia Wolanów	148	149	157	+8
10.	Kowala-Duszocina	253	274	279	+5
11.	Kowalanka	322	319	315	-4
12.	Michałów	58	56	55	-1
13.	Młodocin Większy	409	399	391	-8
14.	Mniszek	715	723	719	-4
15.	Podkończyce	58	60	61	+1
16.	Podlesie	170	162	161	-1
17.	Rogowa	235	237	236	-1
18.	Sabat	10	10	14	+4
19.	Sławno	648	639	629	-10
20.	Strzałków	774	778	774	-4
21.	Ślepowron	713	709	714	+5
22.	Wacławów	216	218	213	-5
23.	Waliny	257	258	254	-4
24.	Wawrzyszów	431	431	419	-12
25.	Wolanów	714	708	715	+7
26.	Wola Wacławowska	218	223	223	bez zmian
27.	Wymysłów	69	70	68	-2
28.	Zabłocie	183	177	174	-3

Źródło: dane USC.

1.2. Charakterystyka Gminy na tle grupy porównawczej

Na wykresach poniżej przedstawiono dane charakteryzujące gminę Wolanów na tle innych gmin wiejskich powiatu radomskiego i gmin sąsiadujących z gminą Wolanów tj. Orońska i Wieniawy. Niestety dane w ujęciu porównawczym dostępne są w statystykach dopiero w drugiej połowie roku, toteż do porównań wykorzystano jako najnowsze dane z końca 2024 r.

Podstawowym potencjałem gminy są jej mieszkańcy. Liczba mieszkańców w znacznym stopniu wpływa na wielkość dochodów gminy, toteż jako pierwszą płaszczyznę prezentacji potencjału gminy pokazano liczbę ludności.

Tabela 2. Ludność w sąsiednich gminach wiejskich w latach 2019-2024

Gmina	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
	osoby					
Wieniawa (2)	5 276	5 183	5 119	5 114	5 074	5 025
Orońsko (2)	5 969	5 993	5 954	5 956	5 918	5 934
Przytyk (2)	7 308	7 118	7 081	7 069	7 030	-
Jastrzębia (2)	6 996	7 155	7 130	7 127	7 132	7 134
Wolanów (2)	8 906	8 966	8 967	8 997	9 014	9 049
Wierzbica (2)	9 672	9 500	9 360	9 239	9 185	9 113
Pionki (2)	9 979	9 770	9 698	9 697	9 642	9 640
Gózd (2)	8 978	9 162	9 201	9 313	9 423	9 626
Kowala (2)	12 247	12 331	12 380	12 447	12 489	12 493
Zakrzew (2)	13 222	13 517	13 692	13 849	14 019	14 148
Jedlińsk (2)	14 548	14 547	14 548	14 562	14 574	14 612

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak widać największą gminą wiejską pod względem liczby ludności spośród porównywanych jest Jedlińsk, który goni gmina Zakrzew, o największym przyroście ludności w latach 2019-2023 tj. o 926 osób. Kolejną bardzo dynamicznie zwiększającą się liczebnie gminą jest Gózd z przyrostem ludności w analizowanym okresie o 648 osób. Inne przyrosty są już mniej spektakularne: Kowala o 246 osób, Wolanów o 143 osoby, Jastrzębia o 138 osób, Jedlińsk o 64 osoby. W pozostałych gminach liczba ludności spadła, najbardziej w Wierzbicy o 559 osób, w Pionkach o 339 osób, Wieniawie o 251 osób, w Przytyku o 278 osób, w Orońsku o 35 osób.

Jak widać Gmina Wolanów należy do mniejszych gmin w porównywanej grupie. Do zmniejszenia liczby mieszkańców w wielu gminach w znacznym stopniu przyczyniła się pandemia i niekorzystna demografia, zbyt mała liczba urodzeń w stosunku do liczby zgonów.

Potencjał ekonomiczny, przedsiębiorczość mieszkańców pokazuje liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. Jak widać w kolejnej tabeli w aktywności przodują największe gminy. Gdyby odnieść liczbę podmiotów gospodarczych do liczby mieszkańców najbardziej przedsiębiorczy są mieszkańcy gminy Zakrzew (11,4%), Kowala (10,7%) i Orońsko (10,3%), następnie Jedlińska (9,7%), Wieniawy (9,7%), Wierzbicy (9,5%), Wolanowa (9,4%), Gozdu (9,2%), Jastrzębi (9,1%). Na poziomie 8,5% wskaźnik ten kształtuje się w gminie Pionki oraz 6,4% w Przytyku. Gmina Wolanów plasuje się pośrodku

grupy i nie wyróżnia się w obszarze przedsiębiorczości mieszkańców, ale też nie pozostaje w tyle.

Tabela 3. Podmioty gospodarcze według rejestru REGON w latach 2019-2024

Gmina	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	Liczba podmiotów jako % liczby ludności
Wieniawa (2)	395	421	441	467	488	496	489	9,7
Orońsko (2)	478	511	536	562	575	582	611	10,3
Jastrzębia (2)	510	542	562	578	604	635	647	9,1
Pionki (2)	626	666	695	732	768	782	815	8,5
Wolanów (2)	686	707	752	783	817	830	850	9,4
Wierzbica (2)	695	753	788	805	820	851	867	9,5
Gózd (2)	625	644	689	746	779	845	881	9,2
Kowala (2)	1 029	1 087	1 166	1 214	1 259	1 293	1 339	10,7
Jedlińsk (2)	1 114	1 152	1 238	1 281	1 321	1 367	1 421	9,7
Zakrzew (2)	1 201	1 267	1 349	1 401	1 440	1 513	1 606	11,4
Przytyk (2)	403	418	437	437	455	-	-	6,4

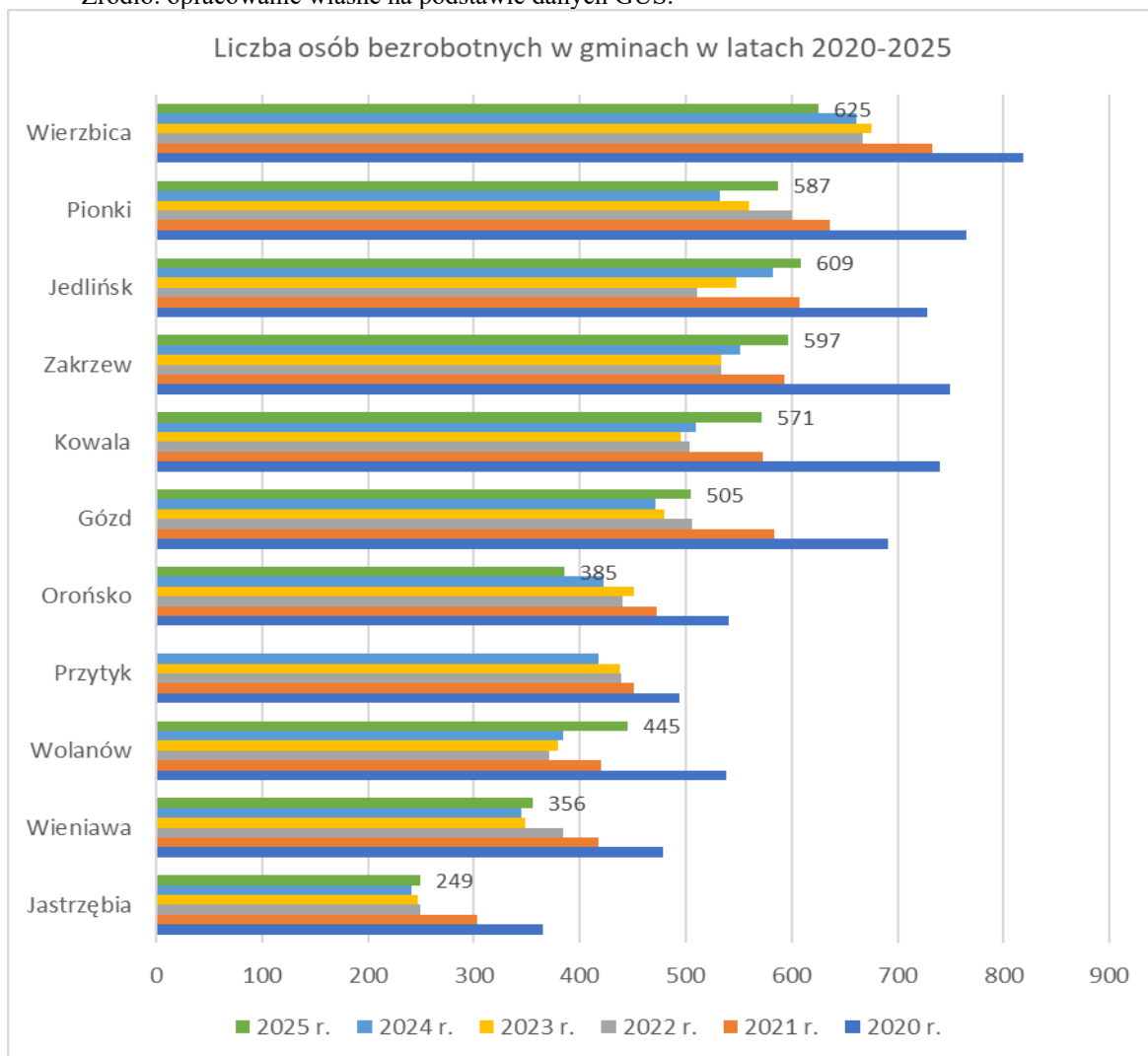
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważnym wskaźnikiem ekonomicznym jest liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach. Niestety w większości badanych gmin (w 8 na 10) w 2025 r. liczba osób bezrobotnych wzrosła, potwierdza to tendencję wzrostową w kraju. Jest to drugi rok z rzędu kiedy liczba osób bezrobotnych wrasta. Odnosząc liczbę osób bezrobotnych do liczby ludności najwyższy odsetek wystąpił w gminie Wieniawa (7,1%), Wierzbica (6,9%), Orońsko (6,5%), Pionki (6,1%), Przytyk (5,9%), Gózd (5,2%). Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych wystąpił w gminie Jastrzębia (3,5%). W gminie Wolanów odsetek osób bezrobotnych w 2025 r. wynosił 4,9%, a liczba osób bezrobotnych wzrosła w porównaniu do roku 2024 o 61 osób. Wzrost ten niepokoi. Na koniec 2025 r. 445 zdolnych do pracy mieszkańców gminy Wolanów pozostawało bez pracy. Jest to znaczna grupa. Dla trzech gmin Wolanów, Zakrzew, Jedlińsk 2025 r. był najgorszy po 2020 r. pod względem liczby bezrobotnych, słupki na wykresie poniżej w wielu wypadkach zmierzają w kierunku najwyższego w badanym okresie poziomu bezrobocia.

Tabela 4. Bezrobotni w gminach w latach 2020-2025

Gmina	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	Liczba osób bezrobotnych jako % ludności
Jastrzębia	365	303	249	247	241	249	3,5
Wieniawa	478	417	384	348	345	356	7,1
Wolanów	538	420	371	379	384	445	4,9
Przytyk	494	451	439	438	418	Brak danych	5,9
Orońsko	540	473	440	451	422	385	6,5
Gózd	691	583	506	480	471	505	5,2
Kowala	740	573	503	495	510	571	4,6
Zakrzew	749	593	533	533	551	597	4,2
Jedlińsk	728	607	511	548	582	609	4,2
Pionki	765	636	600	560	532	587	6,1
Wierzbica	818	733	667	675	661	625	6,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

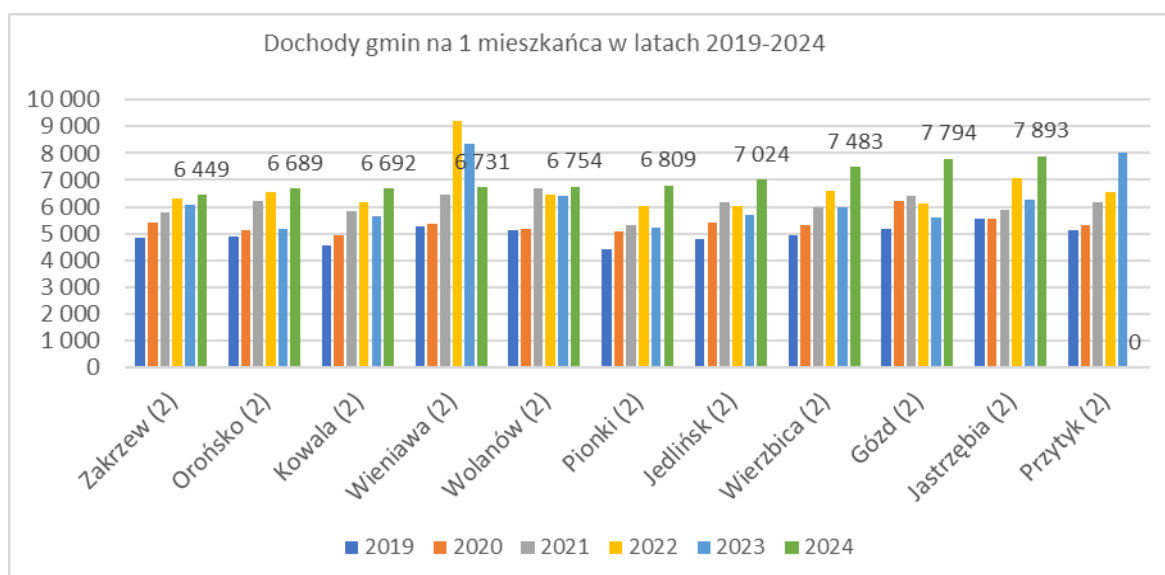

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowych Urzędów Pracy.

Wszystkie przedstawione powyżej dane wpływają na dochody gminy. W tabeli 5 przedstawiono dochody gminy przypadające na 1 mieszkańca w latach 2019-2024. Jak widać we wszystkich gminach dochody na 1 mieszkańca są zbliżone. W sześciu z jedenastu porównywanych gmin kształtowały się pomiędzy 6,4 a 6,8 tys. W czterech od 7 do 7,9 tys. zł. W gminie Wolanów wynosiły 6,8 tys. zł. W przypadku Przytyka, który stał się gminą miejsko wiejską statystyki są publikowane osobno dla miasta i wsi dlatego trudno je porównać do innych gmin. Wyższe dochody na 1 mieszkańca są wynikiem dotacji inwestycyjnych pozyskanych przez gminy. Generalnie za wyjątkiem gminy Wieniawa w 2024 r. gminy odnotowały wzrost dochodów na 1 mieszkańca w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 5. Dochody ogółem gmin na 1 mieszkańca w latach 2019-2024

Gmina	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
	[zł]					
Zakrzew (2)	4 846	5 405	5 776	6 297	6 060	6 449
Orońsko (2)	4 894	5 105	6 202	6 571	5 151	6 689
Kowala (2)	4 557	4 934	5 850	6 155	5 642	6 692
Wieniawa (2)	5 252	5 367	6 448	9 216	8 327	6 731
Wolanów (2)	5 138	5 156	6 713	6 475	6 395	6 754
Pionki (2)	4 415	5 066	5 338	6 016	5 237	6 809
Jedlińsk (2)	4 816	5 419	6 163	6 040	5 676	7 024
Wierzbica (2)	4 955	5 309	5 971	6 596	5 993	7 483
Gózd (2)	5 160	6 208	6 412	6 143	5 578	7 794
Jastrzębia (2)	5 536	5 534	5 894	7 051	6 249	7 893
Przytyk (2)	5 105	5 332	6 193	6 537	8 021	-

Źródło: opracowanie własne.

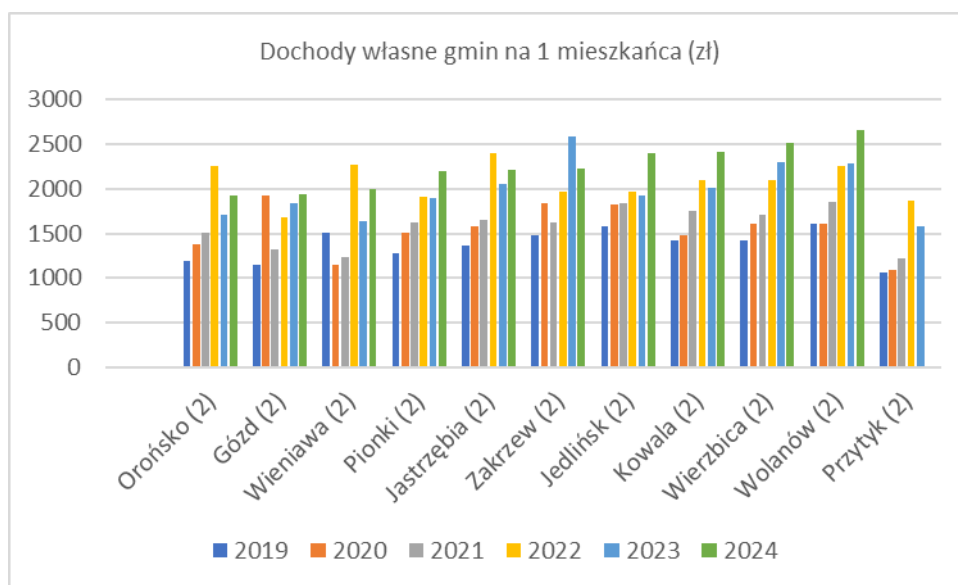
Dla porównania potencjału dochodowego gmin bardziej precyzyjny obraz daje porównanie dochodów własnych na 1 mieszkańca – Tabela 6.

W dochodach własnych nie ma już dotacji celowych przekazywanych na zadania bieżące zlecone gminie, w przypadku których gmina jest jedynie dystrybutorem środków w terenie, takie jak np. wszelkiego rodzaju dodatki czy świadczenia - osłonowe czy świadczenia rodzinne i wychowawcze. Są natomiast dotacje inwestycyjne. Poza gminą Zakrzew i Przytyk, dla której brak danych we wszystkich gminach nastąpił wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca. I co ciekawe najwyższy poziom dochodów własnych na 1 mieszkańca osiągnęła w 2024 r. gmina Wolanów. Osiem spośród 10 porównywanych gmin osiągnęło dochody pomiędzy 2-2,7 tys. zł na 1 mieszkańca, a dwie gminy Orońsko i Gózd na poziomie 1,9 tys. zł.

Tabela 6. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w latach 2019-2024

Gmina	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
	[zł]					
Orońsko (2)	1 190	1 381	1 511	2 253	1 703	1 932
Gózd (2)	1 144	1 932	1 320	1 681	1 836	1 945
Wieniawa (2)	1 506	1 142	1 230	2 272	1 642	2 004
Pionki (2)	1 281	1 509	1 622	1 910	1 896	2 198
Jastrzębia (2)	1 360	1 581	1 652	2 406	2 053	2 217
Zakrzew (2)	1 485	1 832	1 625	1 968	2 593	2 232
Jedlińsk (2)	1 581	1 820	1 845	1 974	1 922	2 401
Kowala (2)	1 417	1 481	1 748	2 095	2 015	2 411
Wierzbica (2)	1 420	1 601	1 710	2 091	2 305	2 521
Wolanów (2)	1 615	1 615	1 847	2 252	2 280	2 659
Przytyk (2)	1 064	1 090	1 219	1 866	1 573	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

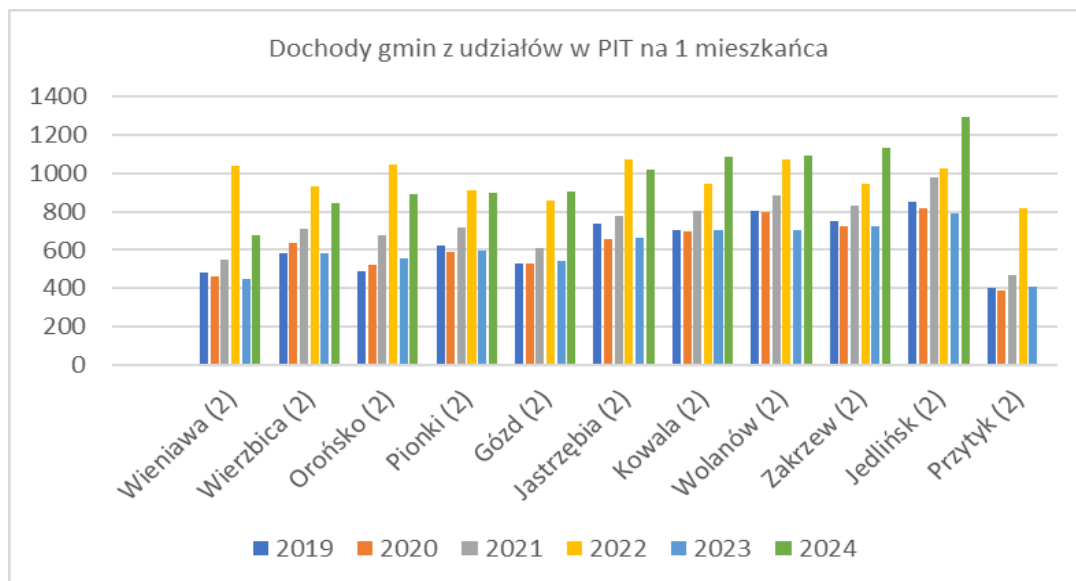
Na wykresie powyżej widać wyraźny wzrost potencjału rozwojowego, szczególnie w gminach Jedlińsk, Wierzbica, Kowala, Wolanów. Porównując dochody ogółem i dochody własne widać jak niski poziom dochodów własnych uzupełniany jest subwencjami. Gminy Gózd i Jastrzębia mające najwyższy poziom dochodów ogółem miały jednocześnie stosunkowo niski poziom dochodów własnych na 1 mieszkańca.

Ciekawy obraz daje porównanie dochodów z PIT na 1 mieszkańca – tabela 6, które pokazuje zamożność mieszkańców. Pod tym względem przoduje gmina Jedlińsk, Zakrzew, a za nimi Wolanów, Kowala, Jastrzębia. Pozostałe gminy mają niższe dochody z PIT. Najniższe dochody z PIT na 1 mieszkańca ma gmina Wieniawa, 52% dochodów gminy Jedlińsk. Gdy porównamy dochody ogółem na 1 mieszkańca obu tych gmin to dochody gminy Wieniawa stanowią 83% dochodów gminy Jedlińsk. Widać jak działa mechanizm wyrównawczy/subwencyjny.

Tabela 6a. Dochody z udziałów w PIT na 1 mieszkańca w latach 2019-2024

Gmina	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych						
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	
	[zł]						Jako% dochodów własnych
Wieniawa (2)	482	461	547	1 039	450	678	34
Wierzbica (2)	582	640	712	932	583	844	33
Orońsko (2)	490	522	678	1 046	559	889	46
Pionki (2)	620	588	718	910	597	897	41
Gózd (2)	531	531	610	861	542	904	46
Jastrzębia (2)	738	654	778	1 075	662	1 016	46
Kowala (2)	704	697	807	943	703	1 089	45
Wolanów (2)	803	796	886	1 071	705	1 092	41
Zakrzew (2)	751	727	833	942	725	1 137	51
Jedlińsk (2)	850	818	981	1 025	790	1 295	54
Przytyk (2)	401	391	467	815	407	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres powyżej pokazuje, że dochody z udziałów w PIT wyraźnie wzrosły po reformie dochodów gmin, dotyczyło o wszystkich gmin.

II. Gospodarka finansowa Gminy

2.1. Dochody Gminy

Budżet Gminy Wolanów został przyjęty Uchwałą Nr IX/60/2024 Rady Gminy Wolanów z dnia 30 grudnia 2024 r.

Dochody budżetu gminy za 2025 rok zostały zrealizowane w wysokości **83.903.049,76 zł** (tabela 7):

- dochody **bieżące** wyniosły **61.540.838,22 zł**,
- dochody **majątkowe** **22.362.211,54 zł**.

Tabela 7. Dochody Gminy Wolanów za 2025 r.

Treść	Wykonanie 2025 r.		Wykonanie 2024 r.		Wykonanie zmiana w stos. do wykonania z 2024
	[w zł]	Jako % dochodów wykonanych ogółem	[w zł]	Jako % dochodów wykonanych ogółem	
A. DOCHODY OGÓLEM (A+B)	83 903 049,76	100,00	60 945 647,70	100,00	+22 957 402,06
A.I. Dochody BIEŻĄCE	61 540 838,22	73,34	55 427 309,52	90,95	+6 113 528,70
A.I.1 Dochody z podatków i opłat	33 478 998,09	39,90	18 329 864,44	30,08	+15 149 133,65
§ 001 - Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	23 856 998,48	28,43	9 849 989,00	16,1	+14 007 009,48
§ 002 - Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	158 367,89	0,19	224 616,00	0,37	-66 248,11
§ 027 - Wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	37 709,67	0,04	51 593,99	0,08	-13 884,32
§ 031 - Wpływy z podatku od nieruchomości	5 091 661,68	6,07	4 309 960,74	7,07	+781 700,94
§ 032 - Wpływy z podatku rolnego	635 654,09	0,76	367 229,99	0,60	-66 248,11

§ 033 - Wpływy z podatku leśnego	44 494,08	0,05	51 890,00	0,09	-7 395,92
§ 034 - Wpływy z podatku od środków transportowych	422 584,66	0,50	400 230,66	0,66	+22 354,00
§ 035 - Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej	5 499,00	0,01	5 309,00	0,01	+190,00
§ 036 - Wpływy z podatku od spadków i darowizn	41 432,00	0,05	28 220,00	0,05	+13 212,00
§ 041 - Wpływy z opłaty skarbowej	40 363,00	0,05	34 454,00	0,06	+5 909,00
§ 048 - Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	155 248,82	0,19	168 783,61	0,28	-13 534,79
§ 049 - Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	1 653 301,77	1,97	1 435 588,82	2,36	+217 712,95
§ 050 - Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	434 545,18	0,52	541 072,85	0,89	-106 527,67
§ 055 - Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	1 145,94	0,0	1 045,00	0,00	+100,94
§ 061 - Wpływy z opłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydawanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, certyfikatów i ich duplikatów	104,00	0,0	104	-	0
§ 062 - Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwość	38 624,25	0,05	34 013,40	0,06	+4 610,85
§ 064 - Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	7 553,40	0,0	7 597,60	0,01	-44,2
§ 066 - Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	140 084,64	0,17	125 568,84	0,21	+14 515,80
§ 067 - Wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego	475 359,00	0,57	457 772,00	0,75	+17 587,00
§ 069 - Wpływy z różnych opłat	13 080,85	0,02	17 464,14	0,03	-4 383,29
§ 075 - Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	225 129,89	0,27	217 327,80	0,36	+7 802,09
A.I.2. Subwencja ogólna	16 099 532,63	19,19	22 953 651,00	37,66	-6 854 118,37
rozdz. 75801 § 292 - część oświatowa			15 698 203,00	25,76	-
rozdz. 75807 § 292 - część wyrównawcza			6 243 451,00	10,24	-
rozdz. 75802 § 275 - uzupełnienie subwencji ogólnej			495 952,00	0,81	-
rozdz. 75806 § 292 - część rozwojowa subwencji ogólnej			516 045,00	0,85	-
A.I.3. Dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące, w tym (poz. 1.1.4 WPF):	8 523 168,68	10,16	10 777 085,41	17,68	-2 253 916,73
§ 201 - na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie i § 206 - na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom, związane z realizacją świadczenia wychowawczego	6 474 209,51	7,72	7 647 630,97	12,55	-1 173 421,46
§ 203 - na realizację własnych zadań bieżących gmin	1 219 171,05	1,45	1 704 376,04	2,80	485 204,99
§ 210 Środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie zadań bieżących w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy	33 259,07	0,04	31 916,69	0,05	+1 342,31

§ 244 - Dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych	279 883,54	0,33	305 736,40	0,50	-25 853,40
§ 246 - Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	487 946,77	0,58	341 144,13	0,56	+146 802,64
§ 269 - Środki z Funduszu Pracy otrzymane na realizację zadań wynikających z odrębnych ustaw	24 448,74	0,03%	18 123,71	0,03	+6 325,03
§ 270 - Środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin, powiatów (związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł	2 250,00	0,0	663 253,81	1,09	-661 003,81
A.I.4 Pozostałe dochody (A.I.- (A.I.1+A.I.2+A.I.3), w tym:	3 439 138,82	4,10	3 366 708,67	5,52	+72 430,15
§ 089, § 090, § 091 i § 092 - Wpływy z odsetek	107 587,06	0,13	98 934,55	0,16	+8 652,45
§ 096 - Wpływy z otrzymanych spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej	5 980,00	0,01	17 390,00	0,03	-11 410,00
§ 236 - Dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	71 593,29	0,09	52 136,35	0,09	+19 456,94
B. DOCHODY MAJĄTKOWE w tym:	22 362 211,54	26,65	5 518 338,18	9,05	+16 843 873,36
B.I.1. Dochody ze sprzedaży majątku (wg poz. 1.2.1 WPF)	0,00	0,00	79 859,60	0,13	0
B.I.2. Dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, z tego (wg poz. 1.2.2 WPF):	22 362 211,54	26,65	5 438 427,42	8,92	+16 923 784,12
§ 626 - Dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych (MSiT)	1 057 700,20	1,26	1 567 099,80	2,57	-509 399,60
§ 629 - Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, powiatów (związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł (RFRD oraz Maluch+)	4 042 804,07	4,82	1 192 404,45	1,96	+2 850 399,62
§ 630 - Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych (UM)	1 648 200,31	1,96	814 734,00	1,34	+833 466,31
§ 633 - Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) OLiOC	206 293,36	0,25	-	--	+206 293,36
§ 637 Środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	15 318 305,39	18,26	1 453 001,97	2,38	+13 865 303,42

Zródło: opracowanie własne.

W 2025 r. dochody ogółem Gminy Wolanów były dużo wyższe niż przed rokiem o blisko 23 mln zł. Dochody bieżące zwiększyły się o 6 mln zł, głównie z powodu zwiększenia wpływów z PIT o 14 mln zł, przy jednoczesnym spadku kwoty subwencji o 7 mln zł i dotacji na zadania zlecone o ponad 1 mln zł. Wśród podatków lokalnych najczęściej wzrosły wpływy z podatku od nieruchomości o 781 tys. zł W 2025 r. do budżetu gminy

wpłynęło rekordowe 23 mln zł dochodów majątkowych, które pochodziły z pozyskanych wcześniej dotacji inwestycyjnych z programów rządowych, w tym z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład, z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Programu Maluch+ 2022-2029, Programu Sportowa Polska MSiT, a także z programów Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Wielkość należności budżetowych gminy wg sprawozdania Rb 27S na dzień 31 grudnia 2025 r. wynosi 1.710.836,66 zł, z tego zaległości stanowią kwotę 1.577.108,19 zł.

Najwyższy udział w ogólnej kwocie zaległości, tj. 71,23 % stanowią zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej. Zaległości z powyższych tytułów systematycznie wzrastają, zaś gmina nie ma większego wpływu na ich windykację, która jest prowadzona przez komorników sądowych.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków przez Radę Gminy obliczone za okres sprawozdawczy wyniosły 2.764.026,13 zł, co stanowi 3,30 % dochodów wykonanych ogółem, z tego:

- w podatku od nieruchomości 1.982.000,62 zł,
- w podatku rolnym 330.217,00 zł,
- w podatku od środków transportowych 451.808,51 zł.

W analogicznym okresie roku ubiegłego skutki obniżenia górnych stawek podatków wynosiły **2.935.244,40 zł**.

Skutki udzielonych ulg i zwolnień obliczone za okres sprawozdawczy (bez ulg i zwolnień ustawowych) wyniosły 12.396,20, co stanowi 0,02 % dochodów wykonanych ogółem (w analogicznym okresie roku ubiegłego wynosiły 12.191,25 zł).

Skutki decyzji wydanych przez organ podatkowy (umorzenia zaległości podatkowych) za okres sprawozdawczy wyniosły 24.750,00, co stanowi 0,03 % dochodów wykonanych ogółem (w analogicznym okresie roku ubiegłego wynosiły 11.272,36 zł).

Zaległości z tytułu podatków i opłat w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego zmniejszyły się o kwotę 57.922,02 zł i wynoszą **233.127,99 zł**, co stanowi 0,70 % uzyskanych dochodów z tytułu podatków i opłat. W analogicznym okresie roku ubiegłego zaległości były wyższe i wynosiły **291.050,01 zł**.

Na wszystkie zaległości od osób fizycznych w okresie od 01.01.2025 do 31.12.2025 roku (podatek rolny, leśny i od nieruchomości) zostało wystawionych 253 sztuk upomnień, na kwotę 136 358,39 zł oraz 93 tytuły wykonawcze na kwotę 60.678,76 zł. W przypadku

podatku od środków transportowych wystawiono 15 sztuk upomnień na kwotę 51 651 zł oraz tytuły wykonawcze – 8 sztuk na kwotę 30 215,95zł.

2.2. Wydatki Gminy

W 2025 roku zrealizowano wydatki w kwocie **79.067.469,00 zł**, z czego przypadło na:

- wydatki bieżące kwota **51.167.899.13 zł**,
- wydatki majątkowe kwota **27.899.569,87 zł**.

W tabeli 8 przedstawiono wydatki Gminy Wolanów w 2025 r.

Tabela 8. Wydatki Gminy Wolanów w 2025 r. według podstawowych grup wydatków

Treść	Wykonanie za 2025 r.		Wykonanie za 2024 r.		Zmiana 2025/2004 +/-
	[w zł]	Jako % wydatków ogółem	[w zł]	Jako % wydatków ogółem	
Wydatki (A+B)	79 067 469,00	100,00	62 115 914,22	100,00	+16 951 554,78
A. Wydatki bieżące*	51 167 899,13	64,71	48 904 968,23	78,73	+2 262 930,90
1. Wydatki jednostek budżetowych, w tym:	42 018 180,96	53,14	39 176 627,59	63,07	+2 841 553,37
1.1. Wynagrodzenia i składki od nich naliczane, w tym:	27 644 242,47	34,96	25 254 283,55	40,66	+2 389 958,92
§ 401, § 402, § 404, § 405 i § 407, § 479, § 480 - wynagrodzenia osobowe	22 376 271,80	28,30	20 407 267,41	32,85	+1 969 004,39
§ 410 - wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne	121 983,00	0,15	113 286,00	0,18	+8 697,00
§ 474 i § 475, § 483, § 484 - wynagrodzenia wypłacane w związku z pomocą obywatelom Ukrainy	27 341,05	0,03	26 712,69	0,04	+628,31
§ 417 i § 418 - wynagrodzenia bezosobowe	427 992,06	0,54	319 007,54	0,51	+108 984,52
§ 411, § 412 i § 478 - składki	4 656 199,14	5,89	4 359 793,79	7,02	+296 405,35
§ 471 - Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający	29 133,42	0,04	23 012,12	0,04	+6 121,30
1.2. Wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań, w tym:	14 373 938,49	18,18	13 922 344,04	22,41	+451 594,45
2. Dotacje, w tym:	1 491 667,51	1,89	1 505 314,64	2,42	-13 647,13
§ 231, § 232 i § 233 - Dotacje dla innych JST udzielone na podstawie porozumień	50 108,42	0,06	116 582,85	0,19	-66 474,43
§ 281, § 282, § 283 i § 258 - Dotacje dla jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	539 671,17	0,68	555 264,79	0,89	-15 593,62
§ 248 - Dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury	828 087,92	1,05	790 000,00	1,27	+38 087,92
§ 271 - Dotacja celowa na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących WTZ	51 800,00	0,07	43 467,00	0,07	+8 333
3. Świadczenia na rzecz osób fizycznych (3xx)	7 201 554,69	9,11%	7 737 477,02	12,46	-535 923,02
4. Wydatki na obsługę długu (§ 801, § 804, § 806, § 807, § 809, § 810, § 811, § 812 i § 813)	456 495,97	0,58%	456 028,98	0,73	+466,99
B. Wydatki majątkowe tym:	27 899 569,87	35,29	13 210 945,99	21,27	+14 688 623,88

Źródło: opracowanie własne.

W 2025 r. łączne wydatki gminy wzrosły w stosunku do roku 2024 o 17 mln zł. Przy czym wydatki bieżące wzrosły o 2,2 mln zł, a wydatki inwestycyjne o 14,7 mln zł. Był to prawdziwy boom inwestycyjny, częściowo spowodowany wydłużeniem planowanych terminów zakończenia inwestycji w infrastrukturę sportową, która pierwotnie miała zostać oddana na koniec listopada 2024 r., zaś boiska zostały oddane na koniec stycznia a sala gimnastyczna na koniec marca 2025 r. Tak wysoki poziom wydatków majątkowych był możliwy dzięki pozyskanym dotacjom inwestycyjnym. Przy wydatkach majątkowych na poziomie blisko 28 mln zł gmina nie zaciągnęła ani 1 zł długu, pokrywając najwyższe w historii gminy wydatki inwestycyjne w 80% pozyskanymi bezzwrotnymi dotacjami inwestycyjnymi w łącznej kwocie 22,3 mln zł. Pozostałe 5,7 mln zł gmina sfinansowała ze środków własnych. Osiągając przy tym na koniec roku **nadwyżkę budżetu** w kwocie **4.835.580,76 zł**, na planowany deficyt w kwocie 720.249,67zł.

Pozycją wydatków bieżących, która najbardziej dynamicznie wrosła (o 8%) były oczywiście największe w budżecie wydatki w dziale oświata i wychowanie (stanowiące 52,15% łącznych wydatków bieżących), które wzrosły w stosunku do wykonania za 2024 r. o 2 mln zł, w stosunku do 2023 r. o 6,3 mln zł, o 8,4 mln zł w stos. do wydatków za 2022 r. oraz o 9,6 mln zł w stos. do 2021 r. Przy nowością był fakt zaprzestania wiązania finansowania oświaty z subwencją oświatową, której nie wyodrębnia się od początku 2025 r. Kolejnym dużym działem wydatków są świadczenia rodzinne 12%, administracja 12% oraz gospodarka komunalna 6,5% i rolnictwo 3,8% tj. woda i ścieki.

2.3. Najważniejsze inwestycje w 2025 r.

W 2025 roku zrealizowano wydatki majątkowe w rekordowej kwocie **27 899 570 zł**. Największe inwestycje wymieniono poniżej:

W dziale 010 Rolnictwo i łowiectwo

Na dzień 31.12.2025 r. wydatkowana została kwota **11.993.853,64 zł** na m.in:

- **Budowę studni dla gminnego ujęcia wody w m. Wawrzyszów.** Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2024-2026. Na realizację zadania wydatkowano kwotę **172.640,50 zł**.
- **Budowę studni pod nowe ujęcie wody w Gminie Wolanów.** Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2025-2026. Na realizację zadania wydatkowano kwotę **61.500,00 zł**.

- **Modernizację sieci wodociągowej na terenie Gminy Wolanów.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **76.260,00 zł**.
- **Budowa infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy Wolanów.** Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2024-2026. W 2025 roku wydatkowano kwotę **10.359.351,80 zł**, w tym 8.000.000 zł pozyskano z Rządowego Funduszu Polski Ład. Wybudowano 2,6 km sieci kanalizacyjnej z odtworzeniem dróg gminnych wraz z dwoma przepompowniami w miejscowościach Ślepowron i Sławno.
- **Rozwój retencji wody w Gminie Wolanów – Rozbudowa stawu nr 1 i budowa stawu nr 2 w m. Wolanów.** Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2024-2025. W 2025 r. wybudowano obydwie stawy wraz z rurociągiem tłocznym i przepompownią za kwotę **1.278.630,56 zł**, w tym środki z ARiMR w kwocie 974.618,31zł.

W dziale 600 Transport i łączność

Na wydatki inwestycyjne w zakresie lokalnego transportu zbiorowego oraz w zakresie dróg publicznych wydatkowano **4.039.368,81 zł**, w tym przypada na zadania:

- **Zakup autobusów elektrycznych wraz ze stacjami ładowania dla Gminy Wolanów.** Przedsięwzięcie zaplanowane na lata 2024-2026, w 2025 r. wydatkowano kwotę **51.065,00 zł**.
- **Dotacja na opracowanie dokumentacji projektowej na rozbudowę drogi powiatowej nr 3565W Wolanów-Kończyce.** Jest to zadanie realizowane w ramach przedsięwzięć majątkowych zaplanowanych do realizacji w latach 2025-2026. W 2025 r udzielono dotacji na kwotę **50.000,00 zł**.
- **Dotacja na opracowanie dokumentacji projektowej na rozbudowę drogi powiatowej nr 3570W Zakrzew-Wolanów-Augustów.** Jest to zadanie realizowane w ramach przedsięwzięć majątkowych zaplanowanych do realizacji w latach 2025-2026. W 2025 r udzielono dotacji na kwotę **40.000,00 zł**.
- **Projektowanie rozbudowy dróg gminnych na terenie Gminy Wolanów.** Jest to przedsięwzięcie wieloletnie zaplanowane do realizacji na lata 2023-2026, a łączne nakłady finansowe wynoszą 1.593.72,60 zł. W 2025 roku wydatkowano kwotę **315.419,40 zł**.
- **Rozbudowa drogi gminnej nr 351207W w m. Strzałków.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **3.320.840,81 zł**, w tym 2.267.930,47 zł pozyskano z Rządowego

Funduszu Rozwoju Dróg. Rozbudowano drogę na odcinku od drogi krajowej nr 12 w kierunku m. Garno o długości 957 m. i szer. 5,25 m.

- **Zakup i montaż barier drogowych wzdłuż stawów nr 1 i nr 2 przy ul. Szkolnej w Wolanowie.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **62.224,47 zł.**
- **Zakup i montaż progów zwalniających na terenie Gminy Wolanów.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **104.115,81 zł.**

W dziale 700 Gospodarka mieszkaniowa

Na finansowanie zadań wydatkowano 136.465,58 zł z przeznaczeniem na zakup działki w m. Wola Waclawowska.

W dziale 801 Oświata i wychowanie

Na finansowanie zadań przyjęto wydatkowano **8.167.424,48 zł** z przeznaczeniem na:

- **Budowę hali sportowej i dwóch boisk sportowych przy szkołach podstawowych na terenie Gminy Wolanów.** Jest to zadanie wieloletnie zaplanowane do realizacji w latach 2022-2025, na które zaplanowano łączne nakłady finansowe w kwocie **12.686.009,22 zł**, a w 2025 roku wydatkowano **6.887.249,77 zł**, w tym środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład w kwocie 6.606.873,39 zł.
- **Wymianę źródła ciepła w SPP w Wolanowie.** Jest to zadanie wieloletnie zaplanowane do realizacji w latach 2023-2025, w 2025 roku wydatkowano **307.952,89 zł.**
- **Zakup autobusu szkolnego na potrzeby dowozów uczniów do szkół prowadzonych przez Gminę Wolanów.** Na zadanie Gmina wydatkowała środki w kwocie **958.221,82 zł**, w tym 50% pozyskane z Programu Mazowsze dla szkół.

W dziale 851 Ochrona zdrowia

Na finansowanie zadań w 2025 r. wydatkowano **52.835,44 zł** z przeznaczeniem na:

- **Dotację celową dla SP ZOZ w Wolanowie na zakup aparatu EKG - 32.835,44 zł.**
- **Dotację na budowę Domu Hospicyjnego w Sołtykowie – 20 000 zł.**

W dziale 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

Na finansowanie tych zadań kwotę **50.000,00 zł**, jako dotację dla Powiatu Radomskiego na dofinansowanie zakupu mikrobusa dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami dla Warsztatów Terapii Zajęciowej w Młodocinie Większym - Likwidacja barier transportowych w WTZ.

W dziale 855 Rodzina

Na finansowanie tych zadań wydatkowano kwotę **1.759.661,16 zł**, z przeznaczeniem na utworzenie **żłobka gminnego w m. Sławno**. Jest to zadanie wieloletnie zaplanowane do realizacji w latach 2024-2026, na które zaplanowano łączne nakłady finansowe w kwocie 2.994.873,60 zł. Jest to zadanie realizowane w ramach Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+” 2022-2029 (środki z Polskiego Funduszu Rozwoju -środki KPO).

W dziale 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

Wydatkowano kwotę **1.727.410,15 zł**, z przeznaczeniem na następujące zadania:

- **Wykonanie instalacji fotowoltaicznych na potrzeby budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Wolanów oraz termomodernizacja budynku PSP w Mniszku.** Jest to zadanie wieloletnie z okresem realizacji 2022-2025, na które zaplanowano łączne nakłady finansowe w kwocie 3.116.265,68 zł, a w 2025 roku wydatkowano **75.749,18 zł**.
- **Dofinansowanie kosztów wymiany pieców w budynkach wielorodzinnych na terenie Gminy Wolanów – dotacja dla mieszkańców 88.527,67 zł.**
- **Modernizację oświetlenia na terenie Gminy Wolanów.** Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2024-2025. Planowana wartość zadania wynosi **1.425.553,00 zł**, w 2025 r. wydatkowana została kwota **929.350,40 zł**, w tym środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład 711.432,00 zł.
- **Doposażenie placów zabaw na terenie Gminy Wolanów** (w miejscowościach: Franciszków, Rogowa, Kolonia Wawrzyszów, Strzałków, Waclawów, Wymysłów, Wawrzyszów) - w 2025 roku wydatkowano **128.102,00 zł**.
- **Ogrodzenie działek gminnych na terenie Gminy Wolanów.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **112.581,90 zł**, ogrodzono działki gminne w Wolanowie i Kowali Duszocina.
- **Zagospodarowanie terenów zielonych wokół stawu w Wolanowie –** na ten cel wydatkowano **343.284,00 zł**, w 50% pokryte z Programu Mazowsze dla klimatu.
- **Zakup i montaż wiat przystankowych na terenie Gminy Wolanów.** Na realizację zadania wydatkowano kwotę **49.815,00 zł**, za którą wykonano pięć wiat w miejscowościach: Kowala Duszocina, Chruślice i Garno.

W dziale 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wydatkowano **64.872,93 zł** z przeznaczeniem na budowę obiektu budowlanego o konstrukcji kontenerowej w miejscowości Sławno z przeznaczeniem na świetlicę wiejską. Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji na lata 2024-2026. Łączne nakłady finansowe na w/w zadanie zaplanowano w kwocie **1.038.753,21 zł**, w 2025 roku wydatkowano **63.642,93 zł**. Wykonawca ma półroczne opóźnienie w realizacji zadania.

2.4. Wieloletnia prognoza finansowa

Dług gminy na początek 2025 r. wynosił kwotę 8,91 mln zł, a na koniec roku 7,81 mln zł i stanowił 9,3% wykonanych dochodów ogółem.

W tabeli 9 przedstawiono harmonogram spłaty tego długu na najbliższe lata. Spłatę długu zaplanowano na podstawie harmonogramów spłat zaciągniętych kredytów i pożyczek.

Tabela 9. Harmonogram spłaty długu (w zł)

Lata	Kwoty kredytów i pożyczek zaciągniętych i planowanych do zaciągnięcia (w złotych) oraz ich spłaty w latach						Razem
	2019	2020		2023	2024	2025	
	Kredyt 4 000 000	Kredyt 1 835 000	Pożyczka 300 000	Kredyt 5 000 000	Kredyt 2 000 000	Kredyt 0	
2026		950 000		50 000	10 000		1 010 000
2027				700 000	300 000		1 000 000
2028				700 000	300 000		1 000 000
2029				650 000	350 000		1 000 000
2030				700 000	250 000		950 000
2031				700 000	250 000		950 000
2032				700 000	250 000		950 000
2033				700 000	250 000		950 000

Źródło: opracowanie własne.

O zdolności Gminy do obsługi długu przesądza nadwyżka operacyjna, jest to część dochodów bieżących pozostająca po pokryciu wydatków bieżących. Nadwyżka operacyjna powinna być co najmniej na poziomie rozchodów związanych ze spłatą kredytów i pożyczek przypadających na dany rok.

W tabeli 10 przedstawiono prognozowany w latach objętych zadłużeniem indywidualny wskaźnik zadłużenia, ustalony wg art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Tabela 10. Prognoza limitu zadłużenia Gminy Wolanów na najbliższe lata

Lata objęte zadłużeniem	Wskaźnik lewa strona wzoru art. 243 ust 1. (kol. 8.1. WPF)	Wskaźnik prawa strona wzoru art. 243 ust 1 (kol.8.2 WPF)
2026	2,77%	10,66%
2027	3,18%	10,02%
2028	2,99%	8,96%
2029	2,83%	7,98%
2030	2,64%	7,87%
2031	2,55%	7,79%
2032	2,47%	7,70%
2033	2,38%	7,61%

Źródło: opracowanie własne.

Jak widać pozyskane środki zewnętrzne oraz racjonalne wydatkowanie środków budżetowych utrzymują prognozowaną zdolność Gminy Wolanów do obsługi długu na bardzo dobrym poziomie, znacznie poniżej dopuszczalnego limitu obsługi zadłużenia.

2.5. Pozyskane środki zewnętrzne

W tabeli 11 przedstawiono pozyskane zewnętrzne środki krajowe i unijne, które w 2025 roku wpłynęły do budżetu gminy.

Tabela 11. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Wolanów, które w 2025 r. wpłynęły do budżetu gminy

Lp.	Nazwa zrealizowanego zadania	Źródło dofinansowania	Kwota otrzymanego dofinansowania (w zł)
1.	Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2025	Wojewoda Mazowiecki- środki pochodzące z PFRON	279 883,54
2.	Mazowsze dla zwierząt	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	20 000,00
3.	Na zagospodarowanie terenu wokół stawu w Wolanowie	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	128 582,00
4.	Na realizację inicjatyw sołeckich	Wojewoda Mazowiecki	54 906,26
5.	Na realizację zadań OLiOC	Wojewoda Mazowiecki	281 279,30
6.	Funduszu Pracy na dofinansowanie dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny		24 448,74
7.	Punkt konsultacyjny Czyste Powietrze	WFOŚiGW	60 422,03
8.	Program YOUNGSTER	Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi	2 250,00
9.	Fundusz rozwoju przewozów autobusowych	Wojewoda Mazowiecki	294 423,31
10.	Rozbudowa stawu nr 1 i budowa stawu nr 2 w m. Wolanów.	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	974 618,31
11.	Z Programu Sportowa Polska na budowę boisk (pozyskane w 2023 r. i	Ministerstwo Sportu i Turystyki	1 057 700,20

	uwzględnione w zestawieniu za 2023 r.)		
12.	Z Programu Ciepłe Mieszkanie	WFOŚiGW	88 527,67
13.	Z RFRD na rozbudowę drogi gminnej nr 351207W w m. Strzałków	Wojewoda Mazowiecki	2 267 930,47
14.	Z programu MALUCH+ 2022-2029 na budowę gminnego żłobka w miejscowości Sławno 3 (pozyskane w 2023 r. i uwzględnione w zestawieniu za 2023 r. w kwocie 1 147 584 zł, powiększonej w 2024 r.)	Wojewoda Mazowiecki	1 774 873,60
15.	Dofinansowanie zakupu autobusu szkolnego	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	500 000,00
16.	Na modernizację oświetlenia: z MIAS z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład (pozyskane w 2023 r. i uwzględnione w zestawieniu za 2023 r.)	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego BGK	45 000,00 711 432,00
17.	zwrot z MUW wydatków inwestycyjnych poniesionych w 2024 roku w ramach Funduszu Sołeckiego	Wojewoda Mazowiecki	184 047,58
18.	Z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład na budowę infrastruktury kanalizacyjnej (pozyskane w 2023 r. i uwzględnione w zestawieniu za 2023 r.)	BGK	8 000 000,00
19.	Z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład na Budowę hali sportowej i dwóch boisk sportowych przy szkołach podstawowych (pozyskane w 2022 r. i uwzględnione w zestawieniu za 2022 r.)	BGK	6 606 873,39
20.	Na zadania w ramach OLiOC	Wojewoda Mazowiecki	22 245,78
21.	Budowa instalacji fotowoltaicznej oraz zagospodarowanie terenu przy świetlicy w m. Sławno	Samorząd Województwa Mazowieckiego	204 750,00 (środki te wpłyną do budżetu w 2026 r. dlatego nie zsumowano ich w wierszu 22)
22.	Razem środki, które wpłynęły do budżetu gminy w 2025 r.	X	23 379 444,18
23.	Razem środki pozyskane w 2025 r. (pomniejszone o kwoty uwzględnione w zestawieniu za 2022 r. i 2023 r.)	X	6 060 604,59

Źródło: opracowanie własne.

Dane przedstawione w tabeli 7 pokazują, że Gmina Wolanów nie ustaje w staraniach o pozyskanie każdej złotówki wspierającej rozwój gminy w różnych obszarach. W 2025 r. do budżetu Gminy Wolanów wpłynęła kwota **23 379 444,18 zł** środków pozyskanych na cele bieżące i inwestycyjne, większość z tych środków pochodziła z naborów z poprzednich lat tj. z 2022 i 2023 roku, głównie w ramach Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład, ale także Programu Sportowa Polska oraz Maluch+. **Łącznie w latach 2019-2025 Gmina**

Wolanów pozyskała ponad 76 mln zł, z czego 66 mln zł już wpłynęło do budżetu gminy, a ponad 10 mln wpłynie w 2026 r. - w 2019 r. kwotę 3 685 623 zł, w 2020r. kwotę 3 885 463 zł, w 2021 r. kwotę 21 363 050,12 zł, w 2022 r. - 11 067 505,80 zł, a w 2023 r. – 17 935 706,14 zł, w 2024 r. – 2 215 326, 53 zł (oraz 12,7 zł, które częściowo wpłynęły do budżetu w 2025 r., a ponad 10 mln zł wpłynie w 2026 r.), w 2025 r. gmina pozyskała kolejne 6 060 604,59 zł. Środki te umożliwiają wysoki poziom wydatków inwestycyjnych.

2.6. Realizacja funduszu sołeckiego

Sołectwa Gminy Wolanów w ramach przyznanych środków z funduszu sołeckiego na 2025 rok zrealizowały szereg działań mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców. Wysokość środków finansowych na ten rok dla wszystkich miejscowości wchodzących w skład gminy opiewała na kwotę **699 178 zł**, a wydatkowano kwotę **654 960,36 zł**. Gdyż czas realizacji zadania „Projektowanie rozbudowy dróg gminnych na terenie Gminy Wolanów” - w sołectwach Garno, Jarosławice, Mniszek - został wydłużony na 2026 rok.

Szczegółowe dane dotyczące wykorzystania funduszu sołeckiego w 2025 r. przedstawiono w poniższej tabeli. A na fotografii przedstawiono jedno z zadań – doposażenie placu zabaw w sołectwie Franciszków.

Doposażenie placu zabaw w sołectwie Franciszków /betonowy stół do gry w tenisa oraz huśtawka podwójna bocianie gniazdo + siedzisko płaskie wraz z nawierzchnią bezpieczną/

Tabela 12. Wykonanie wydatków na przedsięwzięcia realizowane w ramach Funduszu sołeckiego w 2025 r.

Nazwa sołectwa	Nazwa zadania, przedsięwzięcia		Wykonanie
1	2		3
Bieniędzice	1	Zakup i montaż tablic ogłoszeniowo-informacyjnych w ilości 3 sztuki	2 999,97
	2	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	3 969,00
	3	Sprzątanie/czyszczenie wspólnych terenów	2 000,00
	4	Remont bieżący dróg	15 000,00
Chruślice	1	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	5 000,00
	2	Sprzątanie/czyszczenie wspólnych terenów	2 000,00
	3	Wykonanie szyldu na budynku LCR w Chruślicach	2 460,00
	4	Zagospodarowanie terenu przy LCR oraz Klubie Seniora+ w Chruślicach	11 592,00
Franciszków	1	Koszenie terenu wokół placu zabaw	1 000,00
	2	Zakup tablicy informacyjnej	1 000,00
	3	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	5 000,00
	4	Doposażenie placu zabaw	20 051,00
Garno	1	Remont bieżący dróg w sołectwie	14 000,00
	2	Modernizacja oświetlenia na terenie gminy Wolanów	4 000,00
	3	Dowóz dzieci do szkół	4 000,00
	4	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	4 500,00
	5	Sprzątanie/czyszczenie wspólnych terenów	629,00
	6	Naprawa dachu altany na placu zabaw	5 500,00
	7	Budowa studni dla gminnego ujęcia wody w m. Wawrzyszów	5 000,00
	8	Wykonanie chodnika przy świetlicy	5 000,00
Jarosławice	1	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	3 473,00
Kacprowice	1	Zakup działek na zadania Gminy Wolanów	30 000,00
	2	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	5 683,00
Kolonia Wawrzyszów	1	Wykonanie i montaż tablic ogłoszeniowych	2 000,00
	2	Doposażenie placów zabaw	7 000,00
	3	Remonty bieżące dróg gminnych	8 078,00
	4	Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej	2 762,00
	5	Sprzątanie i koszenie terenów wspólnych	1 500,00
	6	Zakup nakrętek do ogrodzenia świetlicy	221,40
Kolonia Wolanów	1	Bieżące utrzymanie rowów gminnych	10 000,00
	2	Dowóz dzieci do szkół	5 000,00
	3	Sprzątanie/koszenie wspólnych terenów	3 262,00
Kowala - Duszocina	1	Sprzątanie/koszenie terenów wspólnych	1 500,00

	2	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	5 946,00
	3	Renowacja i modernizacja placu zabaw	16 499,99
Kowalanka	1	Dowóz dzieci do szkół	5 000,00
	2	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	7 124,00
	3	Modernizacja oświetlenia na terenie gminy	12 000,00
	4	Sprzątanie/koszenie terenów wspólnych	3 000,00
Młodocin Większy	1	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	2 798,50
	2	Czyszczenie przepustu drogowego	5 000,00
	3	Dofinansowanie zakupu namiotu dla OSP Młodocin Większy	3 500,00
	4	Czyszczenie terenu działki gminnej (za WTZ) i montaż paneli ogrodzeniowych	19 183,00
	5	Zakup tablicy informacyjnej	1 200,00
Mniszek	1	Budowa studni dla gminnego ujęcia wody w m. Wawrzyszów	5 000,00
	2	Sprzątanie/koszenie terenów wspólnych	2 000,00
	3	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	1 860,00
	4	Remont bieżący dróg	26 629,00
	5	Modernizacja oświetlenia na terenie Gminy Wolanów	5 000,00
	6	Doposażenie świetlicy wiejskiej w Mniszku	3 140,00
	7	Remont bieżący dróg	22 262,00
Rogowa	1	Zakup tablicy ogłoszeniowo- informacyjnej	1 000,00
	2	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	2 000,00
	3	Doposażenie placu zabaw	19 946,00
Sławno	1	Utrzymanie infrastruktury w celu zapewnienia bezpieczeństwa w sołectwie	1 999,96
	2	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Festynu Sołeckiego	5 000,00
	3	Remont bieżący dróg w sołectwie Sławno	36 472,00
Strzałków	1	Doposażenie placu zabaw przy świetlicy wiejskiej	14 706,40
	2	Budowa studni dla gminnego ujęcia wody w m. Wawrzyszów	10 000,00
	3	Projektowanie rozbudowy dróg gminnych na terenie Gminy Wolanów	10 000,00
	4	Modernizacja oświetlenia na terenie gminy	8 000,00
	5	Utrzymanie terenu wokół świetlicy	500,00
	6	Doposażenie świetlicy wiejskiej w Strzałkowie	5 128,16
	7	Remonty bieżące dróg gminnych	3 000,00
Ślepowron	1	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	6 050,00
	2	Projektowanie rozbudowy dróg gminnych	42 000,00
Waclawów	1	Doposażenie placu zabaw	15 000,00

	2	Sprzątanie /koszenie terenów wspólnych	3 000,00
	3	Umocnienie solidarności między-pokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	3 788,00
Waliny	1	Czyszczenie rowu wzdłuż drogi gminnej	7 000,00
	2	Zamontowanie na drodze 2 znaków drogowych- zmiana kierunku ruchu	1 000,00
	3	Budowa studni dla gminnego ujęcia wody w m. Wawrzyszów	12 000,00
	4	Dowóz dzieci do szkół	1 000,00
	5	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	2 999,00
Wawrzyszów	1	Doposażenie placu zabaw Wawrzyszów-Wygon	10 000,00
	2	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	8 000,00
	3	Sprzątanie/ koszenie terenów wspólnych	500,00
	4	Zakup kosiarki spalinowej	2 500,00
	5	Remont bieżący dróg	12 472,00
Wolanów	1	Remont drogi nr ew. 206 w m. Wolanów	8 000,00
	2	Zakup wyposażenia dla OSP Wolanów	5 000,00
	3	Modernizacja oświetlenia na terenie gminy	8 000,00
	4	Zagospodarowanie terenu wokół GCKiB	8 000,00
	5	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	1 419,00
	6	Budowa masztu przy miejscu pamięci narodowej przy ul. Rynek w m. Wolanów	2 999,98
Wymysłów	1	Sprzątanie/koszenie terenów wspólnych	2 000,00
	2	Zakup i montaż lustra drogowego	1 000,00
	3	Doposażenie placu zabaw	11 105,00
Zabłocie	1	Umocnienie solidarności międzypokoleniowej poprzez organizację Pikniku Sołeckiego	4 000,00
	2	Zakup farby na pomalowanie altanki	1 000,00
	3	Zagospodarowanie terenu za placem zabaw- stworzenie boiska do gry w piłkę nożną	15 052,00
Ogółem:			654 960,36

Źródło: opracowanie własne.

III. Mienie komunalne

W 2025r. Gmina nabyła nieodpłatnie w drodze komunalizacji na podstawie decyzji Wojewody Mazowieckiego, nieruchomości zajęte pod drogami w miejscowościach:

- Waclawów o pow. 0,1395 ha,
- Kowalanka o pow. 0,3660 ha.

W 2025r. Gmina Wolanów nabyła w drodze zasiedzenia działki położone w m. Garno zajęte pod drogi oraz działki na potrzeby realizacji zadań własnych gminy o łącznej pow. 11,1797 ha.

Gmina Wolanów w 2025r. nabyła również poprzez wykup na mocy decyzji ZRID grunty zajęte pod drogi w nw. miejscowościach:

- Garno o pow. 0,1244 ha,
- Młodocin Większy o pow. 0,0506 ha,
- Strzałków o pow. 0,2997 ha,
- Wola Waclawowska o pow. 0,2508 ha.

Ponadto dokonała zakupu nieruchomości od osób fizycznych z przeznaczeniem na realizację ustawowych zadań gminy, położonych w nw. miejscowościach:

- Chruślice o pow. 0,0500 ha za kwotę 21.536,60 zł,
- Wola Waclawowska o pow. 0,1295 ha za kwotę 112.160,70 zł.

W 2025r. Gmina Wolanów nabyła nieodpłatnie nieruchomości położone w nw. miejscowościach:

- Wola Waclawowska w drodze darowizny: udział do 1/14 części nieruchomości o pow. 0,3109 ha oraz udział do 1/5 części nieruchomości o pow. 0,2448 ha i o łącznej wartości 15.426,92 zł od osób fizycznych,

- Mniszek o pow. 0,4200 ha i wartości 26.774,36 zł, od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Na dzień 31.12.2025r. powierzchnia gruntów stanowiących własność Gminy Wolanów wynosiła 194,7368 ha, w tym pow. 8,0880 ha znajduje się w trwałym zarządzie szkół i przedszkoli (w 2025r. przekazano w trwałą zarząd działki o łącznej pow. 1,0341 ha).

W 2025r. z gminnego zasobu nieruchomości nie sprzedano żadnej działki.

W 2025r. do Sądu Rejonowego w Przysusze Gmina Wolanów złożyła wniosek o uregulowanie stanu prawnego w drodze zasiedzenia działek położonych w miejscowości Wymysłów, zajętych pod drogi o łącznej pow. 9,0548 ha. W dniu 19.02.2026r. Sąd wydał postanowienie stwierdzające nabycie własności działek przez zasiedzenie.

W 2025r. Gmina Wolanów na mocy Postanowienia Sądu z dnia 08.04.2025r. stała się spadkobiercą działek o łącznej pow. 1,5200 ha położonych w m. Ślepowron. Aktualnie Gmina Wolanów wystąpiła do Sądu Rejonowego w Przysusze o sporządzenie spisu inwentarza przez komornika sądowego w celu ustalenia wartości nieruchomości.

Nieruchomości gminne są wynajmowane, wdzierżawiane, przekazane w wieczyste użytkowanie i z tego tytułu gmina w 2025r. uzyskała dochody w wysokości 225.129,89zł tj. o 7.802,09 zł więcej niż w 2024r.

Gmina również włada gruntami o pow. 1,5083 ha na podstawie umów użyczenia. Są to grunty pod placami zabaw w m. Jarosławice, Kowalanka, placami utwardzonymi z kostki brukowej w miejscowości Sławno i Wolanów, pod miejscem pamięci w m. Bieniędzice, grunt po kapliczce kolumnowej w m. Mniszek (przy drodze krajowej nr 12) oraz grunt pod OSP w m. Jarosławice.

W 2025r. obowiązywał uchwalony „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Wolanów” na okres 5 lat tj. na lata 2022 – 2026 (uchwała Nr XL/282/2021 Rady Gminy Wolanów z dnia 29.12.2021r.).

Mieszkaniowy zasób gminy tworzą 23 lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących własność Gminy Wolanów w miejscowościach: Bieniędzice, Garno, Młodocin Większy, Mniszek, Sławno, Wawrzyszów, Wolanów. Budynek w Młodocinie Większym wyłączony jest z użytkowania ze względu na jego zły stan techniczny (budynek przeznaczony do rozbiórki). Zasób komunalny nie ma wyodrębnionych lokali socjalnych ani zamiennych.

W 2025r. nie przeznaczono do sprzedaży żadnego lokalu mieszkalnego z gminnego zasobu.

W ramach utrzymania lokalowego zasobu w 2025r. przeprowadzono remonty o wartości 106.257,02zł.

Cztery lokale mieszkalne z zasobu gminnego zostały wyposażone w 2025r. w budynki gospodarcze o konstrukcji blaszanej (komórki lokatorskie).

Na dzień 31.12.2025r. zadłużone były 4 lokale mieszkalne na ogólną kwotę 12.458,76 zł co w porównaniu do roku 2024 jest większe o 3.024,13 zł. Nie praktykowano dotychczas odpracowania zaległości czynszowych.

Obecnie obowiązujące stawki czynszu za lokale mieszkalne ustalone są Zarządzeniem Nr 49/2020 Wójta Gminy Wolanów z dnia 29.06.2020r. oraz Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Wolanów.

Szczegółowe dane dotyczące mienia komunalnego zawarto w informacji o stanie mienia komunalnego, która stanowi załącznik do sprawozdania z wykonania budżetu gminy za 2025r.

W indywidualnych sprawach gruntowych w 2025r. urząd przeprowadził 77 postępowań administracyjnych w sprawie podziału nieruchomości (dla porównania w 2024 r. było ich 94) i w tym zakresie wydano 21 opinii w sprawie podziału nieruchomości (30 w 2024r.) i 56 decyzji zatwierdzających podział nieruchomości (64 w 2024r.). W ramach

realizacji zadania gminy dotyczącego prowadzenia ewidencji miejscowości, ulic i adresów wydano 64 zawiadomienia o ustaleniu numeru porządkowego dla budynków mieszkalnych (83 w 2024r.).

IV. Informacja o realizacji polityk, programów i strategii

4.1. Strategia rozwoju Gminy Wolanów

Strategia Rozwoju Gminy Wolanów do 2030 roku została przyjęta uchwałą Rady Gminy Wolanów nr XLVII/335/2022 z dnia 22 sierpnia 2022 r. Jest ona kierunkowo-programowym planem rozwoju Gminy. Strategia rozwoju gminy prezentuje wizję i misję przedstawiając także pożądany scenariusz rozwoju. Dokument określa cele strategiczne, ale również wskazuje konkretne projekty/grupy projektów w określonym przedziale czasowym. Dokument przygotowany dla Gminy Wolanów obejmuje okres obowiązywania nowego budżetu Unii Europejskiej do 2030 r. zgodnie z perspektywą finansową na lata 2021 – 2027 włączając w to zasadę N + 3.

W celu prawidłowej realizacji Strategii ustalony został plan zadań inwestycyjnych, którego okresowa analiza pozwala określić stopień realizacji postawionych w Strategii celów. W tabeli nr 13 przedstawiono 8 wskaźniki realizacji celów zawartych w strategii.

Tabela 13. Mierniki realizacji Strategii Rozwoju Gminy Wolanów do 2030 r. za 2025 r.

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźnik	Wartość w 2025 r	Źródła weryfikacji
1	Poprawa efektywności energetycznej na terenie gminy Wolanów	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	0	Dokumentacja techniczna, audyty energetyczne, audyt energetyczne ex-posty
		Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	0	
2	Uporządkowanie gospodarki wodno – kanalizacyjnej	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	0	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
		Liczba wybudowanych ujęć wody Liczba wspartych stacji uzdatniania wody	1 studnia w Wawrzyszowie	
3	Poprawa stanu dróg	Długość wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych dróg	957 mb- Strzałków 400 mb – Sławno 560 mb – Kolonia Wawrzyszów	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
4	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	3,21 km	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
		Długość wybudowanej sieci wodociągowej	0	
		Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków	21	
5	Rozbudowa i budowa budynków użyteczności publicznej	Liczba wybudowanych obiektów użyteczności publicznej	0	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy

		Liczba rozbudowanych obiektów użyteczności publicznej	0	
6	Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Liczba wybudowanej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	1 Hala Sportowa przy PSP w Bieniędziejach 2 Boiska sportowe przy PSP w Mniszku i w Sławnie	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
7	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	21	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
8	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	270,6 MG	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
9	Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne	Liczba zmodernizowanych źródeł Ciepła	Gmina – 1 SPP w Wolanowie Mieszkańcy: 139 szt	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
		Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	-	
10	Odnawialne źródła energii w Gminie Wolanów	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	1 - na budynku użyteczności publicznej 34- mieszkańcy indywidualni	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
		Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	0	
		Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z biomasy	0	
11	Budowa mieszkań komunalnych	Liczba oddanych do użytku budynków	0	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
12	E – usługi publiczne	Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne	4	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
		Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja	39	
		Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	0	
13	Opracowanie dokumentów planistycznych, strategicznych i przestrzennych	Liczba opracowanych dokumentów	0	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
14	Cyfrowa gmina	Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno- komunikacyjne (TIK)	7	Dokumentacja, dane Urzędu Gminy
		Liczba osób, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje w zakresie TIK	95	
15	Wsparcie opieki dla dzieci do 3 lat	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do	0	Dokumentacja techniczna, dane

		lat 3		Urzędu Gminy
		Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	0	
16	Przyjazna szkoła - wyposażenie, organizacja zajęć dodatkowych	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji szkolnej i przedszkolnej	661	Dane Urzędu Gminy
		Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	4	
		Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	5	
17	Podnoszenie kompetencji pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje	95	Dane Urzędu Gminy
18	Działania promocyjne i integracyjne	Liczba przeprowadzonych działań	2	Dane Urzędu Gminy
19	Eko – Gmina	Liczba przeprowadzonych działań	6	Dane Urzędu Gminy
20	Zdrowa Gmina - Profilaktyka zdrowotna	Liczba osób, które dzięki Interwencji zgłosiły się na badanie profilaktyczne	0	Dane Urzędu Gminy
		Liczba osób objętych programem zdrowotnym	0	

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Ład przestrzenny

Obecnie obowiązujące dla Gminy Wolanów Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy określa uchwała Rady XVII/104/2000 z dnia 23.06.2000 r., zmieniona w 2009 r., w związku z opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu, na którym jest zlokalizowana firma PIPELIFE. Zmiany jakie zaszły w ostatnich latach na terenie Gminy Wolanów związane w szczególności z oddaniem do użytku drogi ekspresowej S7 rodzą nowe potrzeby w zakresie zagospodarowania terenu wzdłuż tej drogi, a w konsekwencji opracowania nowego studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy. W 2024 r. rozpoczęto długo oczekiwaną reformę planowania przestrzennego, w myśl nowych przepisów wszystkie gminy w Polsce mają obowiązek przyjąć nowy dokument planistyczny tzw. Plan ogólny. Rada Gmina Wolanów podjęła uchwałę LXIX/506/2024 z dnia 19 kwietnia w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Wolanów. Aktualnie projekt planu ogólnego został przekazany do zaopiniowania i uzgodnienia z instytucjami i właściwymi organami oraz opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Wolanów.

Plan ogólny jest to akt prawa miejscowego, który zastąpi dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Głównym celem planu ogólnego jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy, harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni oraz zapewnienie ładu przestrzennego.

Planowany termin przyjęcia planu ogólnego przez Gminę Wolanów to sierpień 2026 r. zgodnie z projektem zmian w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Gmina Wolanów posiadała na koniec 2025 r. 7 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Uchwała Nr XXXIII/210/02 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 28 czerwca 2002 r. części sołectw Wolanów (przy ulicy Opoczyńskiej) oraz Kolonia Wolanów,

Uchwała Nr XXXIII/211/02 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 28 czerwca 2002 r. części sołectw Wolanów (przy ulicy Kolejowej),

Uchwała Nr XXXIII/212/02 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 28 czerwca 2002 r. części sołectwa Mniszek,

Uchwała Nr XLIV/144/09 Rady Gminy Wolanów z dnia 29 października 2009 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części Gminy Wolanów.

Uchwała Nr XXXI/210/2021 Rady Gminy Wolanów z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa w sołectwie Wolanów.

Uchwała Nr XXXVIII/264/2021 Rady Gminy Wolanów z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa i usług w sołectwie Sławno.

W dniu 23 maja 2022 r. Rada Gminy Wolanów przyjęła uchwałę Nr XLIV/315/2022 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części sołectwa Wolanów.

Uchwała Nr LIX/426/2023 Rady Gminy Wolanów z dnia 30 czerwca 2023r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części sołectwa Wolanów.

Obecnie stopień pokrycia gminy mpzp wynosi 1,2 % w stosunku do całej powierzchni Gminy. Pozwolenia na podstawie mpzp wydaje Starosta Radomski.

W 2025 r. wydano 654 decyzje o warunkach zabudowy, w tym 12 odmownych. W porównaniu do 2024 r. więcej o 455. Wydano 7 decyzji celu publicznego w tym 1 odmowną - są to inwestycje dotyczące m.in. budowy urządzeń technicznych – stacje ładowania

autobusów elektrycznych oraz budowy miejsc postojowych wraz z oświetleniem, to jest o 7 mniej niż w roku 2024. Wydano na wniosek 253 zaświadczenia o przeznaczeniu działek, czyli o 24 mniej niż w roku 2024. Wydanych zostało 53 opinie w sprawie podziału nieruchomości na podstawie warunków zabudowy - w porównaniu do 2024 r. więcej o 28.

W budownictwie wyraźnie dało się zauważyć intensywny wzrost wydawanych decyzji o warunkach zabudowy związane jest to z reformą planistyczną która wprowadziła szereg modyfikacji do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

4.3. Infrastruktura komunalna

4.3.1. Infrastruktura drogowa i transport publiczny

W 2025r. w ramach utrzymania dróg gminnych wykonano:

w ramach środków inwestycyjnych:

- rozbudowę drogi gminnej nr 351207W w m. Strzałków,
- utwardzenie drogi gminnej dz. nr 1029 w m. Kolonia Wawrzyszów,
- zakup i montaż barier drogowych wzdłuż stawów nr 1 i nr 2 przy ul. Szkolnej w Wolanowie,
- zakup i montaż progów zwalniających w miejscowości Sławno;

w ramach środków bieżących:

- bieżące utrzymanie dróg na terenie Gminy Wolanów (drogi gruntowe),
- zimowe utrzymanie dróg na terenie Gminy Wolanów,
- koszenie poboczy dróg na terenie gminy Wolanów,
- naprawy bitumiczne nawierzchni dróg asfaltowych na terenie gminy Wolanów,
- zagospodarowanie destruktu w drodze gminnej nr 351236W w m. Sławno, gm. Wolanów,
- czyszczenie rowów przydrożnych przy drogach gminnych,
- wycinkę drzew w pasie drogowym,
- remont przepustu drogowego pod koroną drogi gminnej nr 351216W w m. Młodocin Większy,
- wykonano przegląd roczny dróg gminnych,
- wykonano ekspertyzę stanu technicznego mostu w m. Zabłocie,
- zakupiono i zamontowano elementy pionowe oznakowania ruchu drogowego.

W 2025r. zostało wydane 197 decyzji na lokalizację i umieszczenie w pasie drogowym obiektów lub urządzeń infrastruktury technicznej niezwiązanej z potrzebami zarządzania drogami lub potrzebami ruchu drogowego.

Na utrzymanie dróg gminnych wydatkowano kwotę 936.734,10 zł (tj. w okresie 2019-2025 wydatkowano łącznie 7,2 mln zł). Na inwestycje w infrastrukturę drogową w 2025 r. wydatkowano 3,9 mln zł (tj. w okresie 2019-2025 łącznie wydatkowano 20,4 mln zł)

Dane dotyczące infrastruktury drogowej na koniec 2025 r. przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 14. Gminne drogi publiczne na koniec 2024 r.

Nr i nazwa drogi	Rodzaj nawierzchni	Długość	Szerokość pasa	Własność
351201W dp nr 3561W – Wymysłów – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	1200 mb 538 mb	6,30 – 6,50	Własność stan prawny uregulowany w 2026r.
351202W dp nr 3561W – Wymysłów – Soszyn granica gm. Wolanów	gruntowa	1974 mb	6,00 – 6,40	Własność stan prawny uregulowany w 2026r.
351203W dp nr 3562W – Mniszek – Karszewo – granica gm. Wolanów	asfaltowa	774 mb W 2020 r. zamontowano progi zwalniające wraz z oznakowaniem pionowym i poziomym	5,70 – 10,40	Zasiedzenie w 2024 r.
351204W dp nr 3566W – Rogowa – Laskowa Wola – dp nr 3502W	asfaltowa	3020 mb	7,00 – 11,00	Komunalizacja w 2023 r.
351205W dp nr 3502W – Kolonia Wawrzyszów – Wawrzyszów Las – dg nr 351210W	asfaltowa gruntowa	1242 mb 1925 mb	2,10 – 10,80	Komunalizacja w 2023 r.
351206W dp nr 3502W – Dzika Niwa – Babia Góra – Sabat – granica gm. Wolanów	asfaltowa	3251 mb W 2024 r. rozbudowano 532,00 mb drogi na odcinku od dp nr 3502W w kierunku dk nr 12 wraz ze skrzyżowaniem z dg nr 351231W w miejscowości Wawrzyszów. Szerokość jezdni zasadniczej wynosi 5,0m, natomiast wloty skrzyżowania poszerzono do 5,9m. Rozbudowa dróg gminnych obejmowała m.in. wykonanie konstrukcji i nawierzchni jezdni, urządzenie poboczy, urządzenie zjazdów, urządzenie odwodnienia poprzez wykonanie rowów drogowych, wykonanie przepustu pod koroną drogi oraz rowów krytych pod zjazdami, wycinkę kolidującego zadrzewienia, zabezpieczenie istniejących sieci infrastruktury technicznej, wprowadzenie organizacji ruchu poprzez wykonanie oznakowania pionowego i poziomego, przeniesienie istniejącego obiektu małej architektury - kapliczki	4,50 – 5,90	Komunalizacja w 2023 r.

		<p>sakralnej wraz z zagospodarowaniem terenu zielonego oraz utwardzenie kostką brukową dojścia i terenu wokół kapliczki. 658,00 mb W 2024r. na odcinku 658,00 m wykonano remont odcinka drogi w miejscowości Wawrzyszów w kierunku dk nr 12 polegający na odtworzeniu konstrukcji jezdni asfaltowej o szer. 4,50 m, oraz poboczy o szer. 0,75m. 15 mb</p>		
351207W dk nr 12 – Strzałków - Garno – Młodocin Większy – dw nr 733	gruntowa asfaltowa destrukt	<p>7775 mb 1298 mb W 2019 r. wybudowano 360 mb nawierzchni asfaltowej z obustronnymi poboczami. W 2022 r. wybudowano 1800 mb drogi na odcinku Garno-Młodocin W. o szer. 5,0 m jezdni z chodnikiem, odwodnieniem, wjazdami na nieruchomości oraz oświetleniem niskoemisyjnym W 2025 r. rozbudowano drogę na odcinku od Drogi Krajowej nr 12 w kierunku m. Garno o długości 957 m. i szer. 5,25 m. Roboty obejmowały wykonanie: nowej konstrukcji i nawierzchni jezdni, poszerzenia wlotów istniejących skrzyżowań, poboczy, chodnika, zjazdów, urządzenia odwodnienia poprzez rowów drogowych, przepustów pod koroną drogi oraz pod zjazdami, sieci oświetlenia drogowego (doświetlenia przejść dla pieszych), przebudowy sieci teletechnicznej, przebudowy sieci wodociągowej, zabezpieczenia istniejących sieci infrastruktury technicznej, wycinki kolidującego zadrzewienia i zakrzaczenia, wprowadzenia organizacji ruchu poprzez wykonanie oznakowania pionowego, poziomego oraz UBRD</p>	3,00 - 10,00	Własność fragm. drogi na odcinku 2830 mb. W 2021 r. pozyskana na własność gminy decyzją ZRID na odcinku 1,8 km Garno- Młodocin W.
351208W dp nr 3563W – Garno – dw nr 733	asfaltowa gruntowa	<p>2302 mb 140 mb</p>	1,30 – 7,50	Komunalizacja w 2023 r.
351209W pomiędzy granicami gm. Wolanów – Waliny – dw nr 733	asfaltowa	1950 mb	5,80 - 7,80	nieuregulowany stan prawny
351210W granica gm. Wolanów – Jarosławice – Bieniędzice – Zabłocie – Strzałków – dk nr 12	asfaltowa gruntowa	<p>7325,8 mb 992,2 mb W 2020 r. wykonano: 665,8 mb nawierzchni jezdni z betonu asfaltowego wraz z podbudową o szer. 4,50 mb, nawierzchnię poboczy i zjazdów z kruszywa – 1 098,67 m², remont przepustu dł. 10 m, oczyszczenie i profilowanie rowu istniejącego</p>	4,50 – 14,00	Komunalizacja w 2023 r.
351211W granica gm. Wolanów –	asfaltowa gruntowa	<p>1248 mb 667 mb w 2022r. utwardzono</p>	2,50-9,00	Komunalizacja w 2023 r.

Bieniędzice – Chruślice – dw nr 733		destruktem asfaltowym wraz z powierzchniowym utrwaleniem emulsją asfaltową		
351212W dg nr 351210W – Kowala Duszocina – dw nr 733	asfaltowa gruntowa	925 mb 911 mb	4,40 – 10,60	Komunalizacja w 2023 r.
351213W dw nr 733 – Chruślice – dp nr 3505W	asfaltowa gruntowa	1112mb 448 mb	3,60-8,60	Komunalizacja w 2023 r.
351214W dp 3505W – Waclawów – dg nr 351216W	asfaltowa	2908 mb	3,50 – 9,00	własność - w 2022 r. zasiedzenie
351215W dk 12 – Sławno – Ślepowron – Janówek	asfaltowa	2960 mb	3,65 – 9,70	własność - w 2022 r. komunalizacja
351216W granica gm. Wolanów – Sławno – Franciszków – Młodocin Większy	asfaltowa destrukt	2154 mb 2071 mb 1350 mb W 2019 r. wybudowano 863,3 mb nawierzchni jezdni asfaltowej z odwodnieniem w postaci rowów przydrożnych, ściekiem przykrawędziowym i obustronnym poboczem. Utwardzono destruktem odcinek 1350 mb od Sławna pod lasem do Franciszkowa. W 2021 r. wykonano: nawierzchnię jezdni z betonu asfaltowego o długości 828,75 mb szer. 5,00 m z podbudową o gr. 20 cm, przepust pod drogą, obustronne pobocza z kruszywa łamanego, odwodnienie przydrożne, odcinek rowu krytego, studnie łapaczową, w tym odwodnienie do projektowanych urządzeń lub elementów odwodnienia. W 2023r. wykonano kapitalny remont drogi od Sławna pod lasem w kierunku Podlesia o parametrach: droga jednopasowa, dwukierunkowa dla prędkości projektowej 30km/h, jezdnia 4,5m z betonu asfaltowego z obustronnym spadkiem poprzecznym 2% obustronnym poboczem z kruszywa szer. 0,50m o spadku 8% na zewnątrz jezdni. Całkowita długość remontowanego odcinka drogi wynosi: L= 1325,50m.	5,80 – 8,40	w styczniu 2020 r. zasiedzenie na odcinku od granicy z gminą Zakrzew do drogi krajowej nr 12, w 2022 r. komunalizacja do granicy sołectwa Sławno
351217W dk nr 12 – Mniszek – Podulek – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	800 mb 1125 mb	2,00 - 6,20	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351218W dk nr 12 – Kolonia Wolanów – dg nr 351212W	asfaltowa gruntowa	1780 mb 330 mb	6,00 – 8,40	nieuregulowany stan prawny
351219W dg nr 351215W – Ślepowron - granica gm. Wolanów	asfaltowa	450 mb	5,70 – 8,30	własność - w 2022 r. komunalizacja
351220W droga przez wieś	asfaltowa gruntowa	140 mb 2760 mb	4,30 – 5,40	Własność stan prawny uregulowany w 2026r.

Wymysłów				
351221W Wymysłów – granica gminy Wolanów – dp nr 3561W – dg nr 351202W	gruntowa	620 mb	5,20 – 5,50	Własność stan prawny uregulowany w 2026r.
351222W Dp nr 3561W - Wymysłów – granica gm. Wolanów	gruntowa	620 mb	5,40 – 5,50	Własność stan prawny uregulowany w 2026r.
351223W dg nr 351201W – Wymysłów – granica gminy Wolanów	gruntowa	1190 mb	5,10 – 6,60	Własność stan prawny uregulowany w 2026r.
351224W dg nr 351217W – Podulek – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	473 mb 460 mb	2,50 – 3,70	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351225W dk nr 12 – Mniszek – granica gm. Wolanów	asfaltowa gruntowa	370 mb 770 mb	4,60 – 5,80	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351226W dp nr 3502W – Wawrzyszów – Wygon – granica sołectwa	asfaltowa gruntowa	913 mb 193 mb	6,00 – 8,30	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351227W dg nr 351204W – Laskowa Wola – granica gm. Wolanów	gruntowa	973 mb	2,60 - 5,00	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351228W droga przez wieś Bieniędzice - Michalów	asfaltowa/ destrukct	807 mb W 2022 r. utwardzono destruktem brakujący odcinek 140 mb drogi (420 m ²)	5,60 - 6,30	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351229W granica gm. Wolanów – Bieniędzice – Michałów – Kolonia Wawrzyszów – dg nr 351205W	asfaltowa destrukct	2945 mb 900 mb W 2019 r. utwardzono destruktem 900 mb drogi z obustronnymi pobocznymi, wykonanie przepustu drogowego, montaż 6 kpl. oznakowania pionowego	5,70 - 9,00	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351230W dg nr 351210W – Bieniędzice – Zabłocie – dg nr 351211W	asfaltowa	1027 mb	3,00 - 6,30	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351231W dg nr 351205W – Kolonia Wawrzyszów – Dzika Niwa – Strzałków – dg nr 351210W	asfaltowa	740 mb W 2024 r. wybudowano 72,00 mb drogi na odcinku ze skrzyżowaniem z dg nr 351206W w miejscowości Wawrzyszów. Szerokość jezdni zasadniczej wynosi 5,0m, natomiast wloty skrzyżowania poszerzono do 5,9m. Rozbudowa dróg gminnych obejmowała m.in. wykonanie konstrukcji i nawierzchni jezdni, urządzenie poboczy, urządzenie zjazdów, urządzenie odwodnienia poprzez wykonanie rowów drogowych, wykonanie przepustu pod koroną drogi oraz rowów krytych pod zjazdami, wycinkę kolidującego zadrzewienia, zabezpieczenie istniejących sieci infrastruktury technicznej, wprowadzenie organizacji ruchu poprzez wykonanie oznakowania	3,60 – 7,60	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy

		<p> pionowego i poziomego, przeniesienie istniejącego obiektu małej architektury - kapliczki sakralnej wraz z zagospodarowaniem terenu zielonego oraz utwardzenie kostką brukową dojścia i terenu wokół kapliczki. 805 mb</p> <p> W 2024r na odcinku ok. 805,00m wykonano nawierzchnię z destruktu asfaltowego oraz wykonano podwójne powierzchniowe utrwalenie emulsją asfaltową i grysem bazaltowym. 935 mb</p>	4,0	
	destrukt			
	gruntowa			
351232W droga przez wieś Zabłocie	gruntowa	1203 mb	4,80 - 5,70	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351233W dw nr 733 – Chruślice – dp nr 3505W	asfaltowa	1104 mb W 2019 r. wykonano 502 mb nawierzchni jezdni asfaltowej z odwodnieniem w postaci rowów przydrożnych i obustronnym poboczem	9,00 - 15,00	w styczniu 2020 r. zasiedzenie na odcinku od granicy z gminą Zakrzew do drogi krajowej nr 12
351234W dw nr 733 – Kowala Duszocina – dw nr 733	asfaltowa gruntowa	1760 mb 1055 mb	3,50 – 6,60	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351235W dw nr 733 – Kowala Duszocina – dg nr 351234W	destrukt	450 mb	3,50 - 6,60	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351236W Wola Waclawowska – Sławno	asfaltowa	1028 mb W 2022r. wybudowano 500 mb drogi asfaltowej o szer.3,5m wraz z wjazdami na nieruchomości oświetleniem drogowym, kanałem technologicznym, przebudową wodociągu i odwodnieniem drogi. W 2025 r. na odcinku drogi od trasy S7 w kierunku m. Sławno o długości ok. 400 m wykonano naprawę nawierzchni drogi poprzez rozłożenie destruktu asfaltowego i podwójne utrwalenie emulsją asfaltową.	2,50 – 12,20	W 2021 r. pozyskana na własność gminy decyzją ZRID. W 2022 zasiedzenie na własność pozostałej części
351237W droga przez wieś Wola Waclawowska	asfaltowa	1242 mb	4,00 – 5,50	nieuregulowany stan prawny
351239W dg nr 351210W – Zabłocie – dg nr 351232W	gruntowa	452 mb	6,10 – 6,50	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351240W dg nr 351206W – Strzałków – granica sołectwa	asfaltowa destrukt	835 mb 1100 mb W 2020 r. wykonano: utwardzenie drogi destruktem wraz z podbudową powierzchniowym utrwaleniem na odcinku o długości 1145,5 mb i szer. 4 m z obustronnymi poboczami z kruszywa naturalnego o szerokości	5,00 – 8,60	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy

		0,50 mb, odnowiono istniejący rów przydrożny		
351241W dg nr 351240W – Strzałków – dg nr 351207W	asfaltowa gruntowa	615 mb 326 mb	3,40 - 9,50	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
351242W dk nr 12 – Strzałków – Garno – Wolanów – dw nr 733	asfaltowa	2060 mb	4,30 - 6,50	Zasiedzenie w 2024 r.
351243W droga przez wieś Wolanów	asfaltowa gruntowa	202 mb 865 mb	2,80 – 3,90	Zasiedzenie w 2024 r.
351244W droga przez wieś Garno	asfaltowa gruntowa	939 mb 300 mb W 2023r.wykonano remont dwóch odcinków drogi gminnej nr 351244W (ul. Leśna) zlokalizowanej od skrzyżowania z drogą powiatową nr 3560W do skrzyżowania z drogą powiatową nr 3563W, gm. Wolanów. Remont polegał na utwardzeniu destruktem i podwójnym powierzchniowym utrwaleniu emulsją i grysem odcinków drogi w miejscowości Garno na odcinku o długości ok. 690 m.	4,80 – 5,90	Zasiedzenie w 2024 r.
351245W dw nr 733 – Garno – Młodocin Większy – Franciszków – dp nr 3565W	asfaltowa gruntowa	610 mb 2470 mb	3,10 - 7,90	nieuregulowany stan prawny
351246W granica gm. Wolanów – Młodocin Większy – Kolonia Kończyce	gruntowa destruk	774 mb 370 mb W 2022 r. wykonano naprawę nawierzchni gruntowej destruktem asfaltowym wraz z powierzchniowym utrwaleniem emulsją asfaltową o pow.1 295 m ²	6,50 – 8,30	nieuregulowany stan prawny
351247W obwodnica miasta Radomia w ciągu dk S7 – Sławno – dg nr 351216W	asfaltowa	700 mb	5,50 - 8,20	własność - w 2022 r. zasiedzenie
351248W dp nr 3565W – Podlesie – granica sołectwa	asfaltowa gruntowa	695 mb 1706 mb	1,75 – 7,60	własność - w 2022 r. komunalizacja
351249W dk nr 12 – Ślepowron – dg nr 351215W	asfaltowa	295 mb	6,00	własność - w 2022 r. komunalizacja
351250W dk nr 12 – Ślepowron – granica gm. Wolanów	asfaltowa destruk	545 mb 530 mb W 2019 r. utwardzono destruktem 530 mb drogi	4,70-5,50	własność - w 2022 r. komunalizacja

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 14a. Gminne drogi wewnętrzne na koniec 2024 r.

dr wew.dz. nr ewid. 1137 obręb 0023 Ślepowron, odcinek od dg 351215W	destruk	230 mb W 2021 r. wykonano naprawę nawierzchni gruntowej destruktem asfaltowym wraz z powierzchniowym utrwaleniem emulsją asfaltową o pow. 800 m ²	4,00 – 6,50	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
--	---------	---	-------------	--

dr wew, dz. nr ewid. 873 obręb 0013 Mniszek, odcinek od dp 3562W	asfalt	564,00 mb W 2021 r. wykonano: nawierzchnię jezdni z betonu asfaltowego o o długości 564,00 mb szer. 5,00 m wraz z podbudową o gr. 20 cm z obustronnymi opornikami betonowymi, montaż oznakowania pionowego	6,00 – 7,00	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
dr wew, dz. nr ewid. 1029 obręb 0007 Kolonia Wawrzyszów, odcinek od dg 351204W	destrukt	150 mb W 2021 r. wykonano naprawę nawierzchni gruntowej destruktem asfaltowym wraz z powierzchniowym utrwaleniem emulsją asfaltową o pow. 450 m ²	5,00	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
dr wew, dz. nr 1067, 1066 oraz część działki 1064 Wawrzyszów	destrukt	800 mb W 2022 r. wykonano utwardzenie destruktem działek drogowych	5,00	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
dr wew, dz. nr 893 Mniszek	destrukt	340 mb W 2022 r. wykonano utwardzenie destruktem działek drogowych	6,00	W 2023 r. uregulowano stan prawny – własność gminy
dr wew. dz. nr ewid. 875/5 Mniszek	destrukt	250 mb W 2023 r. wykonano utwardzenie nowo wydzielonej drogi o szerokości 4 mb.		Własność gminy
dr wew.dz. nr ewid. 1029 Kolonia Wawrzyszów	destrukt	560 mb W 2025 r. na szerokości 3,50 m. wykonano utwardzenie destruktem działki drogowej oraz wbudowano nowy przepust pod koroną drogi i ustawiono nowe oznakowanie.	5,00	Własność gminy

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie Gminy Wolanów publiczny transport zbiorowy w 2025 r. wzorem lat ubiegłych realizowany był głównie przez przedsiębiorcę Janusza Walkiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Usługi Przewozowe Osób” z siedzibą w miejscowości Sławno 17.

Przedsięwzięcie dowozu osób linią „W” realizowane jest na podstawie licencji wydanych odpowiednio na następujące trasy:

- Licencja wydana przez Prezydenta Miasta Radom – trasa Radom – Wolanów – Garno – Strzałków
- Licencja wydana przez Starostę Radomskiego – trasa Wolanów – Bieńdżice – Jarosławice – Wolanów
- Licencja wydana przez Wójta Gminy Wolanów – trasa Wolanów – Mniszek –Wolanów.

W 2025 r. podobnie jak w latach poprzednich w celu likwidacji ograniczeń w transporcie zbiorowym i zapewnienia dostępności Mieszkańcom do transportu zbiorowego Gmina uruchomiła linie autobusowe relacji:

1. Mniszek - Wolanów - Mniszek
2. Wolanów - Podlesie - Wolanów
3. Wolanów - Rogowa - Wolanów
4. Sławno - Wolanów - Sławno
5. Jarosławice - Wolanów - Jarosławice

Od 02.01.2025r funkcjonowanie linii komunikacyjnych otrzymało wsparcie finansowe w ramach Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Wsparcie finansowe zgodnie z umową wynosiło 294.423,31zł.

W sumie na lokalny transport drogowy gmina wydatkowała w 2025 r. kwotę 513.339,42 zł, w tym była dopłata do linii autobusowej nr 5 obsługiwanej przez Gminę Miasta Radomia (38.884 zł).

Dodatkowo Gmina Wolanów realizuje nieodpłatnie dowóz dzieci do szkół i przedszkoli na terenie gminy oraz dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół na terenie miasta Radomia. Na dowóz dzieci do szkół w 2025 r. wydatkowano kwotę – 650.686,35 zł. Środki wykorzystano na

- dowóz dzieci do szkół – 357.650,65 zł (w 2024 r. było to odpowiednio 378.278 zł)
- zwrot kosztów dowozu dzieci niepełnosprawnych do placówek szkolnych przez rodziców -169.206,04 zł (w 2024 r. było to odpowiednio 153.688,53 zł),
- dowóz dzieci niepełnosprawnych realizowany przez gminę do placówek szkolnych w Radomiu – 123.829,66 zł (w 2024 r. było to odpowiednio 131.554,74 zł).

4.3.2. Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna i gospodarka wodno-ściekowa

Infrastruktura wodociągowa

Poniżej wymieniono dane dotyczące urządzeń wodociągowych będących w posiadaniu Gminy Wolanów:

- Ujęcie wody SUW Wawrzyszów oraz przepompownia w Garnie.

Długość sieci wodociągowej wybudowanej przez Gminę Wolanów wynosi 101,8 km (z tego 30,8 km znajduje się w części gminy obsługiwanej przez Wodociągi Miejskie w Radomiu. Do sieci dobudowane jest 1768 przyłączy (z tego 233 znajduje się na terenie obsługiwanym przez Wodociągi Miejskie w Radomiu¹) - w 2025 r. zaprojektowano nowe odcinki sieci wodociągowej w miejscowościach Mniszek, Garno oraz Wawrzyszów, dla

---

¹ Franciszków 71 przyłączy; Kowala Duszocina 19; Ślepowron 21; Chruślice-Zabłocie 39; Wolanów ul. Franciszkowska 22; Wolanów ul. Młynarska 26; Sławno pod lasem 31.

których postępowanie przetargowe przeprowadzono pod koniec 2025 roku, a prace ze względu na zimę zaplanowano na przełom I i II kwartału 2026 r. Ważną inwestycją w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę było w 2025 r. odwiercenie nowej studni przy SUW Wawrzyszów, dla której obecnie trwa procedura uzyskania zgody na eksploatację zasobów. W październiku 2025 r. po latach zabiegów doszło do podpisania porozumienia z Prezydentem Miasta Radomia o wspólnej budowie pompowni wody w miejscowości Ślepowron, która przyczyni się do poprawy zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Wolanów, zaopatrywanych w wodę przez Wodociągi Miejskie w Radomiu. Obecnie trwają prace projektowe, zakończenie prac realizacyjnych planowane jest pod koniec 2027 r. Planowany wkład Gminy Wolanów oszacowano na 1 334 550 zł.

Z ujęcia wody w Wawrzyszowie zaopatrywani są w wodę Mieszkańcy południowej i zachodniej części gminy tj. sołectwa: Wymysłów, Garno, Kolonia Wawrzyszów, Strzałków, Michałów, Waliny, Mniszek, Młodocin Większy, Rogowa, Wawrzyszów i część Wolanowa. Mieszkańcy Podlesia i Podkończyc zaopatrywani są w wodę z gminy Kowala. A pozostała część gminy z ujęcia wody w Cerekwii, którego właścicielem są Wodociągi Miejskie w Radomiu.

Pobór wody podziemnej dla ujęcia w Wawrzyszowie odbywa się przy pomocy studni głębinowych: S-1 (studnia podstawowa) i S-2 (studnia awaryjna). Studnie pracują przemiennie.

Studnia S-1, podstawowa studnia ujęcia w Wawrzyszowie wykonana została w 1984 r. dla potrzeb dawnej Zlewni Mleka, od 1996 r. właścicielem ujęcia jest gmina Wolanów. W 2004 r. dla potrzeb bezawaryjnego zaopatrzenia w wodę odbiorców zaopatrywanych z ujęcia wody w Wawrzyszowie wykonano studnię awaryjną S-2.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia wody z formacji kredy zatwierdzone decyzją UW w Radomiu znak: OS.VI-8530/22/86 z dnia 15.02.1986 r. wynoszą: $Q_e = 52,0 \text{ m}^3/\text{h}$

Pobór wody z ujęcia w Wawrzyszowie odbywa się obecnie w oparciu o pozwolenie wodnoprawne na pobór wody podziemnej udzielone właścicielowi ujęcia wody, którym jest Gmina Wolanów przez Starostę Radomskiego decyzją z dnia 30.09.2016 r. znak: ROŚ.6341.124.3.2016.MM z terminem ważności do 30.09.2036 r. w ilości równej:

$$Q_{\max \text{ h}} = 52,0 \text{ m}^3/\text{h}, \text{ przy}$$

$$Q_{\text{sr d}} = 558,0 \text{ m}^3/\text{dobę},$$

$$Q_{\max \text{ r.}} = 204\,000 \text{ m}^3/\text{r}$$

Uzdatnianie wody odbywa się poprzez napowietrzanie, odżelazianie oraz dezynfekcję. Nadzór nad jakością i przydatnością wody do spożycia z wodociągu publicznego zasilanego z ujęcia wody w Wawrzyszowie sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomiu. W okresie od 01.01.2024 do 31.12.2024 wodę pochodzącą z wodociągu badano w ramach nadzoru sanitarnego oraz prowadzonej kontroli wewnętrznej pod względem parametrów fizyko-chemicznych, organoleptycznych i mikrobiologicznych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie normami. Wszystkie wyniki były prawidłowe.

Mieszkańcy gminy w części północno-wschodniej tj. sołectwa: Ślepowron, Sławno, Kacprowice, Kowalanka, część Wolanowa, Kolonia Wolanów, Zabłocie, Chruslice, Waclawów i Franciszków zaopatrywani są w wodę przez Wodociągi Miejskie w Radomiu. Z danych przedsiębiorstwa Wodociągi Miejskie w Radomiu wynika, że na teren gminy Wolanów w 2025 r. zostało sprzedane 132 956 m³, w 2024 r. było to odpowiednio 148 301 tys. m³ wody.

Dla Mieszkańców 2 Sołectw Bieniędzice i Jarosławice Gmina zakupuje wodę z Radomia na podstawie umowy zawartej w 2018r. z Wodociągami Miejskimi w Radomiu. W 2025 r. zakupiono dla tych dwóch miejscowości 13 759 m³.

Natomiast mieszkańcy Sołectwa Podlesie zlokalizowanego we wschodniej części gminy zaopatrywani są w wodę z sieci wodociągowej Gminy Kowala. Z danych Gminy Kowala wynika, że dla mieszkańców Gminy Wolanów sprzedano w 2025 r. 10 277,1 m³ wody, w 2024 r. było to odpowiednio 10 407,2 m³.

Boom w budownictwie związany z wprowadzeniem nowego narzędzia planistycznego tzw. planu ogólnego spowodował w 2025 r. masowe występowanie właścicieli nieruchomości o zapewnienie o możliwości przyłączenia do sieci wodociągowej. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom stale projektowane są kolejne odcinki tejże sieci. Jednocześnie w każdym roku gmina dokonuje modernizacji urządzeń służących do zaopatrywania ludności w wodę.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę umów zawartych na dostarczanie wody, w 2025 r. przybyło 26 nowych umów na zaopatrzenie w wodę z sieci zasilanej z gminnego ujęcia w Wawrzyszowie.

Tabela 15. Rejestr zawartych umów na dostawę wody

Lp.	Miejscowość	Liczba umów stan na koniec 2024 r.	Liczba umów w 2025 r.	
			Zmiana w stosunku do r. ub. +/-	Stan na koniec roku
1.	Wymysłów	46	0	46

2.	Garno	329	+12	341
3.	Kolonia Wawrzyszów	56	0	56
4.	Bieniędzice	77	0	77
5.	Strzałków	248	+1	249
6.	Jarosławice	53	+2	55
7.	Michałów	20	0	20
8.	Waliny	95	0	95
9.	Mniszek	342	+4	346
10.	Młodocin Większy	92	+4	96
11.	Rogowa	83	+1	84
12.	Wawrzyszów	138	+1	139
13.	Wolanów	22	+1	23
Ogółem		1601	+26	1627

Źródło: opracowanie własne.

Problemem są niezmiennie różnice pomiędzy ilością wody wydobytej a sprzedanej, które z biegiem lat zmniejszyły się, ale wynoszą ponad 29% wydobytej wody. I tak odpowiednio ilość wody wydobytej w 2025r. (SUW Wawrzyszów) wynosiła 165 395 m³-tj. o 21 026 m³ więcej niż w 2024r. Ilość wody zafakturowanej (tj. sprzedanej) 117 138,2 m³, tj. o 7 985 m³ więcej niż w 2024 r. Pobór wody zużywanej na cele technologiczne do płukania sieci wyniósł 3 305 m³ w ciągu roku. Woda przeznaczona dla szkół, świetlic i na potrzeby straży wyniosła 756 m³. Straty wody wyniosły zatem 44 195,80 m³ (tj. ok. 26,73% wydobytej wody). W roku ubiegłym 31 665,80 m³ (tj. ok. 22% wydobytej wody). Wiąże się to m.in. ze stratami wody wynikającymi z awarii oraz innych napraw związanych np. z montażem nowych zasuw na sieci. Straty wody rosną również wraz ze wzrostem zużycia, zdarzają się również kradzieże wody, głównie na cele rolnicze. Straty wody wymagają stałego prowadzenia działań prewencyjnych polegających na informowaniu Mieszkańców o skutkach nielegalnego poboru wody oraz kontroli i porządkowania kwestii administracyjnych związanych z gospodarowaniem wodą.

Dla Mieszkańców wsi Bieniędzice i Jarosławice w 2025 r. dokonano zakupu wody od Wodociągów Miejskich w Radomiu w ilości 13 759 m³ tj. o 2217 m³ więcej niż rok wcześniej za kwotę 69 148,96 zł, a zafakturowano na rzecz Mieszkańców 10 742,80 m³ wody za kwotę 49 943,98 zł. Straty wyniosły 3 016,20 m³, tj. 21,93% zakupionej wody oraz 19 204,98 zł. W 2024r. straty wyniosły 1 116,2 m³, tj. 9,67% zakupionej wody oraz 11 311,94 zł.

Biorąc pod uwagę łączne straty wody wydobywanej i zakupywanej – w minionych trzech latach każdego roku udało się je zredukować z 55 649,8 m³ w 2018 r. do 50 604 m³ w 2019 r. i 42 079,2 m³ w 2020 r. i 20 042,2 m³ w 2021 r., w 2022 r. ponownie wzrosły do 31 930,8 m³ wody, a w 2023 r. nieco spadły do 30 372,60 m³. W 2024 r. straty wody wzrosły nieco na 32 782 m³. I w 2025 r. znów wzrosły do poziomu 47 212 m³, tj. 26% łącznego

wydobycia i zakupu. Co przy tak suchym roku, nie jest wysokim poziomem. Oczywiście straty wody są zjawiskiem nieodłącznym każdego systemu dystrybucji wody i zjawiskiem nieuniknionym. Można przyjąć uproszczoną definicję strat wody: „objętość bezpowrotnie utraconej wody w wyniku jej nieracjonalnego zużycia z przyczyn zależnych i niezależnych od zarządzającego siecią wodociągową”². Do czynników zależnych należą:

- przecieki wody z nieszczelnego uzbrojenia wodociągowego,
- płukanie sieci wodociągowej,
- nieszczelności na złączach przewodów wodociągowych.

Czynniki częściowo niezależne to:

- kradzieże wody,
- awarie wodociągowe,
- klasa dokładności urządzeń pomiarowych.

Straty wody dzielą się na rzeczywiste i pozorne. Straty rzeczywiste powodowane są wyciekami z nieszczelności przewodów wodociągowych, armatury, nieszczelnych instalacji. Straty pozorne nie stanowią faktycznych wycieków, ale wynikają z niedokładności i niejednoznaczności pomiarów, czyli tzw. błędów pomiarowych wynikających ze źle dobranych urządzeń pomiarowych, błędów metrologicznych oraz kradzieży wody. Straty wody mogą być rezultatem złego stanu technicznego materiału przewodów, złączy i armatury, czyli nieszczelności. Na straty wpływają awarie sieci oraz przyłączy wodociągowych. Równie ważnymi czynnikami są: rodzaj materiału sieci i armatury, liczba przyłączy wodociągowych, dokładność pomiaru objętości wody sprzedanej, sprzedaż wody w oparciu o ryczałty (brak oszczędności wody przez takich odbiorców), różnice w dokładności pomiarów wodomierzy, kradzież i nielegalny pobór wody (uszkodzenie wodomierzy, nielegalne podłączenia do sieci wodociągowej). Nie istnieją żadne normy określające dopuszczalne wielkości poziomu straty wody. Brak jest również uregulowań prawnych w sprawie maksymalnej wartości dopuszczalnych strat w systemie wodociągowym. Według źródeł niemieckich wynoszą one ok. 8–10%, gdyż koszt usunięcia wycieków poniżej tej wartości jest wielokrotnie wyższy od korzyści wynikających z uszczelnienia sieci. Według badań niemieckich wycieki stanowią 80–100% rzeczywistych strat wody oraz 60–80% strat rzeczywistych i pozornych³. O liczbie

---

² F.G. Piechurski, *Straty wody i sposoby skutecznego ich ograniczania w systemach dystrybucji wody* [dostęp 24.05.2020 r. on-line:

http://www.inzynierbudownictwa.pl/technika,materiały_i_tehnologie,artykuł,straty_wody_i_sposoby_skutecznego_ich_ograniczania_w_systemach_dystrybucji_wody,6965].

³ H. Berger, U. Roth, D. Sammet, Struktur und Entwicklung des Wasserverbrauchs in Wiesbaden, GWF Wasser – Abwasser, Nr 9/1998 za F.G. Piechurski, *Straty wody i sposoby skutecznego ich ograniczania w systemach*

i wielkości wycieków decyduje wiele czynników. Do najczęstszych zaliczyć można nadmierne ciśnienie i duże jego wahania w sieci wodociągowej, wady materiałowe rur, armatury i złączy, niedbałe i niezgodne z zasadami wykonanie. Istotnym elementem jest również środowisko gruntowe, w jakim ułożony jest przewód sieci wodociągowej.

Korzystając z przedstawionych w literaturze przedmiotu wskaźników strat wody wg standardów IWA (International Water Association) wskaźnik jednostkowy strat wody, który zależy od długości sieci i gęstości przyłączy przypadających na 1 km przewodów sieci w przypadku wodociągu Gminy Wolanów (włączając wodę zakupioną dla Bieniędziej i Jarosławic) liczony bez uwzględnienia liczby przyłączy wynosi $1,3 \text{ m}^3/\text{km}$ sieci/dobę.

W wytycznych niemieckich z 1986 r. zawarto dane o granicznych dopuszczalnych jednostkowych stratach wody w zależności od rodzaju gruntu:

- dla gruntów piaszczystych wartość tego wskaźnika powinna wynosić $1,2\text{--}1,6 \text{ m}^3/\text{d}\cdot\text{km}$,
- dla gruntów żwirowych $2,4\text{--}6,0 \text{ m}^3/\text{d}\cdot\text{km}$,
- dla gruntów skalistych spękanych $4,81\text{--}4,4 \text{ m}^3/\text{d}\cdot\text{km}^4$.

Patrząc na powyższe wytyczne $1,3 \text{ m}^3$ wydaje się być nie najgorszym wskaźnikiem, ale trzeba pamiętać, że pochodzą one z przed 34 lat i przez ten czas zapewne w technologii budowy wodociągów wiele się zmieniło w kierunku ograniczenia strat wody. Jednakże nie znaleziono w literaturze przedmiotu innych norm. Na terenach o liczbie przyłączy większej niż 20 szt/km wskaźnik strat wody liczony jako stosunek strat wody do liczby przyłączy w przeliczeniu na dobę. W tym ujęciu wskaźnik dla wodociągu Gminy Wolanów wynosi za 2024 r. $0,06 \text{ m}^3/\text{przyłącze}/\text{dobę}$ i jest uznawany w literaturze przedmiotu dla terenów wiejskich i pośrednich za niski⁵.

Pewne jest, że należy nieustannie podejmować działania w celu obniżenia strat wody takie działania jak: likwidacja rozliczania za wodę ryczałtowo, legalizowanie wodomierzy w terminie, zastosowanie wodomierzy odpornych na działanie pola magnetycznego, sprawdzenie poprawności doboru wodomierzy przy ich wymianie, kontrola nieuczciwych odbiorców wody, montaż przepływomierzy w strefach dystrybucji, pomiar objętości wody

---

dystrybucji wody [dostęp 24.05.2020 r. on-line:
http://www.inzynierbudownictwa.pl/technika,materiały_i_technologie,artykul,straty_wody_i_sposoby_skutecznej_ich_ograniczania_w_systemach_dystrybucji_wody,6965].

⁴ Tamże.

⁵ E. Renaud. *Towards a global performance indicator for losses from water supply systems. Water Loss 2010*, Jun 2010, Sao Paulo, Brazil. 11 p. hal-00593479 E. Renaud. *Towards a global performance indicator for losses from water supply systems. Water Loss 2010*, Jun 2010, Sao Paulo, Brazil. 11 p. [dostęp 24.05.2020 on-line: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00593479/document>]

zużywanej na potrzeby własne przed i po wtłoczeniu do sieci, pomiar i rozliczenia objętości wody pobranej, a niefakturowanej.

W 2025 r. ku ogromnej mojej radości w nowo odwierconej studni w Wawrzyszowie zasoby wody wstępnie określono na 80 m³/h. Obecnie trwa procedura uzyskania zgody na eksploatację. Po latach starań udało się również podpisać porozumienie z Prezydentem Miasta Radomia na wspólną budowę pompowni wody w Ślepowronie. Mam nadzieję, że uruchomienie tej pompowni poprawi jakość zaopatrzenia w wodę mieszkańców, którzy są zaopatrywani przez Wodociągi Miejskie w Radomiu. Gmina Wolanów rozpoczęła również projektowanie studni pod nowe ujęcie wody na gminnej działce w Chruślicach, gdzie odwierty badawcze potwierdziły dobre warunki. Obecnie trwają prace projektowe dla nowych studni.

Infrastruktura kanalizacyjna

Gmina Wolanów nie posiada własnej oczyszczalni ścieków i odprowadza ścieki do urządzeń kanalizacyjnych gminy Wieniawa, a ta z kolei do oczyszczalni należącej do gminy Przytyk. W dniu 30 kwietnia 2009 roku została zawarta umowa na czas nieokreślony pomiędzy Gminą Wolanów a Gminą Wieniawa, której przedmiotem jest ustalenie warunków wprowadzania ścieków z terenu Gminy Wolanów do urządzeń kanalizacyjnych Gminy Wieniawa oraz ustalenie warunków uiszczania opłaty z tytułu wprowadzania ścieków. Aneks z dnia 11 grudnia 2015 roku do wyżej umowy, z uwagi na ograniczoną wydajność eksploatacyjną oczyszczalni ścieków w Przytyku (ostatecznie tam trafiają ścieki z terenu Gminy Wolanów i Wieniawa), wprowadzono łączne limity ścieków dla gmin Wieniawa i Wolanów - dobowe 180m³ i miesięcznie 5600m³ po przekroczeniu których naliczana była do połowy 2020 r. tzw. opłata ponadnormatywna, czyli podwójna stawka. Od czerwca 2020 r. ZGK w Przytyku znacznie podniósł ceny za odbiór ścieków ponad dwukrotnie tj. do kwoty 8,90 za 1m³, ale zrezygnował z opłat za ścieki ponad limit. Pozostawiając jedynie wspólne proporcjonalne do ilości ścieków ponad limit płacenie opłat/kar środowiskowych. Dodatkowo gmina Wolanów płaciła dotychczas 1zł/m³ ZGK w Wieniawie za przesył ścieków przez urządzenia Gminy Wieniawa. Tym samym cena ścieków odprowadzanych z terenu Gminy Wolanów od połowy 2020 r. wzrosła do 9,90 zł netto za 1m³ i do końca 2023 r. utrzymywała się na tym poziomie. W 2024 r. dotychczasowa umowa wypowiedziana przez ZGK w Przytyku, a następnie przez ZGK w Wieniawie, przestała obowiązywać. W dniu 20 czerwca 2024r. została zawarta nowa umowa Nr 83.2024 pomiędzy Gminą Wieniawa a Gminą

Wolanów, której przedmiotem jest ustalenie warunków wprowadzania ścieków z terenu Gminy Wolanów oraz ustalenie warunków uiszczania opłaty z tytułu wprowadzania oraz przesył ścieków zgodnie z postanowieniami Porozumienia Zagospodarowania Terenów Zbiornika Domaniewskiego. Umowa zawarta została na czas nieograniczony z mocą obowiązywania od dnia 1 lipca 2024r.

Z uwagi na ograniczoną wydajność eksploatacyjną oczyszczalni ścieków do której wprowadzane są ścieki z terenu Gminy Wolanów i Gminy Wieniawa w umowie określono nowe limity wprowadzonych ścieków przez obie gminy:

- 161 m³/dobę
- 5600 m³/miesiąc
- 15,6 m³/godzinę

Ustalono, że w przypadku przekroczenia wspólnego limitu 5600 m³/miesiąc kary umowne naliczone przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Przytyku zgodnie z zawartą umową zostaną naliczone w następujący sposób:

- w przypadku przekroczenia limitu 2800 m³/miesiąc przez Gminę Wolanów i Gminę Wieniawa w sposób proporcjonalny do ilości przekroczonych ścieków;

- w przypadku przekroczenia limitu 2800 m³/miesiąc przez jedną z Gmin, naliczone kary opłacone zostaną w całości przez Gminę, która dokonała przekroczeń.

Zgodnie z nowo zawartą umową wysokość opłaty za 1m³ ścieków wprowadzonych do urządzeń kanalizacyjnych ustalono na kwotę 9,90 zł netto, natomiast wysokość opłaty za przesył 1m³ ścieków ustalono na kwotę 1,60 zł netto, co łącznie daje kwotę 11,50 zł netto za 1m³. Jednocześnie w umowie zapisano, że cena ta ma być corocznie waloryzowana o wskaźnik wzrostu cen. I tak od 01.07.2025r. została ustalona na kwotę 10,26 zł netto natomiast wysokość opłaty za przesył 1m³ ścieków ustalono na kwotę 1,65 zł netto, co łącznie daje kwotę 11,91 zł netto za 1m³. Od 1 stycznia 2026r. nastąpił ponowny wzrost ceny na poziomie 10,63 zł netto natomiast wysokość opłaty za przesył 1m³ ścieków ustalono na kwotę 1,71 zł netto, co łącznie daje kwotę 12,34 zł netto za 1m³ płacone do Gminy Wieniawa, dodatkowo Gmina Wolanów ponosi koszty obsługi sieci kanalizacyjnej w postaci kosztów energii zużytej na przepompowniach ścieków, koszty awarii, bieżących napraw oraz obsługi osobowej.

Jest to sytuacja bardzo trudna dla gminy Wolanów. Dlatego w 2022 r. Gmina Wolanów rozpoczęła prace nad przygotowaniem koncepcji własnej oczyszczalni ścieków Pierwsza koncepcja lokalizacji oczyszczalni spotkała się z protestami mieszkańców, toteż

zdecydowano o zmianie lokalizacji i w 2023 r. zlecono opracowanie koncepcji oczyszczalni w nowej lokalizacji w miejscowości Rogowa na działce gminnej. W 2025 r. w przetargu nieograniczonym wyłonioną firmę projektującą nową gminną oczyszczalnię. Szacuje się, że czas projektowania wraz z uzyskaniem niezbędnych pozwoleń potrwa do końca 2027 r.

Problemem pozostaje ilość ścieków niezafakturowanych napływających do urządzeń gminy Wolanów, tzn. woda deszczowa napływająca do kanalizacji. Ilość ścieków wprowadzonych w 2025 r. do urządzeń kanalizacyjnych Wieniawy wynosiła 38 591 m³ (przy 42 251 m³ w 2024 r., 46 183 m³ w 2023 r. 40 367 m³ w 2022 r. oraz 55 378 m³ w 2021 r.), a ilość ścieków zafakturowanych przez Gminę Wolanów 27 033,3 m³ (przy 28 873 m³ w 2024r. 25 869 m³ w 2023r. , 27 416 m³ w 2022 r. oraz 28 737m³ w 2021 r.). Co oznacza, że w kanalizacji było 11 557,7 m³ ścieków niezafakturowanych (przy 13 378 m³ w 2024r., 17 314 m³ w 2023 r.; 12 951 m³ w 2022 r.; 19 538 m³ w 2021 r., 30 087 m³ w 2020 r. i 15 068 m³ w 2019 r.). Wody deszczowej w ściekach mamy wciąż 30%, mimo suchego roku. W roku ubiegłym było to 32%.

Ilość strat na kanalizacji w znacznym stopniu wynika z ilości opadów. Woda deszczowa dostająca się do kanalizacji stanowi dużą część ścieków, za które płaci gmina Wolanów. Niedbałe wykonanie kanalizacji na terenie miejscowości Mniszek i Rogowa oraz warunki pogodowe i glebowe wpływają na ilość wód dostających się do kanalizacji. Ograniczenie ilości wody deszczowej w kanalizacji wymaga również dyscypliny ze strony mieszkańców zmierzającej do zabezpieczenia studzienek kanalizacyjnych przed napływem wody deszczowej. Gmina przez cały ten czas monitorowała sieć w kierunku eliminacji ewentualnych podłączeń rynien do studzienek kanalizacyjnych i zabezpieczenia studzienek przed napływem wody z terenu posesji. W najbliższej przyszłości konieczne jest dalsze monitorowanie kanalizacji pod kątem jej zabezpieczenia przed napływem wód opadowych, dalszy przegląd umów i przyłączy kanalizacyjnych oraz działania zmierzające do wybudowania własnej oczyszczalni ścieków zbierającej ścieki z istniejącej sieci kanalizacyjnej. Łącznie faktury dla Gminy Wolanów za ścieki odprowadzone do urządzeń kanalizacyjnych Gminy Wieniawa za 2025 r. wyniosły 488 tys. zł. Zaś od mieszkańców zebrano około 387 tys. zł, jest to 79,5 % poniesionych wydatków. W 2024r. było 71,69% a w 2023r. było 55,6%.

Infrastruktura kanalizacyjna Gminy Wolanów składa się z 32,5 km sieci kanalizacyjnej wraz z 11 przepompowniami. W 2025 r. zakończoną budowę kolejnych 2,6 km sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Ślepowron i Sławno wraz z dwoma

przepompowniami oraz 101 studniami umożliwiającymi przyłączenie do sieci nieruchomości znajdujących się wzdłuż tej sieci. Potrzeby w zakresie rozbudowy kanalizacji są ogromne na ponad 2 tys. gospodarstw domowych zaledwie 438 jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej (tabela 16). Dlatego przy każdej możliwej okazji Gmina Wolanów stara się pozyskać środki na wybudowanie kolejnego odcinka sieci. Łącznie w ostatnich latach powstało 9 km sieci kanalizacyjnej, większość tej sieci przyłączona jest do urządzeń kanalizacyjnych miasta Radomia. W 2025 r. do sieci przyłączono kolejne 13 gospodarstw domowych, w tym 10 w miejscowości Ślepowron. Po stronie Radomia Wodociągi Miejskie zafakturowały na rzecz Gminy Wolanów w 2025 r. 5973 m³ (45 658, 68 zł), a gmina na rzecz mieszkańców 2560 m³ (36 186,35 zł). Co oznacza straty na poziomie 57 %, były one spowodowane niewłaściwym doborem przepływomierza w stosunku do ilości ścieków, po jego wymianie sytuacja uległa poprawie. Obecnie na bieżąco monitorujemy przepływ ścieków.

Tabela 16. Rejestr zawartych umów na ścieki

Lp.	Miejscowość	Liczba umów stan na koniec 2024 r.	Liczba umów w 2025 r.	
			Zmiana w stosunku do r. ub. +/-	Stan na koniec rok
1.	Mniszek	236	2	238
2.	Rogowa	73	1	74
3.	Wawrzyszów	76	0	76
4.	Kolonia Wawrzyszów	1	0	1
5.	Strzałków	12	0	12
6.	Ślepowron	27	10	37
	Ogółem	425	13	438

Źródło: opracowanie własne.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej koniecznością są stałe działania monitorujące i naprawcze oraz inwestycje w infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną, w sposób szczególny we własną oczyszczalnię ścieków w zachodniej części Gminy Wolanów. Konieczna jest również większa dyscyplina po stronie użytkowników sieci i świadomość, że za brak rozwwagi w tym zakresie płacimy wszyscy.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXI/142/2020 Rady Gminy Wolanów z dnia 19 czerwca 2020r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej oraz trybu postępowania w sprawie udzielenia dotacji oraz sposobu jej rozliczenia na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków ze środków budżetowych Gminy Wolanów na lata 2020-2025, zmienionej Uchwałą Nr XXII/153/2020 Rady Gminy Wolanów z dnia 9 lipca 2020r. w

sprawie zmiany „Regulaminu przyznawania dotacji z budżetu Gminy Wolanów na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków” w 2025r. zostały zarezerwowane w budżecie Gminy środki na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni w wysokości 50.000 zł. Zarządzeniem Nr 28/2025 Wójta Gminy Wolanów z dnia 15 kwietnia 2025r. ogłoszono nabór wniosków o przyznanie dotacji na w/w cel w terminie od dnia 22.04.2025r. do dnia 15.09.2025r. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne wnioski, w związku z powyższym w 2025r. nie udzielono dotacji w przedmiotowym zakresie.

4.3.3. Infrastruktura energetyczna

W tabeli 17 przedstawiono dane dotyczące infrastruktury energetycznej (oświetlenie dróg). Długość sieci będącej na majątku Gminy wynosiła na koniec 2025 r. nie zmieniła się i wynosiła 26 985,5 mb (ok. 27 km). W czwartym kwartale 2025 r. zakończono rozpoczętą w 2024 r. wymianę 855 szt. lamp na energooszczędne oprawy LED. W ten sposób wszystkie lampy na terenie gminy są energooszczędne poza kilkoma wyjątkami, szczegóły w poniższej tabeli.

Łącznie na modernizację oświetlenia drogowego wydano w 2025 r. 929.350,40 zł. Za oświetlenie ulic zapłacono 742.581,67 713.108,28 zł, tj. o 29 473,39 zł mniej niż w 2024 r. Za konserwację oświetlenia ulicznego zapłacono 63.222 zł, a za usługi związane z wymianą osprzętu oświetlenia drogowego oraz przyłącza do sieci 69.186,10 zł. Spadek kosztów zużycia energii był efektem wymiany lamp na energooszczędne. Pełny efekt będzie widać dopiero po pełnym roku.

Tabela 17. Dane dotyczące infrastruktury oświetlenia dróg

Rodzaj oprav	Ogółem	Własność Gminy	W tym: na urządzeniach RE
LED	2100	2100	1011
Naświetlacze przy kościołach	6	6	0
Razem	2106	2106	2106

Źródło: Opracowanie własne.

4.4. Ochrona środowiska

4.4.1. Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami został wprowadzony na terenie Gminy Wolanów z dniem 1 lipca 2013r., zostały nim objęte nieruchomości zamieszkałe.

Usługa odbioru i transportu odpadów komunalnych z terenu gminy do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych realizowana jest przez podmiot wyłoniony w drodze przetargu nieograniczonego tj.: firmę Usługi Ekologiczne „EKO-JAS”, Krzysztof

Janas Garno ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów. Miejsce zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania: Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Radomiu ul. Witosa 94, 26-600 Radom. Na terenie Gminy w 2023 r. podobnie jak w latach poprzednich obowiązywał workowy system zbierania odpadów komunalnych z podziałem na 5 frakcji o następującej kolorystyce:

- czarny – zmieszane odpady komunalne;
- żółty – tworzywa sztuczne i metale;
- niebieski – papier i tektura;
- brązowy - odpady „BIO”
- zielony – szkło

Gmina zapewniła właścicielom nieruchomości worki do odpadów zbieranych selektywnie w ramach uiszczanej opłaty do Urzędu Gminy za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Dwa razy w roku w maju i listopadzie został zorganizowany odbiór odpadów wielkogabarytowych.

Tabela 18. Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Wolanów w latach 2023 -2025

Frakcja odpadów	Ilość odebranych odpadów [Mg]		
	2023r.	2024r.	2025 r.
Opakowania z papieru i tektury	72,8800	97,0800	118,1700
Odpady wielkogabarytowe	58,3500	91,4200	121,5200
Opakowania z tworzyw sztucznych	5,9000	10,6000	33,3600
Tworzywa sztuczne	253,7600	284,2600	287,8600
Opakowania ze szkła	237,6400	234,9300	238,91
Odpady ulegające biodegradacji	139,6200	152,9800	132,3100
Niese segregowane (mieszane) odpady komunalne	708,4000	725,4600	804,5000
Popiół palenisk domowych	106,8000	91,1200	85,3600
Inne odpady nieulegające biodegradacji (odpady cementarne)	-	19,4400	
ŁĄCZNIE	1583,35000	1707,2900	1821,9900

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 19. Ilość odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi z odpadów odebranych i zebranych z terenu Gminy Wolanów w latach 2023-2025

Frakcja odpadów	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi [Mg]		
	2023r.	2024r.	2025 r.
Opakowania ze szkła	199,5822	235,6623	196,8571

Odpady wielkogabarytowe	70,1200	104,3500	131,2294
Opakowania z papieru i tektury	76,9556	124,1842	135,2256
Opakowania z metali	6,0910	5,1763	5,1810
Opakowania z tworzyw sztucznych	97,7220	108,4738	130,3042
Opakowania wielomateriałowe	0,9208	0,9306	0,4284
Tworzywa sztuczne i guma	-	-	0,2527
Odpady ulegające biodegradacji	135,3100	152,4200	124,5640
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	3,0540	2,0700	1,3425
ŁĄCZNI	589,7556	733,2672	725,3849

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie Gminy Wolanów zorganizowano Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych prowadzony przez firmę: Usługi Ekologiczne „EKO-JAS”, Krzysztof Janas Garno ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów. W PSZOK-u przyjmowano następujące posegregowane odpady: akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, popioły, opakowania po rozpuszczalnikach, farbach, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki, zużyte baterie, odpady budowlane, zużyte opony, przeterminowane leki (tabela 15). Przeterminowane leki można również wrzucać do pojemnika znajdującego się w aptece i w Ośrodku Zdrowia w Wolanowie. Pojemniki na zużyte baterie znajdują się również w obiektach użyteczności publicznej.

Tabela 20. Ilość odpadów zebranych w PSZOK w latach 2023-2025 [Mg]

Fracja odpadów	Ilość odpadów zebranych w PSZOK [Mg]		
	2023r.	2024r.	2025 r.
Zmieszane odpady z budowy remontów i demontażu	4,9100	5,2000	
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	8,5600	8,0800	
Opakowania ze szkła	2,3200	1,6400	1,4900
Zużyte opony	11,0420	15,1700	16,8200
Opakowania z papieru i tektury	-	4,7700	1,3850
Odpady wielkogabarytowe	11,7700	12,9300	11,0350
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	3,0500	2,0700	1,7900
Opakowania z tworzyw sztucznych	0,4500	3,8000	6,6950
Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0400	0,0900	-
Popioły z palenisk domowych	16,6850	19,2050	11,4400
Baterie i akumulatory	-	0,0550	0,3370
ŁĄCZNI	58,8270	73,0100	7,8700

Źródło: Opracowanie własne

Systemem zbiórki odpadów komunalnych na terenie Gminy Wolanów objęte zostały wyłącznie posesje zamieszkałe. Opłata za odpady dla gospodarstw domowych do 30 kwietnia 2025 roku w wynosiła:

- 18,50 zł miesięcznie od każdego mieszkańca, jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny;
- 45,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca (opłata podwyższona) jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny.

Ponadto w ramach podjętej uchwały zwolniono w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostującymi bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, którzy w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zadeklarują, że kompostują bioodpady w kompostowniku przydomowym – ulga wynosi 4,00 zł miesięcznie.

Od 1 maja 2025r. z uwagi na wzrost wydatków po przeprowadzeniu procedury przetargowej związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi została ustalona stawka opłaty na poziomie:

- 23,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca, jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny;
- 69,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca (opłata podwyższona) jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny.

Ponadto w ramach podjętej uchwały zwolniono w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostującymi bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, którzy w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zadeklarują, że kompostują bioodpady w kompostowniku przydomowym – ulga wynosi 5,00 zł miesięcznie.

Stawka za odbiór odpadów komunalnych naliczana jest w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość. Zgodnie ze złożonymi deklaracjami na dzień 31.12.2025 rok systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objętych było 7976 Mieszkańców Gminy przy 8901 osobach zameldowanych na pobyt stały. W 2024 r. było to

odpowiednio 7913 zadeklarowanych Mieszkańców przy 8923 zameldowanych na pobyt stały. Liczba zadeklarowanych jest wciąż daleka od liczby zameldowanych na pobyt stały. W tym obszarze konieczne jest również stałe monitorowanie liczby osób zgłoszonych na poszczególnych nieruchomościach, szczególnie wobec faktu, że koszty gospodarki odpadami stale rosną. W 2025 r. wydatki związane z gospodarką odpadami wyniosły 1 663 643,29 zł (i były o 139 681,73 zł wyższe niż w 2024 r.), a dochody z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami wyniosły 1 653 301,77 zł (i były o 219 712,95 zł wyższe niż w 2024 r.), różnice pomiędzy wydatkami a dochodami 10 341,52 pokryto dopłatą z budżetu gminy oraz wpływami z tytułu odsetek i opłat egzekucyjnych.

Problemem są również zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami, które na koniec 2025 r. wynosiły 101 925,36 zł. Zaległości powyżej 4.000 zł wystąpiły w sołectwie Bieniędzice, Garno, Młodocin Większy, Mniszek, Podlesie, Rogowa, Ślepowron, Wawrzyszów, Wawrzyszów Kolonia, Wolanów; zaległości powyżej 2.000 zł wystąpiły w sołectwach, Franciszków, Kacprowice, Kowala Duszocina, Strzałków, Wolanów Kolonia; zaległości od 1 000 zł do 2 000 zł wystąpiły w 6 sołectwach tj.: Chruślice, Kowalanka, Sławno, Waclawów, Waliny, Zabłocie. Zaległości poniżej 1 000 zł wystąpiły w sołectwach: Jarosławice, Wymysłów. Łącznie na wszystkie zaległości z tytułu tej opłaty wystawiono 267 szt. upomnień oraz 147 tytułów wykonawczych z czego 9 spraw prowadzi I US w Radomiu, 136 spraw prowadzi II US w Radomiu, 1 sprawę prowadzi US w Szydłowcu oraz 1 sprawę US w Zabrze. Według stanu na dzień 30 marca 2025 r. na zaległości z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami wpłynęła kwota 7939,58 zł.

Mimo, że ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dniem 1 lipca 2013r. spowodowała przebudowanie systemu gospodarki odpadami w gminach, to niestety zmiany te nie wyeliminowały z krajobrazu Gminy Wolanów dzikich wysypisk odpadów. W 2025 roku na terenie gminy zlikwidowano 5 dzikich składowisk odpadów w miejscowościach Garno, Sławno, Wolanów, Mniszek, Młodocin Większy. Ilość zebranych odpadów podczas likwidacji tych składowisk wyniosła 9,9 Mg. Gmina poniosła koszty w wysokości 16 931,96 zł. Mnóstwo odpadów jest również zbierane podczas sprzątania dróg gminnych, przystanków i terenów przydrożnych.

4.4.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Obowiązujący Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wolanów na lata 2021-2026 przyjęty uchwałą Nr XLIV/310/2022 Rady Gminy Wolanów z dnia 23 maja 2022 r. jest dokumentem, którego zamierzenia inwestycyjne przedstawiają spójną i długofalową strategię

ograniczania emisji gazów cieplarnianych oraz poprawy jakości powietrza przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego rozwoju lokalnego. Działania jakie udało się zrealizować w znacznym stopniu przyczyniły się do ograniczenia emisji dwutlenku węgla w odniesieniu do roku bazowego, nastąpiło zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, zmniejszono straty ciepła w budynkach użyteczności publicznej, mieszkalnych i działalności gospodarczej poprzez ich termomodernizację. Plan pełni również funkcję narzędzia planistycznego, które umożliwia gminie skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz realizację inwestycji zgodnych z krajową i unijną polityką klimatyczno-energetyczną Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ). Osiągnięciu celów strategicznych sprzyjać będzie realizacja następujących celów szczegółowych:

- Zmniejszenie strat ciepła w budynkach użyteczności publicznej, mieszkalnych i działalności gospodarczej poprzez ich termomodernizację,
- Wzrost liczby zmodernizowanych systemów grzewczych we wszystkich sektorach użytkowników energii – dążenie do ograniczenia „niskiej emisji” i poprawy efektywności energetycznej,
- Propagowanie oraz wsparcie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- Ograniczenie zapotrzebowania na energię elektryczną poprzez wymianę energochłonnych źródeł światła, modernizacje w systemie oświetlenia ulicznego, ▪ Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej,
- Właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej,
- Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- Podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetycznej.

Poniżej przedstawiono działania, wpisujące się w cele strategiczne zawarte w PGN zrealizowane w 2025 r.

Tabela 21. Realizacja priorytetów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Wolanów w 2025r.

Lp	Działanie	Realizator	Okres realizacji		Poniesiony koszt w zł	Zrealizowane działania
			rozpoczęcie	zakończenie		
1.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Wolanów.	Gmina Wolanów	2024	2025	929.350,40	W ramach zadania wymieniono 855 lamp sodowych oświetlenia ulicznego na

						energooszczędne lampy LED.
2	Wymiana źródeł ciepła w budynkach prywatnych (mieszkalnych, i użytkowych na potrzeby działalności gospodarczej	WFOŚiG W	2024	2025	6 312 434,39 zł koszt całkowity wymian Z czego 5 312 429,39 zł koszty pozyskane przez beneficjentów z WFOŚiG W program Czyste Powietrze 1 000 005,00 zł koszty własne poniesione przez mieszkańców	W ramach realizacji dofinansowania wymieniono 139 sztuk przestarzałych nieefektywnych źródeł ciepła pozyskując dofinansowanie w ramach programu „Czyste Powietrze”
3.	Wymiana źródeł ciepła w budynkach gminnych na energooszczędne i niskoemisyjne - wymiana źródła ciepła w budynku SPP w Wolanowie	Gmina Wolanów	2025	2025	307.952,89	Wymieniono w budynku SPP ogrzewanie z węglowego na gazowe
4.	Zorganizowano Eko Jarmark Św. Doroty, oraz szereg spotkań promujących program „Czyste Powietrze” dodatkowo otwarte spotkania informacyjne o tematyce wymiany źródeł grzewczych i termomodernizacji budynków mieszkalnych, usługi doradcze z udziałem eko-eksperta z ramienia Stowarzyszenia LGD Razem dla Radomki.	Gmina Wolanów WFOŚiG W	2025	2025	28 231,96	Dnia 15.06.2025 w miejscowości Mniszek odbył się piknik ekologiczny adresowany głównie do rodzin z dziećmi i młodzieży. Piknik tematycznie nawiązywał do propagowania postaw ekologicznych i zwiększenia poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców. Oprócz licznych konkursów, młodzież szkolna przygotowała specjalny „EKO POKAZ MODY”

						udziałem młodzieży wczesnoszkolnej z terenu 4 placówek oświatowych terenu Gminy Wolanów.
-7.	Nasadzenia drzew, zwiększanie powierzchni terenów zielonych pod Hasłem „Zasadźmy Sobie Park”	Gmina Wolanów LGD Razem dla Radomki	2025	06.10.2025	Koszty własne budżet Gminy Wolanów oraz Koszty LGD Razem dla Radomki	Działania ekologiczne mające na celu uświadomienie jak istotna jest jakość powietrza oraz możliwe sposoby na redukcję emisji CO2 przy równoczesnym dbaniu o rozwój infrastruktury zielonej.

Źródło: opracowanie własne

W tabeli 22 przedstawiono mierniki monitorowania realizacji działań prowadzących do osiągnięcia celów sformułowanych w PGN.

Tabela 22. Mierniki monitorowania realizacji działań PGN za 2024 r.

L.p.	Działanie	Miernik monitorowania	Jednostka
1.	Edukacja ekologiczna i promocja postaw ekologicznych	Liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych, szkoleń	6 szt.
2.	Szkolenia i kursy	Liczba szkoleń	10 szt.
		Liczba osób przeszkolonych	840 os.
3.	Planowanie przestrzenne	Liczba ogłoszonych Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego	0 szt.
4.	Monitoring i aktualizacja PGN	Liczba aktualizacji PGN	0 szt.
5.	Instalacje odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i prywatnych	Liczba instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii	
6.	Wymiana źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej na nowe energooszczędne i niskoemisyjne	Liczba wymienionych źródeł grzewczych	1 szt.
7.	Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego	Liczba zmodernizowanych/wybudowanych punktów świetlnych	855 szt. (modernizacja)
8.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i prywatnych	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	1szt. (uż pub.) 68 szt. (prywatne)
9.	Usuwanie azbestu	Liczba gospodarstw/iłość ton	270,60 za kwotę 142 865,80zł.

Źródło: opracowanie własne

4.4.3 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wolanów

Obowiązek sporządzenia programu ochrony środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54). Zgodnie z art. 17 wspomnianej ustawy organ gminy sporządza program ochrony środowiska. Z wykonania programu organ wykonawczy jest zobligowany do przygotowania co dwa lata raportu, który jest przedstawiany Radzie Gminy. Głównym celem sporządzenia, uchwalenia i wdrażania programu ochrony środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska. Programy określa cele ekologiczne, priorytety, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów. POŚ stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem łączącą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska oraz przyrody. Program ochrony środowiska w swoich założeniach powinien spełniać wymagania określone w art. 14, art. 17 i art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska.

W 2023 r. został przyjęty uchwałą Nr LVI/395/2023 z dnia Rady Gminy Wolanów z dnia 27 marca 2023 r. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wolanów na lata 2023-2026 z perspektywą do 2028 roku”. Program ten został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz pozytywnie zaopiniowany Uchwałą nr 1125/2023 Zarządu Powiatu Radomskiego z dnia 22 marca 2023r.

Zadania zrealizowane w 2025 r. wpisujące się w cele strategiczne zawarte w POŚ przedstawiono w tabeli 23.

Tabela 23. Zadania zrealizowane przez gminę Wolanów wraz z ich finansowaniem w 2025r. - POŚ

Nazwa zadania	Liczba działań	Okres realizacji	Źródła finansowania
Obszar interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza			
Instalacja odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych	34 szt.	2025	WFOŚiGW w Warszawie oraz środki własne beneficjentów
Wymiana źródeł ciepła w budynkach prywatnych (mieszkalnych, i użytkowanych na potrzeby działalności gospodarczej na nowe energooszczędne i ekologiczne	139 szt.	2025	WFOŚiGW w Warszawie oraz środki własne beneficjentów
Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Wolanów	855 szt.	2025	Środki z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz środki własne gminy
Termomodernizacja budynków prywatnych	68 szt.	2025	WFOŚiGW w Warszawie

(mieszkalnych i użytkowanych na potrzeby działalności gospodarczej)			i własne beneficjentów
Budowa dróg gminnych (Strzałków) oraz remont i modernizacja (Kolonія Wawrzyszów)	Budowa- 1,3 km Modernizacja Kolonia Wawrzyszów - 800 m	2025	Środki z RFRD oraz własne gminy
Obszar interwencji Gospodarowanie wodami			
Budowa stawu nr 1 i 2 w Wolanowie wraz z pompownią i rurociągiem tłocznym	2 szt.	2025	Środki z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego i własne gminy
Obszar interwencji Gospodarka wodno – ściekowa			
Budowa studni w m. Wawrzyszów	1 szt.	2025	Środki własne gminy
Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w m. Sławno i Ślepowron	2,6 km	2024-2025	Środki Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład i własne gminy
Obszar interwencji Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
Kontynuacja programu usuwania azbestu	270,6 Mg	2025	WFOŚiGW w Warszawie, środki własne gminy
Likwidacja dzikich składowisk odpadów	5 szt.	2025	Środki własne gminy
Obszar interwencji Zasoby przyrodnicze			
Edukacja ekologiczna	6 szt.	2025	Środki z WFOŚiGW, LGD oraz Związku Gmin Radomka, a także własne gminy

Źródło: opracowanie własne

4.4.4. Program usuwania azbestu

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów przyjęty został uchwałą Nr XLVII/163/10 Rady Gminy w Wolanowie z dnia 29 stycznia 2010r. Dane dotyczące realizacji tego zadania w ostatnich latach zawiera poniższa tabela.

Tabela 24. Dane dotyczące realizacji programu usuwania azbestu w latach 2011-2025

ROK	NAZWA ZADANIA	CAŁKOWITY KOSZT ZADANIA [zł]	UZYSKANE DOFINANSOWANIE [zł]	ILOŚĆ ZUTYLIZOWANYCH WYROBÓW [Mg]
2011	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	21 666,65 (w tym 150 zł nadzór budowlany)	21 449,98 z WFOŚiGW (99%)	54,48
2014	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	15 803,40 (w tym 369 zł nadzór budowlany)	13 118,00 WFOŚiGW 5 401,00 (34,99%) NFOŚiGW 7 717,00 (50,00%)	32,61
	Utylizacja i transport wyrobów zawierających	18 718,30	15 910,00 z WFOŚiGW (84,99%)	50,59

	azbest			
2015	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	32 301,93 (w tym 615 zł nadzór budowlany)	26 933,00 WFOŚiGW 11 407,00 (36,00%) NFOŚiGW 15 526,00 (49,00%)	76 ,00
2016	Demontaż, utylizacja i transport wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	59 033,78	50 178,71 z WFOŚiGW (85%)	168,80
2017	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	41 922,43	35 634,06 z WFOŚiGW (85%)	134,92
2019	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	46 622,12	21000,00 z WFOŚiGW (45,04%)	211,32
		11 151,00	10620,85 z WFOŚiGW (95,25%)	530,15
2020	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	28 191,43	100% - WFOŚiGW	110,14
2021	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	55 166,94	29 999,78 z WFOŚiGW (54,38%)	180,00
2022	Utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	71 212,23	35 000,00 z WFOŚiGW (49,15%)	180,65
2023	Utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	37 068,94	35 000,00 z WFOŚiGW (94,42%)	88,92
		39 874,99	35 000,00 z WFOŚiGW (90,21%)	95,651
2024	Utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów	39 973,66	33 178,15 z WFOŚiGW (83%)	83,55
2025	Utylizacja wyrobów zawierających azbest od mieszkańców z terenu Gminy Wolanów	79 764,37	50 000,00 z WFOŚiGW (63%)	145,10
	Utylizacja wyrobów zawierających azbest z gospodarstw rolnych z terenu Gminy Wolanów	63 101,43	100% - WFOŚiGW	125,50

Źródło: opracowanie własne.

W 2025 roku podobnie jak w poprzednich latach Gmina Wolanów wnioskuje o dofinansowanie na realizację zadania „Demontaż i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wolanów” w ramach dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

W ramach podpisanej umowy dotacji został odebrany azbest od mieszkańców Gminy Wolanów o łącznej masie 145,10 Mg. Całkowity koszt zadania wyniósł 79 764,37 zł. Dotacja ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stanowiła 63 % kosztów całkowitych.

Ponadto w 2025 roku Gmina Wolanów dwukrotnie otrzymała dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na zadanie pn.: „Zbieranie, transport oraz unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych” zlokalizowanych na terenie gminy Wolanów należących do beneficjentów, którym ARiMR rozliczyła i wypłaciła środki w ramach inwestycji A1.4.1 objętej Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności.

W ramach podpisanych umów dotacji został odebrany azbest o łącznej masie 125,50 Mg. Całkowity koszt zadań wyniósł 63 101,43 zł. Dotacja ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stanowiła 100 % kosztów całkowitych.

4.4.5. Program opieki nad zwierzętami

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi Gmina Wolanów przyjęła uchwałą Nr X/71/2025 z dnia 21 lutego 2025r., w ramach programu Gmina:

- zapewnia opiekę bezdomnym zwierzętom poprzez umieszczenie ich w schronisku;
- wskazuje gospodarstwo rolne w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich;
- zapewnia całodobową opiekę weterynaryjną zwierzętom objętym programem na wypadek zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Gmina Wolanów w 2025 roku w zakresie odławiania bezpańskich zwierząt zawarła umowę z firmą: „BAROS” Maciej Glijer z siedzibą w Suchedniowie. Z tą samą firmą została zawarta również umowa w zakresie zapewnienia opieki bezpańskim zwierzętom, które uległy wypadkom w zdarzeniach drogowych. W 2025r. odłowiono i umieszczono w schronisku 29 sztuk bezpańskich psów (w 2024r. było 28 sztuk) i 1 bezpańskiemu psu, który uległ wypadkowi w zdarzeniu drogowym zapewniono opiekę weterynaryjną.

Poniesiony przez Gminę w 2025r. koszt realizacji programu wyniósł 90 470,00 zł i był wyższy w stosunku do 2024r. o 21 540,00 zł.

Gmina Wolanów w 2025r. pozyskała dofinansowanie na realizację zadania w ramach „Mazowieckiego Programu Wsparcia Zapobiegania Bezdomności Zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2025”. Realizowane Zadanie pn.: „Zapobieganie bezdomności

zwierząt w gminie Wolanów” współfinansowane zostało ze środków otrzymanych od Samorządu Województwa Mazowieckiego. Całkowity koszt zadania wyniósł 40.000,00 zł. Dotacja ze środków Województwa stanowiła 50% całkowitej wartości kosztów kwalifikowanych zadania tj.: 20 000,00 zł. Pozytywnie rozpatrzono 79 wniosków w ramach których 88 zwierząt właścicielskich zostało poddanych zabiegom kastracji lub sterylizacji. Ponadto zwierzęta poddane ww. zabiegom obowiązkowo zostały zaczipowane i zarejestrowane w CBDZOE (Centralnej Bazie Danych Zwierząt Oznakowanych Elektronicznie). Usługę w ramach zawartej umowy wykonywali: Pani Marta Bednarczyk-Mielczarek prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Gabinet Weterynaryjny „Na 4 Łapy”, Wolanów, ul. Franciszkowska 1/3, 26-625 Wolanów i Pan Damian Firlej prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Gabinet Weterynaryjny lek. wet. Damian Firlej, Garno, ul. Lipowa 38, 26-625 Wolanów.

4.4.6. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach

W ramach prac związanych z ochroną środowiska prowadzone są postępowania w przedmiocie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Decyzja środowiskowa wymagana jest dla przedsięwzięć ujętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dane rozporządzenie określa wykaz przedsięwzięć z ich podziałem na:

- przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko – dla danych przedsięwzięć do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się raport o oddziaływaniu na środowisko,
- przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – dla danych przedsięwzięć do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się kartę informacyjną przedsięwzięcia.
- dołącza się kartę informacyjną przedsięwzięcia.

W 2025r. zostały wydane następujące decyzje w ramach postępowań o ocenach oddziaływania na środowisko, które dotyczyły:

- „Rozbudowa drogi powiatowej nr 3565W” - odcinek od ulicy Kolejowej w Wolanowie do ulicy Małcużyńskiego w m. Radom - na wniosek Zarządu Powiatu Radomskiego, ul. Tadeusza Mazowieckiego 7, 26-600 Radom - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

- „Rozbudowa drogi gminnej nr 351242W w gminie Wolanów będąca częścią zadania "Projektowanie rozbudowy dróg gminnych na terenie Gminy Wolanów wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego" – ul. Spacerowa w Wolanowie – na wniosek Gminy Wolanów - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- „Budowa węzła betoniarskiego oraz składu materiałów sypkich" na działce oznaczonej nr ewid. 1133/1 w obrębie geodezyjnym Młodocin Większy, gm. Wolanów, powiat radomski – na wniosek BUDROMEX RADOM Sp. z o.o., ul. Wolanowska 228, 26-600 Radom - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- „Rozbudowa drogi powiatowej nr 3570W Zakrzew-Wolanów-Augustów”- na wniosek Zarządu Powiatu Radomskiego, ul. Tadeusza Mazowieckiego 7, 26-600 Radom - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- Rozbudowa dróg gminnych nr 351232W i nr 351205W w m. Zabłocie i Strzałków, gm. Wolanów na wniosek Gminy Wolanów - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- Rozbudowa drogi gminnej nr 351245W w m. Franciszków, gm. Wolanów - na wniosek Gminy Wolanów - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- Rozbudowa drogi gminnej nr 351245W w miejscowości Mniszek wraz z obiektem mostowym, gm. Wolanów - na wniosek Gminy Wolanów - decyzja bez przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

W 2025r. wpłynęło 3 wnioski na wycinkę drzew w pasie drogi krajowej, wojewódzkiej i powiatowej.

Ponadto do Urzędu Gminy Wolanów w 2025r. wpłynęło 145 zgłoszeń zamiaru usunięcia drzew złożone przez osoby fizyczne.

Dokonano również usunięcia zagrażających drzew przydrożnych rosnących w ciągu dróg gminnych oraz miejsc użyteczności publicznej, na które gmina uzyskała zezwolenia od Starosty Radomskiego. Zgodnie z wydanymi decyzjami administracyjnymi, w zakresie realizacji nasadzeń zastępczych w 2025 roku wykonano nasadzenia na działkach gminnych, w ramach których posadzono 57 drzew. Prace zostały przeprowadzone zgodnie z warunkami określonymi w decyzjach oraz obowiązującymi przepisami prawa, z uwzględnieniem właściwego doboru gatunkowego i warunków siedliskowych. Przeprowadzone działania mają

na celu kompensację przyrodniczą oraz poprawę walorów środowiskowych i krajobrazowych terenów gminnych.

W 2025r. Wójt Gminy Wolanów po przeprowadzonym postępowaniu w sprawie zniszczenia 5 szt. drzew wydał decyzję, w konsekwencji której strona została zobowiązana do zapłaty kary pieniężnej w wysokości 12 420 zł.

4.4.7 Kontrole w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej

W związku z obowiązkiem wynikającym z art. 379 ustawy – Prawo ochrony środowiska pracownicy Urzędu Gminy Wolanów w 2025r. przeprowadzili 70 kontroli w tym 4 kontrole interwencyjne palenisk domowych. Zgodnie z Załącznikiem nr 5 do uchwały nr 204/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2023r. minimalna liczba kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej jakie winna przeprowadzić gmina Wolanów w roku 2025 wynosi 65 sztuk. Liczba kontroli wymaganych do przeprowadzenia została uzależniona od liczby mieszkańców w gminie oraz od liczby kotłów niezbędnych do wymiany. Celem kontroli było przede wszystkim sprawdzenie rodzaju stosowanego paliwa przez mieszkańców jak również uświadomienie mieszkańców o przepisach jakie wprowadziła uchwała antysmogowa dla Województwa Mazowieckiego, czyli o terminach, których należy dochować w zakresie wymiany starych, nieefektywnych kotłów. Kontrole służyły również edukacji mieszkańców jak duży wpływ na otaczające środowisko ma to, czym palimy w naszych piecach. W ramach przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej przeprowadzono ocenę w zakresie badania 7 pobranych próbek odpadu paleniskowego pochodzących z gospodarstw domowych mieszkańców Gminy Wolanów. Na podstawie przeprowadzonych badań nie stwierdzono termicznego przekształcania odpadów zakazanych lub niedozwolonych substancji w indywidualnym urządzeniu grzewczym z których pobrano próbki.

4.4.8 Kontrole dotyczące realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych.

W związku z obowiązkiem wynikającym z art. 379 ustawy – Prawo ochrony środowiska pracownicy Urzędu Gminy Wolanów w 2025 r. zgodnie z planem kontroli przyjętym Zarządzeniem Nr 6/2025 Wójta Gminy Wolanów z dnia 17 stycznia 2025 roku przeprowadzili 78 kontroli dotyczących realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych. Główny cel kontroli jest zapobieganie

zanieczyszczaniu środowiska naturalnego: gleby, wód gruntowych i zbiorników wodnych, co jest niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, każdy właściciel nieruchomości ma obowiązek podpisać umowę z firmą posiadającą zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transport nieczystości ciekłych z terenu Gminy. Mając powyższe na uwadze, podczas kontroli – właściciel nieruchomości zobowiązany jest do okazania zawartej umowy z przedsiębiorcą odbierającym ścieki oraz dowodów potwierdzających uiszczenie opłat za tę usługę (rachunki, faktury) uprawnionym pracownikom Urzędu Gminy.

Na koniec 2025 r. na terenie Gminy Wolanów znajdowało się 1780 zbiorników bezodpływowych do gromadzenia nieczystości ciekłych oraz 355 przydomowe oczyszczalnie ścieków. W porównaniu do roku 2024 na terenie gminy przybywa przydomowych oczyszczalni co spowodowane jest wymianą przez Mieszkańców zbiorników bezodpływowych jak również nowo powstałe budynki mieszkalne wyposażane są coraz częściej w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Według stanu na dzień 31.12.2025r. 1840 właścicieli nieruchomości, którzy złożyli deklarację o rodzaju posiadanego zbiornika na odprowadzanie nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości posiadało zawarte umowy na wywóz nieczystości ciekłych, z czego wynika, że ponad 86 procent Mieszkańców wywiązało się z obowiązku nałożonego ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

4.4.8 Kontrole dotyczące realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych.

Zgodnie z art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przedsiębiorcy świadczą usługi w zakresie opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków na podstawie udzielonego zezwolenia przez Wójta Gminy. Na dzień 31.12.2025 r. na terenie Gminy Wolanów usługi w w/w zakresie na podstawie udzielonych zezwoleń świadczyło 17 podmiotów. W roku 2025 udzielono 2 zezwolenia w powyższym zakresie. Zgodnie z art. 9u ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w 2025r. zostało przeprowadzonych 6 kontroli podmiotów posiadających zezwolenia na opróżnianie

zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z art. 9b ust. 5 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przedsiębiorcy świadczą usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na podstawie wpisu do rejestru działalności regulowanej. W roku 2025 dokonano na wniosek przedsiębiorcy 1 wykreślenia podmiotu z rejestru działalności regulowanej. W związku z powyższym na dzień 31.12.2025 r. na terenie Gminy Wolanów usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości świadczyło 8 podmiotów. Zgodnie z art. 9u ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w 2025r. zostało przeprowadzone 7 kontroli podmiotów świadczących usługi w w/w zakresie.

W styczniu 2025 r. w Urzędzie Gminy Wolanów została przeprowadzona kontrola przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w przedmiocie realizacji przez Wójta obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie dotyczącym gospodarowania nieczystościami ciekłymi na terenie gminy. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2023r. do dnia zakończenia kontroli tj. 18 lutego 2025r. Zakres kontroli obejmował m.in.: weryfikację sprawozdania za 2023 r. w zakresie gospodarowania nieczystościami ciekłymi składanego do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, wydawane zezwolenia przez Wójta Gminy w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, zarządzenie w sprawie planu kontroli w 2023 roku dotyczącego realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych oraz przedsiębiorców posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, jak również dostosowanie Regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminach do obowiązujących przepisów. W czasie kontroli nie stwierdzono żadnych naruszeń w w/w zakresie.

4.4.9 Zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków oraz wpisy do rejestru działalności regulowanej na terenie gminy Wolanów.

Zgodnie z art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przedsiębiorca świadczy usługi w zakresie opróżnianie zbiorników

bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków na podstawie udzielonego zezwolenia przez Wójta Gminy. Na dzień 31.12.2024r. na terenie Gminy Wolanów usługi w w/w zakresie na podstawie udzielonych zezwoleń świadczyło 16 podmiotów. W roku 2024 udzielono 5 zezwoleń. Zgodnie z art. 9u ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w 2024r. zostało przeprowadzonych 6 kontroli podmiotów posiadających zezwolenia na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z art. 9b ust. 5 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przedsiębiorca świadczy usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na podstawie wpisu do rejestru działalności regulowanej. Na dzień 31.12.2024r. na terenie Gminy Wolanów usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości świadczyło 9 podmiotów. W roku 2024 dokonano 1 wpisu podmiotu do rejestru działalności regulowanej. Zgodnie z art. 9u ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w 2024r. została przeprowadzona 1 kontrola podmiotu świadczącego usługi w w/w zakresie.

W październiku 2024r. w Urzędzie Gminy Wolanów została przeprowadzona kontrola przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki w przedmiocie realizacji zadania z zakresu administracji rządowej dotyczącego prowadzenia rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2023r. do 20 września 2024r. Realizacja w/w zadania została oceniona pozytywnie.

W styczniu 2025r. w Urzędzie Gminy Wolanów została przeprowadzona kontrola przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w przedmiocie realizacji przez Wójta obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie dotyczącym gospodarowania nieczystościami ciekłymi na terenie gminy. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2023r. do 18 lutego 2025r. Zakres kontroli obejmował m.in.: weryfikację sprawozdania za 2023r. w zakresie gospodarowania nieczystościami ciekłymi składanego do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, wydawane zezwolenia przez Wójta Gminy w zakresie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, zarządzenie w sprawie planu kontroli w 2023 roku dotyczących realizacji obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych oraz przedsiębiorców posiadających zezwolenie na

prorowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, jak również dostosowanie Regulaminu utrzymania i porządku w gminach do obowiązujących do obowiązujących przepisów. W czasie kontroli nie stwierdzono żadnych naruszeń w w/w zakresie.

V. Polityka społeczna

5.1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2025 została przyjęta uchwałą Nr XV/96/2016 Rady Gminy Wolanów z dnia 4 marca 2016 roku. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który opisuje, wyjaśnia i wartościuje ten fragment rzeczywistości, od którego zależy stworzenie perspektyw godnego życia zarówno jednostki, jak i grupy społecznej jako całości. Jest planem działania ukierunkowanym na realizację przedsięwzięć w obszarze polityki społecznej w wymiarze długofalowym, zaś w praktyce powinien stanowić skuteczny instrument przejścia od fazy interpretacji zjawisk i procesów społecznych do fazy społecznej przemiany.

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Wolanów połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić cele strategiczne, których wskaźniki rezultatu osiągnięte przez GOPS w pięciu ostatnich latach przedstawiono w tabeli poniżej.

Dnia 28 listopada 2025 roku uchwałą Nr XX/130/2025 Rady Gminy Wolanów została przyjęta Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026 – 2036.

Tabela 25. Cele, kierunki działań i wskaźniki realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolanów w latach 2021-2025

Cele operacyjne	Kierunki działań	Realizatorzy/Wskaźniki 2022r	Realizatorzy /Wskaźniki 2023r	Realizatorzy /Wskaźniki 2024r	Realizatorzy /Wskaźniki 2025r
Ograniczenie marginalizacji spowodowanej ubóstwem	Dożywianie	Realizator - GOPS posilek(dożywianie) – 140 osoby, wysokość wydatkowanych środków – 48.300zł	Realizator - GOPS posilek(dożywianie) – 127 osoby, wysokość	Realizator - GOPS posilek(dożywianie) – 93 osoby, wysokość	Realizator - GOPS posilek(dożywianie) – 85 osób, wysokość

		(własne- 9.660 zł., dotacja- 38.640 zł)	wydatkowanych środków – 64.961zł (własne- 12.992 zł., dotacja- 51.969 zł)	wydatkowanych środków – 61.624,50zł (własne- 12.324,90zł., dotacja- 49.299,60)	wydatkowanych środków – 65.709,00zł (własne- 16.291,00zł., dotacja- 49.418,00)
Pomoc finansowa	Realizator - GOPS • świadczenia pieniężne: - zasiłki okresowe - 24 rodziny - wysokość wydatkowanych środków 38.065 .zł- dotacja zasiłki celowe -w tym specjalne- 30 rodzin - wysokość wydatkowanych środków : - własne 16.340 zł.	Realizator - GOPS • świadczenia pieniężne: - zasiłki okresowe - 22 rodziny - wysokość wydatkowanych środków 35.092.zł- dotacja zasiłki celowe - w tym specjalne- 61 rodzin - wysokość wydatkowanych środków : - własne 25.120 zł.	Realizator - GOPS • świadczenia pieniężne: - zasiłki okresowe - 18 rodzin - wysokość wydatkowanych środków 26.846,00 - dotacja zasiłki celowe - w tym specjalne- 40 rodzin - wysokość wydatkowanych środków : - własne 18.881,468zł.	Realizator - GOPS • świadczenia pieniężne: - zasiłki okresowe - 14 rodzin - wysokość wydatkowanych środków 20.963,66 - dotacja zasiłki celowe -w tym specjalne- 60 rodzin - wysokość wydatkowanych środków : - 30.380,53zł.	
Współpraca z Bankiem Żywności, Caritasem, itp.	Realizator - GOPS • liczba rodzin, którym wydano skierowanie do Banku Żywności- 90	Realizator - GOPS • liczba rodzin, którym wydano skierowanie do Banku Żywności-	Realizator - GOPS • liczba osób, którym wydano skierowanie do Banku Żywności- 90	Realizator - GOPS • liczba osób, którym wydano skierowanie do Banku Żywności- 71	
Działania Zespołu Interdyscyplinarn ego grup roboczych	Realizator - GOPS , UG - liczba niebieskich kart - 31 - grupy robocze - 93 - spotkania zespołu - 4	Realizator - GOPS , UG - liczba niebieskich kart - 32 - grupy robocze - 132 - spotkania zespołu -4	Realizator - GOPS , UG - liczba niebieskich kart - 28 - grupy robocze - 141 - spotkania zespołu - 6	Realizator - GOPS , UG - liczba niebieskich kart - 10 -grupy diagnostyczne – pomocowe - 44 - spotkania zespołu - 6	
Wsparcie asystenta rodziny	Realizator - GOPS - liczba asystentów - 1 - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – 8 w tym 20 dzieci	Realizator - GOPS - liczba asystentów - 1 - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – 13 w tym 30 dzieci	Realizator - GOPS - liczba asystentów - 1 - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – 13 w tym 30 dzieci	Realizator - GOPS - liczba asystentów - 1 -liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – 9 w tym 20 dzieci	

	Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczek dydaktycznych)	Realizator - GOPS • liczba stypendiów socjalnych (razem z zasiłkami szkolnymi) – świadczeń - 512 (w tym 0 zasiłków szkolnych) wysokość wydatkowanych środków: - środki własne- 20.682,28 zł. - dotacja – 82.729,08 zł.	Realizator - GOPS • liczba stypendiów socjalnych (razem z zasiłkami szkolnymi) – świadczeń - 570 (w tym 8 zasiłków szkolnych) wysokość wydatkowanych środków: - środki własne- 19.061,74 zł. - dotacja – 76.246,95 zł.	Realizator - GOPS • liczba stypendiów socjalnych (razem z zasiłkami szkolnymi) – świadczeń - 215 (w tym 5 zasiłków szkolnych) wysokość wydatkowanych środków: - środki własne- 10.882,80 zł. - dotacja – 43.531,20 zł.	Realizator - GOPS • liczba stypendiów socjalnych (razem z zasiłkami szkolnymi) – świadczeń - 252 (w tym 6 zasiłków szkolnych) wysokość wydatkowanych środków: - środki własne- 12.011,80 zł. - dotacja – 48.047,20 zł.
Aktywizacja i integracja osób starszych i niepełnosprawnych	Organizacja wspólnych imprez, uroczystości integracyjnych, np. wigilii dla starszych i samotnych, Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka	Realizator – GOPS - liczba imprez/uroczystości – 20 - liczba osób uczestniczących w imprezach/uroczystościach – około 65 osób Wartość zamówienia – 4.542,15zł	Realizator – GOPS - liczba imprez/uroczystości – 20 - liczba osób uczestniczących w imprezach/uroczystościach – około 65 osób Wartość zamówienia – 22.760,26zł.	Realizator – GOPS - liczba imprez/uroczystości – 17 - liczba osób uczestniczących w imprezach/uroczystościach – około 50 osób Wartość zamówienia – 26.684,12zł	Realizator – GOPS - liczba imprez/uroczystości – 16 - liczba osób uczestniczących w imprezach/uroczystościach – około 50 osób Wartość zamówienia – 22.460,00 zł
Świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym, przewlekle chorym	Utworzenie punktu poradnictwa, konsultacji i informacji gdzie świadczona byłaby pomoc psychologiczna, prawna, medyczna i geriatryczna	Realizator - GOPS Pomoc psychologiczna : • zawarto umowy zlecenie – 1 • psycholog udzielił 59 konsultacji	Realizator - GOPS Pomoc psychologiczna : • zawarto umowy zlecenie – 1 • psycholog udzielił 67 konsultacji	Realizator - GOPS Pomoc psychologiczna : • zawarto umowy zlecenie – 1 psycholog udzielił 81 konsultacji	Realizator - GOPS Pomoc psychologiczna : • zawarto umowy zlecenie – 1 psycholog udzielił 98 konsultacji
	Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych oraz zasiłków losowych	Realizator - GOPS • zasiłki stałe – 35 rodzin, wysokość wydatkowanych środków 207.299 zł.(dotacja) • świadczenia	Realizator - GOPS • zasiłki stałe – 35 rodzin, wysokość wydatkowanych środków 201.215,64 zł.	Realizator - GOPS • zasiłki stałe – 38 rodzin, wysokość wydatkowanych środków. 292.396,00zł(dota	Realizator - GOPS • zasiłki stałe – 43 rodziny, wysokość wydatkowanych środków – dotacja

	<p>pielęgnacyjne -liczba świadczeń - 910 -wysokość wydatkowanych środków 1.910.429,17zł (dotacja) • zasiłki pielęgnacyjne - 2247 świadczeń, wysokość wydatkowanych środków 482.404,40zł (dotacja)</p>	<p>197.914zł.(dotacja) 3.301,64zł. (własne) • świadczenia pielęgnacyjne -liczba świadczeń – 1.034 -wysokość wydatkowanych środków 2.516.509,40zł (dotacja) • zasiłki pielęgnacyjne - 2.397 świadczeń, wysokość wydatkowanych środków 514.994,24zł (dotacja)</p>	<p>4.616,87zł (własne) • świadczenia pielęgnacyjne -liczba świadczeń – 1.128 -wysokość wydatkowanych środków 3.359.900,00zł (dotacja) • zasiłki pielęgnacyjne - 2.609 świadczeń, wysokość wydatkowanych środków 560.320,64zł (dotacja)</p>	<p>435.772,71zł. • świadczenia pielęgnacyjne -liczba świadczeń – 1014 -wysokość wydatkowanych środków 3.310.073,00zł (dotacja) • zasiłki pielęgnacyjne - 2582 świadczenia, wysokość wydatkowanych środków 555.572,16zł (dotacja)</p>
<p>Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i samotnym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy</p>	<p>- liczba świadczonych usług opiekuńczych – 3361 - liczba beneficjentów usług opiekuńczych- 14</p>	<p>- liczba świadczonych usług opiekuńczych – 1.816 - liczba beneficjentów usług opiekuńczych- 11</p>	<p>- liczba świadczonych usług opiekuńczych – 2.166 - liczba beneficjentów usług opiekuńczych- 8 osób usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich – 1 osoba</p>	<p>- liczba świadczonych usług opiekuńczych – 1623 - liczba beneficjentów usług opiekuńczych- 12 osób usług opiekuńczych w tym w formie usług sąsiedzkich – 1 osoba</p>
<p>Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zajęć rehabilitacyjnych oraz zakupu leków</p>	<p>- liczba świadczeń - 20 - kwota dofinansowania – 2.290zł. – środki własne ujęte w zasiłkach celowych.</p>	<p>- liczba świadczeń - 9 - kwota dofinansowania – 1.870zł. – środki własne ujęte w zasiłkach celowych.</p>	<p>- liczba świadczeń - 6 - kwota dofinansowania – 1.200zł. – środki własne ujęte w zasiłkach celowych.</p>	<p>- liczba świadczeń - 24 - kwota dofinansowania – 4.460,00zł. – środki własne ujęte w zasiłkach celowych.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Zawarte w powyższej tabeli dane obrazują ilościowo realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej zadania takie jak: zapewnienia pomocy w formie dożywiania dzieci w szkole, zasiłki celowe, stałe, okresowe, świadczenia opiekuńcze, stypendia socjalne oraz stałe poradnictwo psychologiczne dla Mieszkańców Gminy. W porównaniu do 2024 roku wydatki

na te świadczenia w 2025 roku nieznacznie uległy obniżeniu w związku z poprawą poziomu życia Mieszkańców Gminy Wolanów, wyrażoną w szczególności poziomem ich dochodów. Poprawę sytuacji Mieszkańców Gminy Wolanów wyraźnie pokazuje liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ostatnich latach:

- 2021 r. – 201 rodzin tj. 438 osób
- 2022 r. – 197 rodzin tj. 431 osób
- 2023 r. – 133 rodziny tj. 296 osób
- 2024 r. - 112 rodziny tj. 246 osób
- 2025r. - 111 rodzin tj. 245 osób

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolanów na lata 2016–2025 realizowana jest w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób doznających Przemocy Domowej w Gminie Wolanów na lata 2024 - 2030;
- Gminny program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

5.2. Gminny program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Do zadań własnych gminy należy w szczególności opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Natomiast system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Od 2012r. w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki.

W 2025 roku Gmina Wolanów poniosła koszty związane z pobytem 9 dzieci w pieczy zastępczej w łącznej wysokości 183.758,91zł i w porównaniu do 2024 roku koszty uległy zmniejszeniu. Wzrost lub obniżenie kosztów spowodowany jest nie tylko zwiększeniem lub

zmniejszeniem liczby dzieci, lecz wzrostem kosztów ich utrzymania (10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej). W 2025 roku działania na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy świadczył Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolanowie. W ramach pracy socjalnej udzielano rodzinom szeroko rozumianego wsparcia w zakresie swoich zadań, a w szczególności pracy socjalnej. Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zatrudnia także na umowę o pracę asystenta rodziny. W 2025 roku 9 rodzin zostało objętych opieką asystenta rodziny, w których łącznie przebywała 20 dzieci. Liczba ta w porównaniu do 2024 roku uległa zmianie - zmniejszeniu. Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta charakteryzowały się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W niektórych rodzinach wieloprotblemowych zaobserwowano poprawę w ich funkcjonowaniu. Przykładem może być wdrożenie nawyku dbania o higienę osobistą i czystość mieszkania, wdrożenie nawyku realizowania obowiązku szkolnego. Z uwagi na liczne dysfunkcje trwałe zmiany są trudne do osiągnięcia i wymagają dużego nakładu pracy i czasu. Mimo to, zebrane doświadczenia pozwalają pracownikom socjalnym na coraz trafniejsze dobieranie form pomocy do specyfiki rodzin objętych pomocą.

5.2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Przedstawione wskaźniki zostały przygotowane w oparciu o cele operacyjne wraz z przyporządkowanymi kierunkami przyjętego 4-letniego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wolanów na lata 2022-2025.

Celem głównym Programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, używania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych - poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Wolanów oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki realizacji działań w latach 2022-2025.

Tabela 26. Wskaźniki realizacji działań w latach 2021-2023 w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wolanów na lata 2022-2025

Cele operacyjne	Działania	Wskaźniki za 2022	Wskaźniki za 2023	Wskaźniki za 2024	Wskaźniki za 2025
Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, a także współuzależnionych	1. Przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu lub zażywania narkotyków powodujących rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylenie się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny, zakłócanie spokoju lub porządku publicznego.	- liczba przyjętych zgłoszeń wystąpienia problemu – 70 zgłoszeń - liczba przyjętych wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego – 30 wniosków	- liczba przyjętych zgłoszeń wystąpienia problemu – 43 zgłoszenia - liczba przyjętych wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego – 15 wniosków	- liczba przyjętych zgłoszeń wystąpienia problemu – 52 zgłoszenia - liczba przyjętych wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego – 22 wnioski	- liczba przyjętych zgłoszeń wystąpienia problemu – 47 zgłoszenia - liczba przyjętych wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego – 25 wniosków
	2. Organizowanie posiedzeń i spotkań roboczych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wolanowie z udziałem na podzespoły problemowe.	- liczba posiedzeń GKRPA – 14 posiedzeń (w tym 1 posiedzenie wyjazdowe) - liczba spotkań roboczych GKRPA – 3 spotkania robocze	- liczba posiedzeń GKRPA – 28 posiedzeń (w tym 2 posiedzenie wyjazdowe) - liczba spotkań roboczych GKRPA – 1 spotkania robocze	- liczba posiedzeń GKRPA – 24 posiedzenia (w tym 2 posiedzenia wyjazdowe) - liczba spotkań roboczych GKRPA – 1 spotkania robocze	- liczba posiedzeń GKRPA – 24 posiedzenia (w tym 1 posiedzenie wyjazdowe) - liczba spotkań roboczych GKRPA – 2 spotkania robocze
	3. Prowadzenie rozmów motywacyjno-konsultacyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu lub pijącymi problemowo i osobami współuzależnionymi.	- liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy z udziałem na osoby uzależnione i członków ich rodzin – 82 osoby (77 osób uzależnionych, 5 członków rodziny) - liczba osób, które podjęły dobrowolne leczenie bez konieczności składania wniosku do sądu	- liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy z udziałem na osoby uzależnione i członków ich rodzin – 49 osób (34 osób uzależnionych, 15 członków rodziny) - liczba osób, które podjęły dobrowolne leczenie bez konieczności składania wniosku do sądu	- liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy z udziałem na osoby uzależnione i członków ich rodzin – 50 osób (38 osób uzależnionych, 12 członków rodziny) - liczba osób, które podjęły dobrowolne leczenie bez konieczności składania wniosku do sądu	- liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy z udziałem na osoby uzależnione i członków ich rodzin – 42 osoby (31 osób uzależnionych, 11 członków rodziny) - liczba osób, które podjęły dobrowolne leczenie bez konieczności składania wniosku do sądu

		- 19 osób - liczba osób, wobec których nie było możliwe podjęcie działań z powodu braku możliwości rozpatrzenia sprawy – 3 osoby	- 15 osób - liczba osób, wobec których nie było możliwe podjęcie działań z powodu braku możliwości rozpatrzenia sprawy – 2 osoby	- 16 osób - liczba osób, wobec których nie było możliwe podjęcie działań z powodu braku możliwości rozpatrzenia sprawy – 1 osoba	- 14 osób - liczba osób, wobec których nie było możliwe podjęcie działań z powodu braku możliwości rozpatrzenia sprawy – 1 osoba
	4. Prowadzenie procedury zmierzającej do sądowego zobowiązania do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.	- liczba osób skierowanych na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu/narkotyków – 13 osób - liczba sporządzonych opinii psychologiczno-psychiatrycznych przez biegłych – 5 opinii - liczba złożonych wniosków do sądu – 7 wniosków	- liczba osób skierowanych na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu/narkotyków – 15 osób - liczba sporządzonych opinii psychologiczno-psychiatrycznych przez biegłych – 7 opinii - liczba złożonych wniosków do sądu – 11 wniosków	- liczba osób skierowanych na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu/narkotyków – 22 osoby - liczba sporządzonych opinii psychologiczno-psychiatrycznych przez biegłych – 5 opinii - liczba złożonych wniosków do sądu – 8 wniosków	- liczba osób skierowanych na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu/narkotyków – 8 osób - liczba sporządzonych opinii psychologiczno-psychiatrycznych przez biegłych – 3 opinie - liczba złożonych wniosków do sądu – 0 wniosków
	5. Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego (w tym motywowanie osób uzależnionych i członków rodzin do podjęcia leczenia, rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej oraz udzielanie im wsparcia).	- liczba udzielonych mieszkańcom gminy porad i konsultacji – 211 porad - liczba osób korzystających z Punktu z problemem alkoholowym, DDA, przemocy, stosujących przemoc – 91 osób - liczba pracowników zatrudnionych w Punkcie – 3 pracowników (psycholog, terapeuta oraz prawnik oddelegowany ze Starostwa) - liczba przeprowadzonych interwencji kryzysowych – 0 interwencji - liczba godzin dyżurów	- liczba udzielonych mieszkańcom gminy porad i konsultacji – 185 porad - liczba osób korzystających z Punktu z problemem alkoholowym, DDA, przemocy, stosujących przemoc – 103 osoby - liczba pracowników zatrudnionych w Punkcie – 3 pracowników (psycholog, terapeuta oraz prawnik oddelegowany ze Starostwa) - liczba przeprowadzonych interwencji kryzysowych – 0 interwencji - liczba godzin dyżurów	- liczba udzielonych mieszkańcom gminy porad i konsultacji – 236 porad - liczba osób korzystających z Punktu z problemem alkoholowym, DDA, przemocy, stosujących przemoc – 168 osoby - liczba pracowników zatrudnionych w Punkcie – 3 pracowników (psycholog, terapeuta oraz prawnik oddelegowany ze Starostwa) - liczba przeprowadzonych interwencji kryzysowych – 0 interwencji - liczba godzin dyżurów	- liczba udzielonych mieszkańcom gminy porad i konsultacji – 248 porad - liczba osób korzystających z Punktu z problemem alkoholowym, DDA, przemocy, stosujących przemoc – 69 osób - liczba pracowników zatrudnionych w Punkcie – 3 pracowników (psycholog, terapeuta oraz prawnik oddelegowany ze Starostwa) - liczba przeprowadzonych interwencji kryzysowych – 0 interwencji - liczba godzin dyżurów

		prowadzonych przez specjalistów – 1 205 godzin	prowadzonych przez specjalistów – 1 439 godzin	prowadzonych przez specjalistów – 1445 godzin	prowadzonych przez specjalistów – 768 godzin
	6.Organizowanie i udział w szkoleniach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje i poszerzających umiejętności Realizatorów Programu.	- liczba osób korzystających ze szkoleń – 9 osób (GKRPA, Pełnomocnik ds. profilaktyki uzależnień, ZI, Inspektor ds. zezwoleń alkoholowych) - liczba szkoleń – 5 szkoleń (Jak skutecznie realizować zadania GKRPA?, Aspekty prawne w pracy w GKRPA, Skuteczna realizacja zadań GKRPA – procedury, Koncesja, Leczenie odwykowe)	- liczba osób korzystających ze szkoleń – 18 osób (GKRPA, Pełnomocnik ds. profilaktyki uzależnień, Zespół Interdyscyplinarny, Inspektor ds. zezwoleń alkoholowych, Przedstawiciele Szkół, Policja) - liczba szkoleń – 2 szkolenia („Zmiana ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw”, „Współpraca Służb w środowisku lokalnym – praktyczne rozwiązania”)	- liczba osób korzystających ze szkoleń – 0 osób - liczba szkoleń – 0 osób	- liczba osób korzystających ze szkoleń – 0 osób - liczba szkoleń – 0 osób
Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	1.Udzielanie wsparcia psychologicznego osobom uzależnionym i ich rodzinom.	- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego – 48 osób - liczba godzin wsparcia – 145 godzin	- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego – 46 osób - liczba godzin wsparcia – 135 godzin	- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego – 44 osoby - liczba godzin wsparcia – 143 godzin	- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego – 47 osób - liczba godzin wsparcia – 102 godziny
	2.Udzielanie pomocy prawnej osobom uzależnionym i ich rodzinom.	- liczba osób, którym udzielono wsparcia prawnego – 65 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 902 godziny	- liczba osób, którym udzielono wsparcia prawnego – 87 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 1 100 godzin	- liczba osób, którym udzielono wsparcia prawnego – 92 osoby - liczba godzin zrealizowanego działania – 1222 godziny	- liczba osób, którym udzielono wsparcia prawnego – 32 osoby - liczba godzin zrealizowanego działania – 432 godziny
	3.Prowadzenie poradnictwa dla rodzin, w których występują problemy z uzależnieniami w zakresie przyczyn sięgania po	- liczba zorganizowanych grup wsparcia – 1 grupa - liczba osób objętych poradnictwem – 10 osób	- liczba zorganizowanych grup wsparcia – 2 grupy - liczba osób objętych poradnictwem – 15 osób	- liczba zorganizowanych grup wsparcia – 2 grupy - liczba osób objętych poradnictwem – 35 osób	- liczba zorganizowanych grup wsparcia – 2 grupy - liczba osób objętych poradnictwem – 30 osób

	alkohol, narkotyki oraz ponoszenia szkód zdrowotnych i społecznych z ich używania.				
	4. Wsparcie dla rodzin, u których z powodu uzależnień występuje przemoc.	- liczba osób, którym udzielono pomocy związanej z przemocą – 30 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 150 godzin	- liczba osób, którym udzielono pomocy związanej z przemocą – 35 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 155 godzin	- liczba osób, którym udzielono pomocy związanej z przemocą – 33 osoby - liczba godzin zrealizowanego działania – 157 godzin	- liczba osób, którym udzielono pomocy związanej z przemocą – 4 osoby - liczba godzin zrealizowanego działania – 20 godzin
	5. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku przemocy domowej.	GKRPA nie założyła żadnej „Niebieskiej Karty”.	GKRPA nie założyła żadnej „Niebieskiej Karty”.	GKRPA nie założyła żadnej „Niebieskiej Karty”.	GKRPA nie założyła żadnej „Niebieskiej Karty”.
	6. Wspieranie instytucjonalnych form pracy z programem terapeutycznym lub profilaktycznym z dziećmi i młodzieżą.	- liczba zorganizowanych działań – 1 działanie (Turnus rehabilitacyjno-integracyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych zrealizowany przez SRA „RADOŚĆ”) - liczba osób objętych wsparciem – 15 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 50 godzin	- liczba zorganizowanych działań – 1 działanie (Turnus rehabilitacyjno-integracyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych zrealizowany przez SRA „RADOŚĆ”) - liczba osób objętych wsparciem – 15 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 50 godzin	- liczba zorganizowanych działań – 1 działanie (Turnus rehabilitacyjno-integracyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych zrealizowany przez SRA „RADOŚĆ”) - liczba osób objętych wsparciem – 15 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 50 godzin	- liczba zorganizowanych działań – 1 działanie (Turnus rehabilitacyjno-integracyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych, Jasnogórskie Spotkania Trzeźwościowe, Ogólnopolski Złot Trzeźwości zrealizowany przez SRA „RADOŚĆ”) - liczba osób objętych wsparciem – 30 osób - liczba godzin zrealizowanego działania – 70 godzin
	7. Prowadzenie szkoleń i warsztatów dla rodziców z zakresu profilaktyki problemowej.	- liczba szkoleń – 0 szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniu – 0 osób	- liczba szkoleń – 0 szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniu – 0 osób	- liczba szkoleń – 0 szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniu – 0 osób	- liczba szkoleń – 0 szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniu – 0 osób
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz	1. Realizowanie i zakup materiałów do rekomendowanych programów	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych – 0 programów	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych – 1	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych – 0	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych – 0

szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym (w tym w ramach organizacji czasu wolnego).	profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w tym również realizowanie programów interwencyjnych z obszarów profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.	- liczba osób uczestniczących w programie profilaktycznym – 0 osób	rekomendowany program profilaktyczny „Debata” - liczba osób uczestniczących w programie profilaktycznym – 59 osób			
	2.Udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach społecznych.	- liczba kampanii, w których wzięto udział – 1 kampania („Lato z Komisarzem Zebra”)	- liczba kampanii, w których wzięto udział – 1 kampania („Lato z Komisarzem Zebra”)	- liczba kampanii, w których wzięto udział – 1 kampania („Lato z Komisarzem Zebra”)	- liczba kampanii, w których wzięto udział – 1 kampania („II edycja Kampanii Społecznej Słowa mają moc pod hasłem: „STOP agresji STOP przemocy”)	
	3.Organizowanie kampanii edukacyjnych, informacyjnych i społecznych w zakresie oddziaływań profilaktycznych na terenie Gminy Wolanów.	- liczba zrealizowanych kampanii – 7 kampanii („Przeciw pijanym kierowcom”, „Na straży prawa”, „Otwórz się na pomoc-przemoc”, „Bezpieczne wakacje”, „Reaguj to twój prawny obowiązek”, „Uzależnienia behawioralne”) - liczba osób uczestniczących w kampaniach – 9 330 osób	- liczba zrealizowanych kampanii – 10 kampanii („Alkohol a funkcjonowanie rodziny, „Przeciw pijanym kierowcom”, „Alkohol w organizmie kierowcy”, „Alkohol a ciąża”, „Otwórz się na pomoc-alkoholizm”, „Przemoc niszczy dzieciństwo – reaguj, kiedy się dowiesz”, „Depresja. Rozumiesz – Pomagasz”, „Domowe zasady ekranowe”, „Słowa ranią na całe życie”, Leki i alkohol”) - liczba osób uczestniczących w kampaniach – 1 250 osób	- liczba zrealizowanych kampanii – 10 kampanii („Alkohol a funkcjonowanie rodziny, „Przeciw pijanym kierowcom”, „Alkohol w organizmie kierowcy”, „Alkohol a ciąża”, „Otwórz się na pomoc-alkoholizm”, „Przemoc niszczy dzieciństwo – reaguj, kiedy się dowiesz”, „Depresja. Rozumiesz – Pomagasz”, „Domowe zasady ekranowe”, „Słowa ranią na całe życie”, Leki i alkohol”) - liczba osób uczestniczących w kampaniach – 1 320 osób	kampanii – 11 kampanii („Powrót bez promila, Rodzina na TAK,” „STOP pijanym kierowcom”, „Postaw na rodzinę”, „Rowerzysta z trzeźwą głową”, „Otwórz się na pomoc-emocje”, „Bezpieczny przedszkolak”, „Alkohol a ciąża”, „Lepsze niż sieciowe są gry zespołowe”, „Smartfon i ty - Fonoholizm”, „Otwórz się na pomoc- zdrowe odżywianie a alkohol” - liczba osób uczestniczących w kampaniach – 1 320 osób	kampanii – 6 kampanii („Potrafię świętować bez alkoholu”, „Nie prowadzę po alkoholu. Nie tylko alkohol szkodzi.”, „Rowerzysta z trzeźwą głową”, „Stop pijanym kierowcom”, „Ferie w szkoleczemu nie!”) - liczba osób uczestniczących w kampaniach – 920 osób
	4.Finansowanie oraz rozpowszechnianie materiałów specjalistycznych	- liczba rozdysponowanych materiałów – 2 002 (poradnik pn.	- liczba rozdysponowanych materiałów – 1 900 (Poradnik pn.	- liczba rozdysponowanych materiałów – 2400 (Poradnik pn.	- liczba rozdysponowanych materiałów –2 920 (koszulki z	

	, edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych w zakresie profilaktyki alkoholowej, narkomanii, przemocy i uzależnień behawioralnych.	„Otwórz się na pomoc-przemoc”, film „Przeciwwstaw się przemocy i żyj bez strachu”, materiały dla przedszkoli i klas pierwszych „Bezpieczny przedszkolak” oraz „Elementarz Bezpieczeństwa”, ulotki, plakaty dot. problematyki uzależnień)	„Otwórz się na pomoc-emocje i”, „Alkohol w organizmie kierowcy”, „Leki i alkohol”, materiały dla przedszkoli i klas 1 „Bezpieczny przedszkolak” oraz „Elementarz bezpieczeństwa”, ulotki plakaty dotyczące problematyki uzależnień)	„Otwórz się na pomoc-emocje ”, „Otwórz się na pomoc-zdrowe odżywianie ” „Alkohol w organizmie kierowcy”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Cyberprzemoc i fonoholizm ”, „Bezpieczny przedszkolak” oraz „Elementarz bezpieczeństwa”, ulotki plakaty dotyczące problematyki uzależnień)	nadrukiem „Rowerzysta z trzeźwą głową”, plakaty i ulotki dotyczące problematyki uzależnień, „Fonoholizm, kiedy smartfon uzależnia”, kubki z napisem „Nie prowadzę po alkoholu”, materiały edukacyjne dla sprzedawców)
5.Rozwijanie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży promującej zdrowy styl życia.	- liczba zrealizowanych działań – 1 („Trzeźwość na co dzień”) - liczba uczestników – 30 osób	- liczba zrealizowanych działań – 0 działań - liczba uczestników – 0 osób	liczba zrealizowanych działań – 1 działanie ”Olimpiada” - liczba uczestników – 60 osób	liczba zrealizowanych działań – 0 uczestników – 0	
6.Organizacja wydarzeń promujących trzeźwość.	- liczba zrealizowanych działań – 6 działań - liczba uczestników – 550 osób (4 Akcje Zbiórki krwi, Pielgrzymka trzeźwościowa, Rajd Rowerowy, Akcja ulotkowa)	- liczba zrealizowanych działań – 6 działań - liczba uczestników – 497 osób (4 Akcje Zbiórki krwi, Pielgrzymka trzeźwościowa, Rajd Rowerowy, Akcja ulotkowa)	- liczba zrealizowanych działań – 6 działań - liczba uczestników – 625 osób (2 Akcje Zbiórki krwi, Pielgrzymka trzeźwościowa, Rajd Rowerowy, Akcja ulotkowa, Wigilia środowiskowa)	- liczba zrealizowanych działań – 6 działań - liczba uczestników – 625 osób (2 Akcje Zbiórki krwi, Pielgrzymka trzeźwościowa, Akcja ulotkowa pod kościołem, Rajd Rowerowy, Spotkanie wigilijne dla osób uzależnionych)	
7.Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z elementami terapeutycznymi lub profilaktycznymi dla dzieci i młodzieży.	- liczba osób uczestniczących w wypoczynku – 340 osób - liczba zorganizowanych przedsięwzięć – 3 przedsięwzięcia (Bezpieczne ferie zimowe dla dzieci uczęszczających do szkół z terenu naszej Gminy, Kino na leżakach, Piknik	- liczba osób uczestniczących w wypoczynku – 383 osoby - liczba zorganizowanych przedsięwzięć – 2 przedsięwzięcia (Bezpieczne ferie zimowe dla dzieci uczęszczających do szkół z terenu naszej Gminy, Zielona szkoła)	- liczba osób uczestniczących w wypoczynku – 433 - liczba zorganizowanych przedsięwzięć – 2 przedsięwzięcia (Bezpieczne ferie zimowe dla dzieci uczęszczających do szkół z terenu naszej Gminy, Zielona szkoła	- liczba osób uczestniczących w wypoczynku – 618 - liczba zorganizowanych przedsięwzięć – 1 przedsięwzięcie (Bezpieczne ferie zimowe dla dzieci uczęszczających do szkół z terenu naszej Gminy)	

		czytelniczy)			
8. Organizowanie i finansowanie zajęć pozalekcyjnych, w tym sportowych	- liczba zorganizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży – 1 działanie (Tydzień Sportu dla wszystkich) - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 552 osoby	- liczba zorganizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży – 3 działania (25 Mazowieckie Igrzyska Młodzieży Polskiej, Mazowiecki Tydzień Bezpieczeństwa, Mini Olimpiada Sportowa) - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 233 osoby	- liczba zorganizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży – 2 działania (Mazowieckie obchody święta Policji -pknik sportowy, Mini Olimpiada Sportowa) - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 135 osoby	- liczba zorganizowanych zajęć dla dzieci i młodzieży – 0 działań - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 0 osób	
9. Wspieranie i realizowanie działań profilaktycznych organizowanych przez młodzież np. wolontariat.	- liczba działań organizowanych przez młodzież – 2 działania (Akcja ulotkowa pod kościołem, kurs pierwszej pomocy przedmedycznej oraz asysta podczas Rajdu Rowerowego) - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 52 osoby	- liczba działań organizowanych przez młodzież – 3 działania (Akcja ulotkowa pod kościołem, kurs pierwszej pomocy przedmedycznej oraz asysta podczas Rajdu Rowerowego, Szkolne Koło Caritas) - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 66 osób	- liczba działań organizowanych przez młodzież – 3 działania (Akcja ulotkowa pod kościołem, Kurs pierwszej pomocy przedmedycznej oraz asysta podczas Rajdu Rowerowego, Szkolne Koło Caritas) - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 58osób	- liczba działań organizowanych przez młodzież – 2 działania (Akcja ulotkowa pod kościołem, Asysta podczas Rajdu Rowerowego) - liczba osób uczestniczących w zajęciach – 45 osób	
10. Podejmowanie działań dotyczących problematyki FAS/FASD np. konferencje, warsztaty, szkolenia	- liczba uczestników - 260 osób - liczba organizowanych przedsięwzięć – 1 przedsięwzięcie (kampania informacyjna pt. „Nie piję za jego zdrowie”)	- liczba uczestników - 143 osoby - liczba organizowanych przedsięwzięć – 1 przedsięwzięcie (kampania informacyjna pt. „Alkohol a cięża”)	- liczba uczestników - 136 osób - liczba organizowanych przedsięwzięć – 1 przedsięwzięcie (kampania informacyjna pt. „Alkohol a cięża”)	- liczba uczestników - 0 osób - liczba organizowanych przedsięwzięć – 0 przedsięwzięć	
11. Edukowanie i wsparcie dorosłych oraz osób starszych zagrożonych uzależnieniami i im ulegającym.	- liczba osób objętych edukacją – 1 000 osób - liczba podejmowanych działań – 2 działania (rozdysponowanie Poradnika pn. „Długo cieszyć	- liczba osób objętych edukacją – 100 osób - liczba podejmowanych działań – 1 działanie (rozdysponowanie „Leki i alkohol –	- liczba osób objętych edukacją – 120 osób - liczba podejmowanych działań – 1 działanie (rozdysponowanie : „Otwórz się na pomoc –	- liczba osób objętych edukacją – 1000 osób - liczba podejmowanych działań – 1 działanie (rozdysponowanie plakatów, ulotek i	

		się życiem – ABC profilaktyki i prozdrowotnego trybu życia dla Seniorów), rozdysponowanie materiałów w ramach Kampanii „Na straży prawa”)	niebezpieczne związku”)	emocje” „Zdrowe odżywianie – nie uzależnieniom i dopalaczom”)	materiałów profilaktycznych w ramach prowadzonych kampanii edukacyjnych)
Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i art. 15 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	1.Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przestrzegania zasad i warunków określonych w udzielonych zezwoleniach.	- liczba przeprowadzonych kontroli – 6 kontroli (w tym 2 przez Policję, 4 przez członków GKRPA)	- liczba przeprowadzonych kontroli – 5 kontroli (w tym 2 przez Policję, 3 przez członków GKRPA)	- liczba przeprowadzonych kontroli – 8 kontroli (w tym 2 przez Policję, 6 przez członków GKRPA)	- liczba przeprowadzonych kontroli – 5 kontroli (w tym 1 przez Policję, 4 przez członków GKRPA)
	2.Ograniczanie dostępności alkoholu na terenie Gminy.	- liczba obowiązujących zezwoleń w sklepach i lokalach gastronomicznych – 64 zezwolenia	- liczba obowiązujących zezwoleń w sklepach i lokalach gastronomicznych – 68 zezwoleń	- liczba obowiązujących zezwoleń w sklepach i lokalach gastronomicznych – 67 zezwoleń	- liczba obowiązujących zezwoleń w sklepach i lokalach gastronomicznych – 62 zezwolenia
	3.Organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych.	-liczba przeprowadzonych szkoleń – 1 szkolenie - liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 15 osób	-liczba przeprowadzonych szkoleń – 0 szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 0 osób	-liczba przeprowadzonych szkoleń – 0 szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 0 osób	-liczba przeprowadzonych szkoleń – 1 szkolenie - liczba osób uczestniczących w szkoleniach – 6 osób
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii uzależnieniom behawioralnym.	1.Zakup i przygotowanie niezbędnych materiałów na potrzeby działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego realizującego zadania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.	- lista zakupionych i przygotowanych materiałów (Logo, Namiot profilaktyczny, Wieszak na ubrania, Bristol, Filiżanka, Klucz, plakaty dot. kampanii, ulotki)	- lista zakupionych i przygotowanych materiałów (2 tablice Fazy Rozwoju Uzależnienia od Alkoholu, 1 tablica suchościeralna magnetyczna, materiały biurowe, plakaty dot. kampanii, ulotki)	- lista zakupionych i przygotowanych materiałów (Wyposażenie nowego pomieszczenia Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego, materiały biurowe, plakaty dot. kampanii, ulotki, Kopiarka)	- lista zakupionych i przygotowanych materiałów, (Materiały biurowe, plakaty dotyczące realizowanych kampanii, ulotki)
	2.Wspieranie inicjatyw	- liczba zgłoszonych i	- liczba zgłoszonych	- liczba zgłoszonych	- liczba zgłoszonych

	<p>podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.</p>	<p>zrealizowanych przedsięwzięć – 2 przedsięwzięcia (Turnus rehabilitacyjno-integracyjny, Wycieczka do Częstochowy) - liczba instytucji i organizacji pozarządowych, które zgłosiły oferty i otrzymały dofinansowanie – 2 organizacje SRA „RADOŚĆ” KSM Wolanów</p>	<p>i zrealizowanych przedsięwzięć – 2 przedsięwzięcia (Turnus rehabilitacyjno-integracyjny, Wycieczka do Częstochowy) - liczba instytucji i organizacji pozarządowych, które zgłosiły oferty i otrzymały dofinansowanie – 1 organizacja SRA „RADOŚĆ”</p>	<p>i zrealizowanych przedsięwzięć – 2 przedsięwzięcia (Turnus rehabilitacyjno-integracyjny, Wycieczka do Częstochowy) - liczba instytucji i organizacji pozarządowych, które zgłosiły oferty i otrzymały dofinansowanie – 1 organizacja SRA „RADOŚĆ”</p>	<p>i zrealizowanych przedsięwzięć – 3 przedsięwzięcia (Turnus rehabilitacyjno-integracyjny, Udział w Jasnogórskich Spotkaniach Trzeźwościowych, Ogólnopolski Złot Trzeźwości) - liczba instytucji i organizacji pozarządowych, które zgłosiły oferty i otrzymały dofinansowanie – 1 organizacja SRA „RADOŚĆ”</p>
	<p>3. Współpraca i integracja działań poszczególnych instytucji i organizacji w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Wolanów.</p>	<p>- liczba spotkań, konsultacji – 1 spotkanie z przedstawicielami szkół</p>	<p>-liczba spotkań, konsultacji – 2 spotkania z przedstawicielami szkół, psychologiem, pedagogiem specjalnym</p>	<p>liczba spotkań, konsultacji – 2 spotkania z przedstawicielami szkół, psychologiem, pedagogiem specjalnym</p>	<p>liczba spotkań, konsultacji – 0</p>
	<p>4. Badanie zjawiska, diagnoza lokalna, badanie ewaluacyjne.</p>	<p>- ilość wykonanych badań – 1 badanie kompleksowe - ilość dokonanych diagnoz lokalnych – 1 Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Wolanów</p>	<p>- ilość wykonanych badań – 1 badanie ewaluacyjne Programu za 2023 rok - ilość dokonanych diagnoz lokalnych – 43 wstępna diagnoza problemu klienta w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie, ocena sytuacji rodzinnej prowadzona w Punkcie Inform-Konsultacyjnym</p>	<p>- ilość wykonanych badań – 1 badanie ewaluacyjne Programu za 2024 rok - ilość dokonanych diagnoz lokalnych – 47 wstępna diagnoza problemu klienta w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie, ocena sytuacji rodzinnej prowadzona w Punkcie Inform-Konsultacyjnym</p>	<p>- ilość wykonanych badań – 1 usługa badawcza oraz Opracowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wolanów na lata 2026-2029 zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi - ilość dokonanych diagnoz lokalnych – 31 wstępna diagnoza problemu klienta w zakresie uzależnień</p>

					i przemocy w rodzinie, ocena sytuacji rodzinnej prowadzona w Punkcie Inform-Konsultacyjnym przez psychoterapeutę uzależnień
--	--	--	--	--	---

Źródłem finansowania Programów są środki własne Gminy Wolanów uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2025 roku łączna wysokość środków finansowych uzyskanych przez gminę z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wynosiła **155 248,82 zł.**

Wysokość środków finansowych uzyskanych w 2025 roku przez gminę z tytułu opłat w części, o której mowa w art. 92 ust. 11 oraz dodatkowej opłaty, o której mowa w art. 92 ust. 21 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml) wynosiła **37 709,67 zł.**

Wysokość środków z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych niewykorzystanych w poprzednich latach, a wykorzystanych w 2025 roku na realizację Gminnego Programu wynosiła **82 403,18 zł.**

Łączna wysokość środków finansowych zaplanowanych w budżecie gminy na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2025 roku wynosiła **294 112,85 zł.**

Wysokość środków finansowych faktycznie wykorzystanych na realizację Gminnego Programu w 2025 roku wynosiła **191 368,19 zł.**

Niewykorzystane środki w kwocie **83 993,48 zł** zostaną przekazane na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wolanów na lata 2026-2029 do budżetu na rok 2026.

5.3. Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi

Program współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025 został przyjęty uchwałą Nr VIII/48/2024 Rady Gminy Wolanów z dnia 22 listopada 2024r. Celem głównym programu było zapewnienie efektywnego wykonywania zadań Gminy, wynikających z

przepisów prawa, poprzez włączenie organizacji pozarządowych w ich realizację oraz budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem gminnym a organizacjami pozarządowymi.

Cel główny Programu realizowany był poprzez realizację celów szczegółowych zawartych w Programie:

- ożywianie społecznej aktywności Mieszkańców, w tym działalności wolontariackiej,
- poprawa dostępności Mieszkańców Gminy do informacji publicznej i o działalności sektora pozarządowego,
- poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspakajanie potrzeb Mieszkańców Gminy,
- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- prezentacja dorobku podmiotów działalności pożytku publicznego i promowanie ich osiągnięć,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- tworzenie warunków i zachęt do rozwoju już istniejących oraz powstawania nowych organizacji pozarządowych,
- stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej Mieszkańców Gminy,
- zwiększenie udziału mieszkańców Gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- promowanie postaw obywatelskich i prospołecznych.

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi realizowana była w oparciu o zasadę pomocniczości, jawności, efektywności, uczciwej konkurencji, partnerstwa i suwerenności stron, a także legalności.

W 2025 roku Gmina Wolanów wspierała zadania realizowane przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Wsparcie Gminy dotyczyło dofinansowania realizacji zadań pożytku publicznego, mieszczących się w katalogu zadań własnych gminy.

Podstawą formalną współpracy Gminy Wolanów z organizacjami pożytku publicznego było zlecenie realizacji zadań organizacjom pozarządowym poprzez wsparcie wykonania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji. Przedmiotem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi były głównie zadania realizowane w zakresie kultury fizycznej i sportu, dziedzictwa kulturowego w zakresie

upowszechniania i rozwoju kultury ludowej, w zakresie pomocy społecznej w tym wspieranie osób z niepełnosprawnością oraz osób uzależnionych i ich rodzin.

W 2025 roku zostały ogłoszone cztery otwarte konkursy ofert na realizację zadań w zakresie:

1. pomoc społeczna w ramach realizacji resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”;
2. kultura i ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na realizację zadań w zakresie rozwijania wśród ludności, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży świadomości kultury i tradycji regionalnej;
3. wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej - zadanie z zakresu kultury fizycznej - organizacja i prowadzenie programów szkolenia sportowego dzieci i młodzieży oraz uczestnictwo w zorganizowanej rywalizacji sportowej w zakresie piłki nożnej i siatkowej;
4. wspierania osób uzależnionych i ich rodzin.

Ponadto w trybie pozakonkursowym na podstawie złożonych wniosków oraz uproszczonych ofert udzielono dotacji w zakresie:

- kultywowania i organizowania przedsięwzięć z zakresu kultury, zwyczajów ludowych i tradycji – 1 oferta,
- w zakresie wspierania działalności opiekuńczo-leczniczej i pielęgnacyjno-opiekuńczej – 2 oferty.

Wzorem lat ubiegłych zadania w głównej mierze miały obejmować swym zakresem jak największą liczbę mieszkańców Gminy Wolanów. Szczegółowe przedsięwzięcia zawarte w projektach mogły być realizowane w formach zapewniających ich najwyższą skuteczność.

Na realizację zadań w poszczególnych obszarach konkursu przeznaczono:

- w obszarze pomoc społeczna – udzielone: 281 819,24 zł
- w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr i dziedzictwa narodowego – 50 000,00 zł
- w obszarze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – 150 000,00 zł
- w obszarze wspierania osób uzależnionych i ich rodzin – 17 000,00 zł

Gmina Wolanów w wyniku rozstrzygnięcia konkursu nr 1/2025 ogłoszonego 7 stycznia 2025 roku przez GOPS w Wolanowie na powierzenie wykonywania zadania publicznego w 2025 r. w obszarze pomocy społecznej w ramach realizacji resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pt. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” dotację na realizację przedmiotowego zadania otrzymało Stowarzyszenie

Przyjaciół Młocina Większego i Osób Niepełnosprawnych Pozytywni, z którym została zawarta umowa i przyznana kwota dotacji w wysokości 281 819,24 zł zgodnie ze złożoną ofertą. Przedmiotowa dotacja została wykorzystana częściowo – w wysokości 279 883,54 zł, pozostała część niewykorzystanej dotacji w wysokości 1 935,70 zł zwrócono w terminie określonym w umowie.

W wyniku rozstrzygnięcia konkursu nr 1/2025 ogłoszonego 7 stycznia 2025 roku przez Gminę Wolanów w obszarze kultura i ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w zakresie: wspieranie i upowszechnianie kultury ludowej wśród dzieci i młodzieży dotację na realizację zadania otrzymało: Stowarzyszenie Miłośników Zespołu Ludowego „Wolnianki”, z którym została zawarta umowa i przyznana kwota dotacji na zadanie w wysokości 40.000,00 zł. W wyniku przedłożenia sprawozdania uznaje się dotację za wykorzystaną w pełnej wysokości zgodnie z celem na jaki została udzielona.

W wyniku rozstrzygnięcia konkursu nr 2/2025 ogłoszonego 20 stycznia 2025 roku w obszarze upowszechniania kultury fizycznej i sportu: organizacja i prowadzenie programów szkolenia sportowego dzieci i młodzieży oraz uczestnictwo w zorganizowanej rywalizacji sportowej w zakresie piłki nożnej i siatkowej dotację na realizację zadania otrzymał Gminny Klub Sportowy „JAGUAR” w Wolanowie, z którym została zawarta umowa i przyznana kwota dotacji w wysokości 150.000,00 zł. W wyniku przedłożenia sprawozdania uznaje się dotację za wykorzystaną w pełnej wysokości zgodnie z celem na jaki została udzielona.

W 2025 roku w wyniku rozstrzygnięcia konkursu nr 3/2025 ogłoszonego dnia 17 marca 2025 roku w obszarze ochrona zdrowia, przeciwdziałanie uzależnieniom Stowarzyszeniu Rodzin Abstynenckich „Radość” została również udzielona dotacja celowa na realizację zadania w zakresie wspierania osób uzależnionych i ich rodzin, zadania pn.: „Gminnie i rodzinnie – rehabilitacja i integracja osób uzależnionych i ich rodzin” w wysokości 16 600,00 zł. W wyniku przedłożenia sprawozdania uznaje się dotację za wykorzystaną w niepełnej wysokości tj. 15 387,63 zł., pozostała kwota dotacji w wysokości 1 212,37 zł została zwrócona na konto Gminy Wolanów.

Poza tym w 2025 roku na wniosek Stowarzyszenia Inicjatyw Kulturalnych „Na ludową Nutę” została udzielona dotacja celowa na realizację zadania w obszarze kultura i ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w zakresie Kultywowania i organizowania przedsięwzięć z zakresu kultury, zwyczajów ludowych i tradycji, zadania pn.: „Promocja kultury ludowej – Jarmark Ludowy Tyndy Ryndy 2025” . Na podstawie złożonej oferty uproszczonej oraz zawartej umowy Stowarzyszenie uzyskało dotację w wysokości 10.000 zł.

Ponadto Hospicjum Królowej Apostołów Ul. Wiejska 2 , 26-600 Radom złożyło dwie oferty na realizację zadań publicznych w 2025 roku w ramach zadania realizowanego w zakresie wspierania działalności opiekuńczo-leczniczej i pielęgnacyjno-opiekuńczej pn. Budowa Hospicjum Królowej Apostołów. Na podstawie zawartych umów Hospicjum otrzymało dwie dotacje, po 10 000 zł. każda. Na podstawie przedłożonych sprawozdań dotacje zostały wykorzystane w całości i rozliczone pozytywnie.

Realizacja Programu współpracy daje podstawę do wniosku, iż przyczynia się on do większej aktywności społecznej organizacji pozarządowych. Aktywność i rozwój organizacji pozarządowych w dużej mierze zależały od działań i wsparcia samorządu Gminy. Aktywizacja Mieszkańców poprzez działalność stowarzyszeń sprzyjała rozwojowi Gminy, a Gmina zyskała cennych partnerów do realizacji zadań statutowych poprzez włączenie lokalnych społeczności. Dzięki kontynuowanej współpracy z organizacjami i dofinansowaniu przez Gminę realizowanych przez organizacje zadań publicznych, budowane jest partnerstwo pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pożytku publicznego.

Współpraca Gminy Wolanów z organizacjami pozarządowymi w 2025 roku opierała się również na wsparciu działań organizacji od strony merytorycznej tj. pomocy w przygotowaniu ofert i wniosków oraz sprawozdawczości czy rozliczeniu wniosków grantowych. Dzięki tej współpracy organizacje te pozyskały środki na realizację swoich działań oraz miały szansę wszechstronnego rozwoju.

Wsparcie merytoryczne otrzymały:

- Stowarzyszenie „Razem dla Rozwoju” z Bieniędzic,
- Stowarzyszenie „Inicjatywa Młodych – Kolonia Wawrzyszów”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych „Na ludową Nutę”,
- Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Radość”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kolonii Wawrzyszów,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bieniędzicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Chruślicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jarosławicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wawrzyszowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich Sławna Ferajna w Sławnie,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Nowoczesne Walinianki” w Walinach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Mniszku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wolanowie,

- Koło Gospodyń Wiejskich w Rogowej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kowali Duszocina.

W 2025 roku Gmina Wolanów nie udzieliła żadnej pożyczki krótkoterminowej organizacjom pozarządowym.

Ponadto Gmina Wolanów współpracuje i jest członkiem organizacji społecznych na wielu płaszczyznach związanych z rozwojem regionu oraz wspieraniem działań na rzecz różnych środowisk m.in. Związek Gmin Radomka, Lokalna Grupa Działania „Razem dla Radomki”, Stowarzyszenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego, Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego na rzecz budowy drogi ekspresowej S12.

VI. Stan realizacji zadań oświatowych

W roku 2025 w Gminie Wolanów funkcjonowały: jeden Zespół Szkolno – Przedszkolny w Sławnie, w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Sławnie oraz Samorządowe Publiczne Przedszkole w Sławnie. Trzy szkoły podstawowe – Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wolanowie, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku oraz Publiczna Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Bieniędzicach, a także jedno przedszkole – Samorządowe Publiczne Przedszkole w Wolanowie.

W wyniku rekrutacji do Samorządowego Publicznego Przedszkole w Wolanowie w roku szkolnym 2025/2026 uczęszcza 225 dzieci - 175 miejsc w 7 oddziałach w przedszkolu oraz 50 miejsc w 2 oddziałach w Publicznej Szkole Podstawowej w Wolanowie. Nie było dzieci, które nie zakwalifikowały się do przedszkola. Natomiast do Samorządowego Publicznego Przedszkole w Sławnie na dzień 30 września 2025 r. do przedszkola uczęszczało 62 dzieci – pozostały dwa wolne miejsca w grupie 5-latków (na dzień 14.04.2026 r. 63 dzieci)

W 2024 r. do Przedszkola w Wolanowie uczęszczało 223 dzieci, a do Samorządowego Publicznego Przedszkola w Sławnie 64 dzieci. Na razie nie widać spadku liczby dzieci w gminnych przedszkolach.

Przedszkola czynne są od godz. 7.00 do godz. 17.00 od poniedziałku do piątku. Zapewniają bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w ramach podstawy programowej od godz. 7.00 do godz. 12.00. Zajęcia wykraczające poza czas przeznaczony na bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę są finansowane przez rodziców. Zgodnie z Uchwałą Nr III/16/2024 Rady Gminy Wolanów z dnia 3 czerwca 2024 r. w sprawie określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach

prowadzonych przez Gminę Wolanów, opłata za jedną godzinę tych zajęć wynosi 1,44 zł. Przedszkole zapewnia odpłatne wyżywienia dla wychowanków przedszkola. Opłata za korzystanie z wyżywienia została ustalona przez dyrektora przedszkola w porozumieniu z organem prowadzącym i wynosi 11,00 zł dziennie.

W szkołach podstawowych w roku szkolnym 2025/2026 liczba uczniów ogółem zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku o 6 i ogółem wynosi 908, niewiele zwiększyła się w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych do 97 z 95. Wpływ na ogólną liczbę dzieci w szkołach podstawowych wynika z obecności pięciolatków w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i tak: (PSP w Wolanowie – 3 pięciolatków, PSP w Mniszku – 7 pięciolatków, PSP w Bieniędzicach – 5 pięciolatków, PSP w Sławnie – 0 pięciolatków). Liczba sześciolatków – (tj. rocznik 2019) wynosi 82. W roczniku 2018 - 77. W roczniku 2017 – 81, w roczniku 2016 i 2015 było to 80 dzieci. Na razie w placówkach szkolnych nie widać istotnego spadku liczby dzieci.

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów w szkołach ogółem wynosiła 914, w tym 95 w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych

W placówkach szkolnych zatrudnionych jest 123 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy i 20 nauczycieli w niepełnym wymiarze co stanowi ogółem 134,31 etatu przeliczeniowego oraz 48 pracowników obsługi i administracji co stanowi 48 etatów przeliczeniowych, w tym :

- w szkołach podstawowych zatrudnionych jest 87 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy i 15 nauczycieli w niepełnym wymiarze co stanowi ogółem 96,10 etatu przeliczeniowego oraz 33 pracowników obsługi i administracji co stanowi 23 etatu przeliczeniowego,

- w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych zatrudnionych jest 7 nauczycieli w pełnym wymiarze czasu pracy

- w przedszkolach zatrudnionych jest 29 nauczycieli w pełnym wymiarze i 5 nauczycieli w niepełnym wymiarze co stanowi ogółem 31,21 etatu oraz 15 pracowników obsługi i administracji w pełnym wymiarze czasu pracy.

W 2025 roku na finansowanie oświaty wydatkowano kwotę 26.685.177,81 zł, co stanowi 33,75% wydatków wykonanych ogółem i 52,15% wykonanych wydatków bieżących. Na dzień 30.12.2024 roku wydatki bieżące na oświatę wyniosły kwotę 24.632.905,75 zł. A więc w ciągu roku wzrosły o 2.052.272,06 zł. A w porównaniu do 2023 r. wzrosły o kwotę 5.480.947,64 zł (tabela 27).

Tabela 27. Wydatki Gminy Wolanów w 2025 r. w jednostkach oświatowych*

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Zmiana +/- w stosunku do 2024 r.
	w zł						
Wydatki bieżące 801 Oświata i wychowanie	15 214 692,85	17 063 057,56	18 196 991,36	20 327 383,77	24 632 905,75	26 685 177,81	+2 052 272,06
Dochody bieżące 801 Oświata i Wychowanie Subwencja oświatowa/ Potrzeby oświatowe	1 026 014,07 9 582 318,00	1 350 494,78 9 818 136,00	1 567 014,34 10 220 313,00	1 940 852,91 11 456 808	4 307 501,39 15 698 203	3 352 742,85 19 836 512	-954 758,54 +4 241 395
Luka finansowa między Db a Wb	4.606.360,78	5.894.426,78	6 409 664,02	6 929 722,86	4 627 201,36	3 495 922,96	-1 131 278,40
Wydatki bieżące - Szkoły podstawowe 80101							
PSP Bieniędzice	1 479 374,07	1 682 890,17	1 728 742,19	1 727 649,56	2 104 111,38	2.474.066,94	+369 955,56
PSP Mniszek	2 057 461,79	2 406 446,06	2 560 601,79	2 701 168,93	3 046 185,04	3.328.277,88	+282 092,84
PSP Sławno	2 400 042,81	2 791 741,90	2 684 327,41	2 743 257,59	3 141 005,16	3.369.504,39	+228 499,23
PSP Wolanów	4 684 268,95	4 959 108,29	5 712 443,61	6 663 108,02	7 555 099,06	8.639.134,09	+1 084 035,03
Wydatki bieżące - Oddziały przedszkolne w szkołach 80103							
PSP Bieniędzice	86 672,38	97 876,76	80 361,10	52 482,25	102 002,44	114 721,69	+12 719,25
PSP Mniszek	124 526,43	165 352,91	149 673,45	91 753,85	139 014,13	178 288,87	+39 274,74
PSP Sławno	88 289,22	60 208,27	97 454,38	148 549,27	165 506,27	164 803,20	-703,07
PSP Wolanów	124 941,09	194 721,04	172 972,43	150 080,13	229 895,65	253 314,19	+23 418,54
Wydatki bieżące - Przedszkola 80104							
SPP Sławno	451 533,11	541 644,16	607 200,69	775 756,95	929 495,70	970.577,98	+41 082,28
SPP Wolanów	2 007 583,31	2 351 317,77	2 603 305,48	3 094 192,18	3 802 410,49	4.174.893,91	+372 483,42

*Bez wydatków na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, bez wydatków na podręczniki, na dokształcanie nauczycieli, pomoc zdrowotną i dowóz uczniów.

Planowane potrzeby oświatowe w 2025 r. pokryły 74,34% wydatków bieżących w tym dziale, a w 2024 r. 63,73 % planowanych wydatków bieżących Gminy na oświatę i wychowanie, natomiast pozostałe 25,66% Gmina pokrywa ze środków własnych oraz dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych.

Wydatki na opłaty za pobyt dzieci z naszej gminy w przedszkolach publicznych i niepublicznych na terenie innych gmin (Jedlińsk, Radom, Wieniawa i Orońsko) wyniosły 131 769,43 zł (o 73.020,21 zł mniej niż w 2024 r.).

Koszt utrzymania oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych wynosił 711.127,95 zł (o 74.309,46 zł więcej niż w 2024 r.).

Na dowóz dzieci do szkół w 2025 r. wydatkowano kwotę 669.970,35 zł (o 6 449,08 zł mniej niż w 2024 r.). Środki wykorzystano na:

- wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla Kierowców autobusu gminnego w kwocie 14.762,07 zł,
- dowóz dzieci do szkół wydatkowano 357.650,65 zł,

- dowóz dzieci niepełnosprawnych wydatkowano 123.829,66 zł,
- zwrot kosztów dowozu dzieci niepełnosprawnych do placówek szkolnych przez rodziców ogółem wydatkowano 169.206,04 zł,
- pozostałe wydatki w kwocie 19.284,00 zł (ekwiwalent za pranie odzieży, FSS, podatek od środków transportowych, usługi zdrowotne, paliwo, artykuły przemysłowe do utrzymania czystości w autobusie gminnym itp.)

Na doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli we wszystkich placówkach oświatowych w 2025 roku wydatkowano kwotę 35.107,20 zł, co stanowi 83,88% planowanych wydatków. Środki zostały wykorzystane na szkolenia Rad Pedagogicznych, indywidualne kursy i szkolenia nauczycieli oraz dopłaty do czesnego dla studiujących nauczycieli.

Na zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w 2025 roku wydatkowano kwotę 73.527,44 zł

Na pozostałą działalność w 2025 roku wydatkowano kwotę 85.450,95 zł. Środki te przeznaczono na:

- dofinansowanie sportu w szkole, a w szczególności na zakup sprzętu sportowego, przewóz uczniów na zawody sportowe i dofinansowanie obozu sportowego dla uczniów z PSP w Wolanowie itp. 76.253,11 zł, w tym refundację kosztów wynagrodzenie Prezesa ZNP 35.026,11 zł,
- wystawę mobilna Centrum Nauki Kopernik w PSP w Mniszku 1.200,00 zł,
- refundację kosztów nauki religii dla Gminy Miasta Radomia kwota 1.247,84 zł,
- realizację zajęć języka angielskiego w ramach programu YOUNGSTER w PSP Mniszek, kwota 6.750,00 zł.

Urząd Gminy Wolanów dokonuje wypłat pomocy zdrowotnej dla nauczycieli w tym również nauczycieli emerytowanych oraz wypłaty dla ekspertów komisji egzaminacyjnej przy awansie zawodowym. W 2025 roku faktycznie wydatki wyniosły 32.683,58 zł.

VII. Realizacja uchwał Rady Gminy

Fot. Sesja absolutoryjna Rady Gminy Wolanów w dniu 29 maja 2025 r.

Stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym - Wójt Gminy jest organem wykonawczym Gminy, do którego zadań należy m.in. wykonywanie Uchwał Rady Gminy.

Realizując obowiązki nałożone przepisami ustawy samorządowej Wójt Gminy przy pomocy Urzędu Gminy realizował uchwały podjęte przez Radę Gminy w 2025 roku w sposób określony uchwałami.

W roku 2025 Rada Gminy Wolanów obradowała na dziesięciu sesjach zwyczajnych oraz dwóch nadzwyczajnych podejmując osiemdziesiąt dwie uchwały.

Z częstotliwością comiesięczną podejmowane były zmiany w uchwale budżetowej na 2025 rok oraz zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Wolanów na lata 2025 - 2038.

Na sesji w dniu 21 lutego 2025 r. podjęta została Uchwała Nr X/69/2025 Rady Gminy Wolanów w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne nabycie nieruchomości niezabudowanej

położonej w obrębie Wola Waclawowska, gm. Wolanów, oznaczonej jako działka ewidencyjna nr 1097/10 z przeznaczeniem na realizację ustawowych zadań Gminy.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 4 a ustawy o samorządzie gminnym Rada Gminy Wolanów na sesji absolutoryjnej w dniu 29 maja 2025 r. rozpatrywała raport o stanie gminy, podjęła uchwałę w sprawie udzielenia Wójtowi Gminy wotum zaufania oraz jednomyślnie udzieliła Wójtowi Gminy absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2024 r.

Na sesji Rady Gminy Wolanów w dniu 20 sierpnia 2025 roku zmieniono osobę pełniącą funkcję skarbnika gminy (Uchwała Nr XVI/108/2025 Rady Gminy Wolanów w sprawie odwołania skarbnika gminy Wolanów, Uchwała Nr XVI/109/2025 Rady Gminy Wolanów w sprawie powołania skarbnika gminy Wolanów).

Ważnym aktem prawa miejscowego jest również Uchwała Nr XVIII/120/2025 Rady Gminy Wolanów w sprawie dopłaty do taryfy w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, przyjęta na sesji w dniu 27 października 2025 r.

Na tej samej sesji przyjęto również Uchwałę Nr XVIII/121/2025 Rady Gminy Wolanów w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wolanów.

Kolejnym ważnym aktem była Uchwała Nr XVIII/122/2025 Rady Gminy Wolanów w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług na terenie gminy Wolanów w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Na sesji w dniu 28 listopada 2025 r. Uchwałą Nr XX/130/2025 Rada Gminy Wolanów przyjęła Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wolanów na lata 2026 – 2029.

Kolejna ważna uchwała Nr XX/132/2025 podjęta przez Radę Gminy Wolanów dotyczyła wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia z Powiatem Radomskim w sprawie wspólnej realizacji zadania inwestycyjnego pn. Rozbudowa drogi powiatowej nr 3570W Zakrzew – Wolanów – Augustów na odcinku o dł. 3,2 km od drogi krajowej nr 12 do przejazdu kolejowego.

Na XX sesji Rady Gminy Wolanów zajmowano się również procedowaniem uchwał dotyczących podatków na 2025 rok. Uchwałą Nr XX/133/2025 Rady Gminy Wolanów obniżono cenę skupu żyta będącej podstawą do ustalenia podatku rolnego.

Na XXI sesji Rady Gminy Wolanów w dniu 19 grudnia przyjęta została Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Wolanów na lata 2026 – 2037 oraz Uchwała Budżetowa Gminy Wolanów na rok 2026.

Na sesji budżetowej przyjęto również Uchwałę Nr XXI/143/2025 w sprawie pokrycia części kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów własnych niepochodzących z pobranej opłaty za gospodarowania odpadami komunalnymi do kwoty 80.000,00 zł, ponieważ środki pozyskane z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi okazały się niewystarczające na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Na tej samej sesji podjęta została Uchwała Nr XXI/144/2025 w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne nabycie działki ewidencyjnej nr 59/1 położonej w obrębie Młodocin Większy, gm. Wolanów z przeznaczeniem na realizację ustawowych zadań Gminy.

Uchwałą Nr XXI/146/2025 Rady Gminy Wolanów ustalono wysokość ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników OSP z terenu gminy Wolanów.

Ostatnia przyjęta w 2025 roku Uchwała Nr XXI/149/2025 Rady Gminy Wolanów, dotyczyła nieodpłatnego nabycia przez Gminę Wolanów z Zasobu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa niezabudowanej nieruchomości położonej w obrębie Mniszek gm. Wolanów, oznaczonej jako działka ewidencyjna nr 338.

Podjęte przez Radę Gminy uchwały, Wójt Gminy zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru, jakimi są w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Mazowiecki, natomiast w zakresie spraw finansowych – Regionalna Izba Obrachunkowa w Warszawie.

Zgodnie z art. 7 ust 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, wszystkie uchwały opublikowane zostały w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Wolanów, zaś uchwały stanowiące akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Wszystkie uchwały zostały przez organ wykonawczy Gminy wykonane z zachowaniem procedur i terminów określonych uchwałami i przepisami prawa.

VIII. Ważniejsze wydarzenia kulturalne w 2025 r.

Rok 2025 był dla Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki w Wolanowie czasem intensywnej, różnorodnej i bardzo aktywnej pracy. Instytucja kontynuowała działania rozpoczęte po przeniesieniu do nowej siedziby, konsekwentnie rozwijając ofertę kulturalną, edukacyjną i biblioteczną. Nowa przestrzeń przyniosła wiele szans, ale również wyzwania

związanych z adaptacją i dostosowaniem jej do prowadzonych działań oraz potrzeb wynikających z rozbudowy oferty.

W ciągu roku GCKiB zorganizowało kilkadziesiąt wydarzeń – artystycznych, edukacyjnych i integracyjnych – odpowiadając na potrzeby mieszkańców w różnym wieku i o różnych zainteresowaniach. Przeprowadzono m.in. 15 wydarzeń gminnych, 7 konkursów, 15 lekcji bibliotecznych i spotkań autorskich oraz 20 warsztatów dla dorosłych. Przez cały rok trwały również cotygodniowe zajęcia artystyczno-edukacyjne, w których udział brały dziesiątki dzieci, młodzieży i dorosłych. Oferta instytucji była realizowana nie tylko w siedzibie GCKiB, ale także w szkołach, przedszkolu, świetlicach wiejskich, Filii Bibliotecznej w Mniszku oraz podczas wydarzeń sołeckich i gminnych.

W październiku odbyły się trzy **debaty „Oferta kulturalna w Gminie Wolanów”**, podczas których mieszkańcy mogli porozmawiać o swoich potrzebach kulturalnych, pomysłach i doświadczeniach. Przez cały październik prowadzono również ankiety w siedzibie GCKiB, zbierając informacje na temat uczestnictwa w działaniach kulturalnych oraz potrzeb mieszkańców. Każde spotkanie było dedykowane innej grupie wiekowej – kolejno: dzieciom i młodzieży, dorosłym oraz seniorom. Wyniki stały się ważnym drogowskazem dla GCKiB przy kreowaniu zmian w stałej ofercie oraz działań podejmowanych w ramach projektów.

Zajęcia cykliczne – Rok artystyczny

GCKiB prowadziło intensywne działania edukacyjne i artystyczne. W roku artystycznym, cotygodniowo odbywały się zajęcia taneczne (hip-hop, akrobatyka), dziewiarskie, malarskie, zajęcia z języka angielskiego dla dzieci i dorosłych, klub malucha oraz ćwiczenia ruchowe dla dorosłych: latino solo, taniec dla par, fitness i zdrowy kręgosłup. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem gromadząc w każdym tygodniu dziesiątki dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Biblioteka i promocja czytelnictwa

GCKiB prowadziło przez cały rok działania promujące książkę, czytanie i aktywne korzystanie z Biblioteki. Organizowano konkursy czytelnicze, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie oraz wydarzenia wpisujące się w ogólnopolskie akcje społeczne i edukacyjne.

Wśród działań bibliotecznych znalazły się konkursy „Najaktywniejszy Czytelnik Ferii”, „Najaktywniejszy Czytelnik Gminy Wolanów”, „Z książką w podróż” czy „Najaktywniejszy Czytelnik Wakacji”. Biblioteka prowadziła również regularne lekcje

biblioteczne oraz lekcje z teatrykiem Kamishibai dla uczniów szkół z terenu Gminy Wolanów – zarówno w siedzibie, jak i bezpośrednio w szkołach czy przedszkolach. Biblioteka po raz kolejny uczestniczyła w ogólnopolskim **programie „Mała książka – Wielki człowiek”**, promującym czytelnictwo wśród dzieci i rodziców. Działania te zachęcały dzieci, młodzież i dorosłych do regularnego sięgania po książki oraz budowały pozytywne skojarzenia z Biblioteką jako miejscem otwartym, przyjaznym i aktywnym.

W maju odbył się **Tydzień Bibliotek**, w ramach którego zorganizowano lekcje biblioteczne oraz warsztaty tworzenia śpiącego misia. Odbyły się także spotkania autorskie, między innymi z Anną Czerwińską-Rydel oraz Sylwią Dec w PSP w Mniszku. W ramach programu **„Moc Bibliotek”** zorganizowano spotkanie w Przedszkolu w Wolanowie z pisarzem, dziennikarzem i animatorem kultury Danielem Odiją. We wrześniu GCKiB włączyło się w **Narodowe Czytanie** poświęcone twórczości Jana Kochanowskiego, w którym udział wzięły dzieci z PSP w Wolanowie.

Ważnym wydarzeniem była także listopadowa **Noc Bibliotek**. Program został przygotowany zarówno z myślą o dorosłych, jak i o dzieciach. Dorośli uczestniczyli w koncercie „Dźwięki wspomnień” w wykonaniu Urszuli Makosz i Pawła Pierzchały, natomiast najmłodsi wzięli udział w spotkaniu z Opowiadaczami z Sześciu Stron Świata, zabawie tanecznej, grach, konkursach i działaniach inspirowanych tematyką Królowy Śnieżki.

GCKiB otrzymało wsparcie z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na zakup nowości wydawniczych.

Wypożyczenia książek cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem mieszkańców naszej gminy. Każdego dnia Bibliotekę odwiedzały dziesiątki osób, a rocznie wygenerowano ponad **18 000 wypożyczeń**, co stawia naszą placówkę na wysokiej pozycji w regionie. Biblioteka prowadzi również półkę bookcrossingową w siedzibie w Wolanowie oraz etażerze w Sławnie. Inicjatywa ta cieszy się rosnącym zainteresowaniem mieszkańców.

Fot. Noc Bibliotek: tematyka Królowna Śnieżka

Otrzymano wsparcie z **Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa** na zakup nowości wydawniczych.

Wypożyczenia książek cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem mieszkańców naszej gminy. Każdego dnia Bibliotekę odzywały dziesiątki osób, generując ponad 18 000 wypożyczeń i stawiając naszą placówkę na wysokiej pozycji w regionie. Biblioteka prowadzi również półkę bookcrossingową, cieszącą się rosnącym zainteresowaniem wśród mieszkańców w siedzibie w Wolanowie oraz w etażerze w Sławnie.

Wydarzenia integrujące i pielęgnujące lokalną tożsamość

Początek roku upłynął pod znakiem spotkań, wydarzeń rodzinnych i działań integracyjnych. W lutym zorganizowano „**Walentynkowy Czar Par**”, a także wydarzenie „**Wolanowskie Doroty**” z okazji obchodów imienin patronki Gminy świętej **św. Doroty**. W ramach obchodów odbył się koncert Wolnianek. Dodatkowo gościliśmy wystawę „**Prywaciarze**”, która opowiadała historię rozwoju polskiej przedsiębiorczości. Odbył się również warsztat „**Nie masz ziemi jak radomska – odkrywanie regionu**”. Wydarzenia te

stworzyły przestrzeń do wspólnego świętowania, spotkania mieszkańców i przypomnienia lokalnych tradycji.

W marcu GCKiB zaprosiło mieszkańców do wspólnego powitania wiosny podczas wydarzenia „**Roztańczona Wiosna**”, czyli nauki tańca dla par, a także na **Dzień Kobiet** połączone z koncertem wokalistki Aurelii, obchodami 5-lecia GCKiB w Wolanowie oraz rozstrzygnięciem konkursu „Najaktywniejszy Czytelnik Gminy Wolanów”.

W październiku, w ramach współpracy z LGD Razem dla Radomki, zorganizowano **potańcówkę z kapelą ludową Piotra Bińkowskiego**.

Fot. Potańcówkę z kapelą ludową Piotra Bińkowskiego

W listopadzie GCKiB współorganizowało **Złote Gody – Jubileusz Pożycia Par Małżeńskich**, podczas którego wręczono medale parom świętującym 50-lecie zawarcia związku małżeńskiego.

Fot. Złote Gody: Jubileusz pożycia par małżeńskich

Święta narodowe i wydarzenia patriotyczne

W kwietniu GCKiB dołączyło do akcji Żonkile – corocznej kampanii organizowanej przez Muzeum POLIN, upamiętniającej rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim. W sierpniu zorganizowano wydarzenie z okazji **81. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego**, podczas którego odbyły się warsztaty dla dzieci z tworzenia flag i kotylionów, przemarsz pod pomnik, odśpiewanie hymnu, złożenie kwiatów oraz uruchomienie syren o godzinie „W”.

Fot. 81. rocznica Wybuchu Powstania Warszawskiego

W ramach obchodów 11 listopada odbyło się przedstawienie w wykonaniu WTZ Pozytywni, koncert patriotyczny w wykonaniu Natalii Głogowskiej, wspólny pochód z flagami, złożenie kwiatów pod pomnikiem w Wolanowie oraz wspólne odśpiewanie hymnu.

Fot. Obchody święta Niepodległości. Przedstawienie w wykonaniu WTZ Pozytywni

Patriotyczny charakter miesiąca został uwieńczony zainaugurowaniem nowego cyklu spotkań „Ognisko kultury – spotkania z historią”, poświęconego historii i kulturze, w szczególności regionalnej. Pierwszym gościem był Przemysław Bednarczyk z wystąpieniem „Zapomniani Bohaterowie Niepodległej z Gminy Wolanów”.

Fot. Ognisko Kultury – wykład Przemysława Bednarka

Edukacja kulturalna i działania dla dzieci

Jednym z najważniejszych obszarów działalności GCKiB była praca z dziećmi i młodzieżą. Już w czasie ferii zimowych przygotowano ofertę zajęć, która pozwoliła twórczo i aktywnie spędzić czas wolny. Odbyły się warsztaty plastyczno-techniczne, wycieczki, zajęcia w świetlicach wiejskich oraz w filii bibliotecznej w Mniszku, a także **Walentynkowy Bal Karnawałowy** dla dzieci. W lutym dzieci uczestniczyły również w **spektaklu „Bałagan w lesie”**.

W kolejnych miesiącach organizowano warsztaty i wydarzenia rozwijające kreatywność oraz zainteresowania najmłodszych. W kwietniu odbył się konkurs na ozdobę wielkanocną oraz warsztaty tworzenia palm wielkanocnych. GCKiB prowadziło także animacje, gry i zabawy podczas otwarcia hali sportowej w PSP w Bieniędzicach, pikniku sołectkiego w Garnie, festynu w Franciszkowie oraz pikników w Waclawowie i Walinach.

Szczególnie intensywny był okres wakacyjny. W lipcu i sierpniu przygotowano zajęcia dla dzieci i młodzieży obejmujące warsztaty plastyczno-techniczne, zabawy ruchowe, gry, wycieczki, warsztaty legorobotyki oraz udział w rajdzie rowerowym **„Rowerzysta z trzeźwą głową”**. Wakacyjna oferta miała nie tylko charakter rekreacyjny, ale również edukacyjny i integracyjny. Pozwalała dzieciom rozwijać umiejętności, spędzać czas w grupie i korzystać z bezpiecznej, atrakcyjnej oferty blisko miejsca zamieszkania.

Fot. Wakacyjna wycieczka: Dzielnica Filmowa

Festiwale

GCKiB było zaangażowane w organizację największych wydarzeń festiwalowych w Gminie Wolanów. W czerwcu zorganizowano **Zielone Smaki Mazowsza – Eko Jarmark św. Doroty**, w ramach którego GCKiB przeprowadziło animacje, eko warsztaty i konkursy. Wydarzenie łączyło edukację ekologiczną, lokalną aktywność, animacje rodzinne i promocję wspólnego działania. W lipcu GCKiB było aktywnie zaangażowane w organizację **Jarmarku Ludowego Tyndy-Ryndy** w Bieniędzicach oraz prowadzenie animacji i warsztatów. We wrześniu zorganizowano kolejną edycję **Wolanów Food Festivalu**, podczas którego GCKiB przeprowadziło warsztaty kreatywne dla dzieci oraz animacje ruchowe.

Fot. Food Festival: Warsztaty dla najmłodszych

Fot. Food Festival 2025

Święta rodzinne i działania końcoworoczne

Grudzień upłynął w klimacie świątecznym. Dzieci uczestniczyły w warsztatach piernikowych, odwiedzili je **św. Mikołaj i Śnieżynka z zimowymi opowieściami**, odbyła się także świąteczna dyskoteka. Dla dorosłych przygotowano dwie edycje **warsztatów z tworzenia bożonarodzeniowych wianków i stroików**.

Fot. Warsztaty Bożonarodzeniowe „Wianki”

Rok zakończył się wydarzeniem **Wigilia pod Gwiazdami w PSP w Bieniędzicach**, które połączyło wspólne świętowanie, prezentację lokalnego rękodzieła (ozdoby świąteczne, bombki, stroiki), występy artystyczne uczniów i nauczycieli oraz wspólne biesiadowanie przy regionalnych potrawach przygotowanych przez KGW.

Fot. Wigilia pod gwiazdami przy PSP w Bieniędziejach

Działania na rzecz seniorów i lokalne partnerstwa

Ważnym obszarem działalności GCKiB w 2025 roku były działania kierowane do seniorów oraz współpraca z lokalnymi organizacjami i grupami społecznymi.

GCKiB było zaangażowane jako partner w działania lokalnych stowarzyszeń seniorskich, wspierając je w realizacji inicjatyw. W ramach współpracy zorganizowano zajęcia edukacyjne, artystyczne, integracyjne i rekreacyjne. W ciągu roku odbywały się dla seniorów warsztaty poświęcone m.in. zachowaniu aktywności i dobrej jakości życia po 60. roku życia, kulturze łoświeckiej, malarstwu inspirowanemu Zalipiem czy tradycyjnym motywom kwiatowym.

GCKiB było zaangażowane w organizację m.in. **debaty „Lokalna Siła Kobiet”**, podczas której dyskutowano na temat aktywizacji zawodowej i społecznej kobiet naszego regionu, **Forum Organizacji Pozarządowych** oraz **Objazdowego Festiwalu Kreatywności dla kadr kultury i NGO**. W ramach tych działań gościliśmy organizacje z całego regionu oraz przeprowadziliśmy dla nich warsztaty z tworzenia obrazów strukturalnych.

Fot. Objazdowy Festiwal Kreatywności: obrazy strukturalne

GCKiB włączało się również w akcje o charakterze charytatywnym i profilaktycznym: po raz kolejny gościło październikowy „Marsz Świadomości”, promujący profilaktykę raka piersi, brało udział w marszu „Z miłości do każdej mamy” oraz w akcji „Serce w działaniu”. To lokalne inicjatywy tworzone przez kobiece organizacje na rzecz lokalnych kobiet.

Współpraca z lokalnymi partnerami była widoczna także podczas wydarzeń plenerowych, patriotycznych, rodzinnych i społecznych. GCKiB angażowało się w działania realizowane wspólnie ze szkołami, przedszkolami, sołectwami, organizacjami społecznymi i grupami nieformalnymi. Takie partnerstwa pozwalają docierać z ofertą do różnych miejscowości gminy, wzmacniają więzi między mieszkańcami i pokazują, że kultura najlepiej rozwija się wtedy, gdy powstaje we współpracy.

Podsumowanie

Rok 2025 potwierdził, że Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Wolanowie jest miejscem aktywnym, otwartym i ważnym dla mieszkańców. Instytucja realizowała szeroką ofertę działań kulturalnych, edukacyjnych, bibliotecznych, społecznych i integracyjnych. Wydarzenia organizowane w ciągu roku odpowiadały na potrzeby różnych grup wiekowych, a jednocześnie wzmacniały lokalną tożsamość, promowały czytelnictwo, rozwijały zainteresowania i tworzyły okazje do wspólnego spędzania czasu.

Szczególne znaczenie miało prowadzenie działań zarówno w siedzibie GCKiB, jak i poza nią – w szkołach, przedszkolu, świetlicach, filii bibliotecznej, sołectwach oraz podczas wydarzeń plenerowych. Dzięki temu oferta instytucji była bliżej mieszkańców i mogła realnie odpowiadać na potrzeby całej gminy.

Skuteczne zarządzanie oraz zaangażowanie zespołu stanowią filar codziennego funkcjonowania placówki. Dynamicznie zachodzące zmiany na arenie międzynarodowej i w Polsce nie pozostają bez wpływu na jednostkę. Przed GCKiB stawiane są nowe wyzwania i oczekiwania, którym staramy się sprostać, tworząc bezpieczną przestrzeń będącą otuchą i wsparciem dla mieszkańców. Dla całego zespołu wyzwania te stanowią motywację do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania nowych obszarów pracy i wdrażania nowej, bardziej dopasowanej do potrzeb mieszkańców oferty. Zaangażowanie pracowników, współpraca z lokalnymi partnerami oraz otwartość na mieszkańców konsekwentnie umacniają rolę GCKiB jako centrum kultury, edukacji, czytelnictwa i integracji społecznej Gminy Wolanów.

IX. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

W roku 2025, tak jak w latach poprzednich Gmina Wolanów prowadzi współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego na podstawie zawieranych porozumień oraz w ramach utworzonych związków międzygminnych. I tak:

Związek Gmin „Radomka” powstał w 1997 roku, zrzesza 6 gmin Mazowsza położonych w zlewni rzeki Radomki począwszy od jej źródła w następującej kolejności: Przysucha, Wieniawa, Wolanów, Przytyk, Zakrzew, Jedlińsk. **Zadaniem Związku** jest wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie ochrony środowiska a w szczególności: realizacja programu retencji rzeki Radomki i jej dopływów; ochrona różnorodności fauny i flory; podejmowanie wspólnych przedsięwzięć z zakresu usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zanieczyszczeń stałych; tworzenie warunków do rozwoju turystyki.

W ramach działalności w roku 2025 Związek był organizatorem obchodów Dnia Ziemi i zaprosił uczniów szkół podstawowych oraz grupy wolontariuszy z terenu gmin należących do Związku do udziału w wielkiej akcji sprzątania! Wraz z Miastem i Gminą Przytyk zorganizowana została proekologiczna akcja, podczas której każdy mieszkaniec Miasta i Gminy Przytyk mógł przekazać zużyty sprzęt elektryczny lub elektroniczny i w zamian otrzymać bezpłatną sadzonkę drzewa lub krzewu.

Po raz dwudziesty Związek Gmin Radomka zaprosił wszystkich miłośników jednośladów do udziału w Rowerowym Zlocie Gwieździstym. 13 czerwca 2025 r. rowerzyści wyruszyli z 6 gmin leżących nad Radomką, aby spotkać się nad zalewem w Domaniowie. II miejsce w konkursie wiedzy na temat Związku Gmin „Radomka” zdobyła Weronika Starzewska z Publicznej Szkoły Podstawowej w Wolanowie.

Na terenie gminy Wolanów 6 października 2025 r. w ramach akcji „Posadźmy sobie park” przy gminnej świetlicy w Kolonii Wawrzyszów rozległy teren wzbogacił się o kolejne rośliny. Do posadzonych wcześniej drzew i krzewów ozdobnych, trafiło 21 klonów (kolumnowych i kulistych), 14 lip drobnolistnych oraz 15 brzoź brodawkowatych. Akcja miała na celu zwiększenie liczby zieleni oraz integrację lokalnej społeczności wokół działań na rzecz ochrony środowiska. W akcję zaangażowani byli uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej w Mniszku. Drzewa sadzone pod czujnym okiem fachowca i radnego p. Bartka Kołacza zostały właściwie zabezpieczone i podlane. Wielkim wsparciem akcji była pani sołtys Dorota Towarek i miejscowe Koło Gospodyń Wiejskich, które zadbało o posiłek dla wszystkich po ciężkim dniu pracy.

W dniu 12 grudnia 2025 r. w Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 w Przysusze odbyło się uroczyste podsumowanie konkursu ekologicznego „Lapbook dla Ziemi”. Wydarzenie połączone było z wystawą prac konkursowych oraz częścią artystyczną przygotowaną przez uczniów. Celem konkursu było promowanie postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży, rozwijanie kreatywności, pogłębianie wiedzy o ochronie środowiska oraz inspirowanie do codziennych działań na rzecz przyrody. W konkursie wzięło udział ponad 30 uczniów z sześciu szkół podstawowych z terenu gmin: Jedlińsk, Przytyk, Przysucha, Wieniawa, Wolanów i Zakrzew.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Razem dla Radomki" w prowadzonych działaniach korzysta głównie ze środków finansowych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i odpowiada za wdrożenie Lokalnej Strategii Rozwoju. W ostatnich latach wiele działań ukierunkowanych jest na edukację ekologiczną. W roku 2025 Gmina Wolanów w konkursie dla samorządów na najlepsze praktyki w zakresie ochrony środowiska otrzymała nagrodę w postaci Monitor Interaktywny ViewSonic 75" 4K z kompletem akcesoriów. Nagroda trafiła do PSP w Mniszku za podejmowane inicjatywy z edukacji ekologicznej. W dniu 31 marca w Publicznej Szkole Podstawowej w Mniszku pani Małgorzata Kopycka, pracownik Biura LGD Razem dla Radomki, przeprowadziła prelekcję

na temat racjonalnego gospodarowania wodą. Prelekcja odbyła się w ramach wydarzenia Dzień Wody, realizowanego przez szkołę w projekcie Aktywni Błękitni.

W ramach naboru w maju 2025 r. przeprowadzonego przez **Lokalną Grupę Działania „Razem dla Radomki” Gmina Wolanów** otrzyma wsparcie na budowę instalacji fotowoltaicznej i zagospodarowanie terenu przy świetlicy w miejscowości Sławno. Kwota dofinansowania w obszarze **„Poprawa dostępu do Małej Infrastruktury Publicznej” wyniesie 204 750,00 zł.**

Dnia 23 maja 2025 r. w Gminnym Centrum Kultury i Bibliotece w Wolanowie Stowarzyszenie „Razem dla Radomki” zorganizowało dla mieszkańców obszaru gmin LGD, zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej spotkanie szkoleniowo-informacyjne poświęcone naborowi wniosków LGD w zakresie: Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej („Start DG”).

W dniu 15 czerwca 2025 roku, na placu przy Orliku w Mniszku „Zielone Smaki Mazowska” zawitały na „Eko-Jarmarku św. Doroty” organizowanym cyklicznie przez Gminę Wolanów w ramach działań edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska.

Dnia 3 października 2025 roku w Domu Kultury w Przysusze odbyła się **Gala Animatora Kultury – Zderzenie Kultur**, podczas której rozstrzygnięto konkurs finansowany w ramach programu Narodowego Centrum Kultury **„Kultura – Interwencje. Edycja 2025”** ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli instytucji kultury, organizacji pozarządowych, samorządowców oraz licznych gości, którzy wspólnie celebrowali osiągnięcia osób szczególnie zaangażowanych w rozwój kultury lokalnej regionu radomskiego i przysuskiego.

Nagrody główne – finansowe w wysokości 1000 zł oraz pamiątkowy grawer „Animator Roku” – z terenu gminy Wolanów otrzymały Barbara Waśkiewicz i Ewa Kijas – opiekunki i założycielki zespołu śpiewaczego „Wolnianki”, prowadzące Stowarzyszenie Miłośników Zespołu Ludowego „Wolnianki”, a wyróżnienie Adam Miernik – organizator wydarzeń artystycznych, wieloletni Dyrektor Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki w Wolanowie.

Dnia 21 października 2025 r. w Publicznej Szkole Podstawowej im. Królowej Jadwigi w Sławnie, odbył się kolejny – trzeci z cyklu – eko-festyn zorganizowany przez „Razem dla Radomki” skierowany do uczniów szkół podstawowych. Eko-wydarzenie pod nazwą „Powietrze bez hałasu. Powietrze bez smogu.” Podczas festynu dzieci obejrzały spektakl Teatru Katarynka pt. „Frانيا Recykling, Cztery Żywioly i Ekodancing”.

W ramach projektu „Otwarta strefa kultury na małych podwórkach” 24 października 2025 r. w Gminnym Centrum Kultury i Bibliotece w Wolanowie odbył się koncert Piotra Bińkowskiego.

Rokrocznie Gmina Wolanów bierze udział w akcji informacyjno-edukacyjnej LGD pn. „Jeden znicz wystarczy”.

W listopadzie 2025 roku w Garnie odbyły się Mazowieckie Andrzejki Kół Gospodyń wiejskich, na których przedstawiciele LGD „Razem dla Radomki” otrzymali pamiątkowe medal Pro Masovia za zasługi w rozwoju regionu. Medale za wieloletnią efektywną pracę na rzecz społeczności „naszych” gmin otrzymali: Cezary Adam NOWEK – prezes LGD „Razem dla Radomki” oraz Adam GIBALA – wieloletni wójt gminy Wolanów, współzałożyciel LGD „Razem dla Radomki”.

W ramach obchodów Dnia Czystego Powietrza (14 listopada) zorganizowane zostało spotkanie z Bartłojem Kołaczem – właścicielem pasieki „Kołacz”. Prowadzący w ciekawy sposób opowiadał o fascynującym życiu pszczół. Uczestnicy mogli dowiedzieć się, jak funkcjonuje pszczoła rodzina oraz jakie role pełnią poszczególne jej członki. Pan Bartłoj szczegółowo wyjaśnił, jakie zadania mają robotnice, trutnie oraz królowa i w jaki sposób współpracują, aby utrzymać prawidłowe funkcjonowanie całego ula. Spotkanie zostało zorganizowane w ramach projektu „Mazowsze dla Pszczół – Miejsca Przyjazne Pszczołam”.

W roku 2025 LGD Razem dla Radomki przeprowadziło akcję informacyjno-edukacyjną w zakresie ochrony powietrza i ochrony środowiska przed hałasem, skierowaną do seniorów. Na terenie gminy Wolanów spotkania odbyły się w Klubie Seniora w Chruślicach, świetlicy w Garnie oraz Szkole w Sławnie.

W ostatnim kwartale 2025 roku odbył się cykl eko warsztatów dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym skierowanych do dzieci i młodzieży szkół podstawowych w Dolinie Radomki. Warsztaty zostały przeprowadzone w 8 szkołach, w tym w dniu 13.11.2025 w PSP w Mniszku, 09.12.2025 w PSP w Bieniędzicach. Eko warsztaty trwały dwie jednostki lekcyjne i składały się z części teoretycznej i praktycznej. Podczas części teoretycznej uczniowie dowiedzieli się, co to jest GOZ, jak poradzić sobie z plastikowymi śmieciami, jak projektować rzeczy, aby nadawały się do recyklingu, co to jest zasada 5R (Refuse czyli odmawiaj, Reduce czyli ograniczaj się, Reuse czyli użyj ponownie, Recycle czyli segreguj śmieci, Rot czyli kompostuj), co oznacza filozofia “zero waste” oraz jak i po co działają banki żywności.

W ramach projektu LGD Razem dla Radomki pt. „Powietrze bez smogu ,powietrze bez hałasu” w dniu 09.12.2025 dla Gminy Wolanów przyznana została nagroda w postaci interaktywnego monitor 86” za zrealizowaną inwestycję polegającą na eko-modernizacji pn. „Przebudowa kotłowni węglowej na kotłownię gazową wraz z budową wewnętrznej instalacji gazowej w budynku istniejącego Samorządowego Publicznego Przedszkola w Wolanowie. Monitor stanowi wyposażenie Sali konferencyjnej Urzędu Gminy Wolanów i służy do prezentacji materiałów edukacyjnych, informacyjnych oraz szkoleniowych.

Uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Żołnierzy Armii Krajowej 72 Pułku Piechoty w Mniszku wzięli liczny udział w konkursie plastycznym realizowanym w ramach zadania publicznego LGD Razem dla Radomki pn. „ Mazowsze dla Pszczół – Miejsca Przyjazne Pszczołom”. 21 prac zostało nagrodzonych i 11.12.2025 r. pamiątkowe dyplomy oraz nagrody rzeczowe wręczył uczniom prezes LGD Cezary Nowek.

Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego Na Rzecz Budowy Drogi Ekspresowej S 12 zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 25 października 2006 roku. Prezesem Stowarzyszenia jest Prezydent Miasta Radomia. Stowarzyszenie zrzesza jednostki samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego, łódzkiego i lubelskiego, tj. Gminę Miasta Radomia, Miasto Pionki, Powiat Zwoleń, Gminę Zwoleń, Gminę Opoczno, Gminę Przysucha, Gminę Wieniawa, Gminę Gózd, Gminę Gielniów, Gminę Wolanów, Gminę Orońsko. Głównymi celami Stowarzyszenia są: wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz obrona wspólnych interesów podmiotów będących członkami stowarzyszenia; inicjowanie, propagowanie, przygotowanie i realizacja na terenie zrzeszonych w stowarzyszeniu jednostek samorządu terytorialnego wspólnych przedsięwzięć służących rozwojowi współpracy samorządów na rzecz budowy trasy ekspresowej S12; koordynowanie i wspieranie współpracy na rzecz budowy trasy S12, realizacja innych przedsięwzięć promujących budowę trasy ekspresowej S12. W ostatnich latach gmina Wolanów nie realizowała wspólnych przedsięwzięć w ramach działalności w/w stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego jest samorządowym stowarzyszeniem gmin i powiatu powstałym w roku 2016, powołanym w celu wspierania idei samorządności lokalnej, ochrony wspólnych interesów, wymiany doświadczeń, promocji osiągnięć oraz koordynacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji, a także w celu pozyskiwania środków pomocowych. W roku 2025 Stowarzyszenie ROF nie realizowało przedsięwzięć we współpracy z Gminą Wolanów.

Poza uczestnictwem w międzygminnych związkach i stowarzyszeniach w roku 2025 Gmina Wolanów realizowała z innymi samorządami i instytucjami umowy partnerskie:

- porozumienie z Gminą Miasta Radomia w zakresie lokalnego transportu zbiorowego przez Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Radomiu na linii nr 5 – kontynuacja;
- porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w sprawie zasad promocji i realizacji na terenie Gminy Wolanów Programu „Czyste Powietrze” – prowadzenie punktu informacyjnego - kontynuacja oraz pełnienie przez Gminę Wolanów roli Operatora Programu Czyste Powietrze.
- porozumienie trójstronne zawarte pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczą Strażą Pożarną w Strzałkowie w celu rozbudowy, modernizacji i ujednoczenia systemu ostrzegania i alarmowania z Programu KPO oraz programu MSWiA „Odporność na kryzys”
- porozumienie z Centrum Nauki Kopernik w Warszawie na realizację Programu „Nauka dla Ciebie” finansowanego w ramach dotacji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – mobilna wystawa w PSP w Mniszku.
- współpraca z samorządem Powiatu Radomskiego w roku 2025 dotyczyła:
  - porozumienia w sprawie realizacji zadania polegającego na udzielaniu w 2025 r. nieodpłatnej pomocy prawnej dla mieszkańców powiatu radomskiego – poprzez usytuowanie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w Urzędzie Gminy Wolanów - kontynuacja;
  - porozumienia w sprawie dofinansowanie bieżących kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej w Młodocinie Większym – kontynuacja.

Podsumowanie

Przedstawione w niniejszym opracowaniu dane są próbą zobrazowania stanu Gminy Wolanów na koniec 2025 r., próbą podsumowania zadań realizowanych przez Gminę w 2025 r., ale też określenia wyzwań na podstawie doświadczenia minionych siedmiu lat.

Odnosząc się do zawartych w raporcie informacji należy pamiętać, że Gmina może realizować jedynie te zadania, na które zezwala prawo. Samodzielność gminy jest bowiem zdeterminowana przez prawo, którego konkretyzacją są dochody i wydatki Gminy. Raport o stanie gminy jest przedstawiany Państwu po raz ósmy, pozwala więc analizować zjawiska i procesy w czasie. Pisząc raport w pierwszych latach mojej kadencji nawet nie marzyłam, że dokonamy tak wiele. Większość tych inwestycji wydawała mi się zupełnie poza zasięgiem. Dlatego z ogromną satysfakcją prezentuję Państwu raport za 2025 r., który znów okazał się rokiem absolutnie rekordowym. Rokiem błogosławieństwa Bożego i ciężkiej pracy Pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych. Dzięki Opiece Bożej, wsparciu Rady Gminy, Sołtysów oraz wielu życzliwych Ludzi wiele zrobiliśmy, a przed nami wciąż wiele do zrobienia.

Zrealizowaliśmy rekordowy poziom inwestycji o wartości 27,9 mln zł, sfinansowanych w 80% z bezzwrotnych dotacji inwestycyjnych, pozostałe 20% sfinansowaliśmy ze środków własnych, nie zaciągając przy tym ani 1 zł kredytu! I pozostawiając do wykorzystania na kolejny rok 8 mln zł wolnych środków!

Trzeba podkreślić, że na 23,3 mln zł pozyskanych środków 15,3 mln zł pochodziło jeszcze z wprowadzonego przez Rząd Zjednoczonej Prawicy Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład, a 1 mln zł również z okresu działania tego rządu Programu Sportowa Polska Ministerstwa Sportu i Turystyki, pozostałe 7 mln pozyskaliśmy z bieżących naborów. W sumie od 2019 r. pozyskaliśmy **76 mln zł** bezzwrotnych dotacji z różnych programów, które zainwestowaliśmy w rozwój naszej gminy. Jest to ogromny impuls rozwojowy Gminy Wolanów. Do zrealizowanych w latach 2019-2024 sumy 63,2 mln zł inwestycji dołożyliśmy 27,9 mln zł, **czyli w ciągu 7 lat mojego urzędowania zrealizowaliśmy inwestycje na rzecz rozwoju Gminy Wolanów o wartości 91,1 mln zł.**

W 2025 r. wybudowaliśmy nową studnię dla gminnego ujęcia wody w Wawrzyszowie. Ukończyliśmy inwestycje w infrastrukturę sportową przy szkołach o łącznej wartości ponad 12 mln zł, wybudowaliśmy kolejne 2,6 km sieci kanalizacyjnej z dwoma przepompowniami, przebudowaliśmy 3,6 km dróg gminnych, wybudowaliśmy budynek żłobka gminnego i świetlicy w Sławnie, które odebrane zostały w maju br. Wybudowaliśmy

dwa stawy wraz z pompownią wody w Wolanowie przy obiektach oświatowych, które rozwiązały problem wody zalewającej te okolice w czasie ulewnych opadów, wymieniliśmy 855 lamp oświetlenia drogowego na energooszczędne lampy LED. Kupiliśmy nowy autobus szkolny, pierwszy w taborze Gminy Wolanów. Wymieniliśmy źródło ciepła w budynku przedszkola w Wolanowie. Kontynuowaliśmy projektowanie kolejnych dróg gminnych oraz doposażanie gminnych placów zabaw i terenów rekreacyjnych. W 2025 r. przez chwilę wydawało się, że wraz z końcem dużych dofinansowań będzie można taniej realizować gminne projekty inwestycyjne, ale obecnie wzrost cen paliw znów podniósł koszty realizacji zadań.

O dofinansowania coraz trudniej, ale wciąż mamy ręce pełne roboty i serce pełne niepokoju, bo niestety wszystkie nabory trwają bardzo krótko, a potem z kolei mają krótki czas na rozliczenie. W konsekwencji ciągle podejmujemy ryzyko w wyścigu z czasem, formalnościami i wykonawcami. A przed nami wciąż nowe wyzwania, o których kilka zdań poniżej.

Zaopatrzenie ludności w wodę – w tym obszarze stale inwestujemy i ciągle inwestować będziemy w nowe studnie, stacje uzdatniania wody, budowę i modernizację sieci wodociągowej. Mamy nową studnię dla gminnego ujęcia i obecnie projektujemy dwie kolejne w nowej lokalizacji. Mieszkańcy włączają się w projektowanie sieci wodociągowej, co przyspiesza inwestycje w tym zakresie. W 2025 r. po latach starań wreszcie podpisałam porozumienie z Prezydentem Miasta Radomia i Wodociągami Radomskimi o budowie pompowni wody w Ślepowronie, którą w połowie sfinansuje Gmina Wolanów, gdyż ta inwestycja ma na celu zapewnienie odpowiedniego ciśnienia wody dla Mieszkańców Gminy Wolanów zaopatrywanych w wodę przez Wodociągi Miejskie w Radomiu (tj. 12 miejscowości).

Gospodarka ściekowa – w zachodniej części gminy Wolanów projektujemy gminną oczyszczalnię ścieków, aby uniezależnić się od oczyszczalni należącej do gminy Przytyk, zlokalizowanej w Wólce Domaniowskiej. Zakończenie prac planowane jest na koniec 2028 r. Szacowany koszt budowy oczyszczalni to ponad 20 mln zł. Na ponad 2,6 tys. gospodarstw domowych, tylko 438 podłączone jest do sieci kanalizacyjnej, 334 posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków, a pozostałe szamba bezodpływowe. Potrzeby w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej są ogromne, ale jest to nie tylko zadanie bardzo kosztowe, ale też bardzo trudne do realizacji, ze względu na konieczność uzyskania zgód wszystkich właścicieli nieruchomości na których ma być zlokalizowana sieć. W 2025 r. wybudowaliśmy łącznie

2,6 km, czyli łącznie od 2019 r. 9,6 km sieci kanalizacyjnej. Budowę kolejnego odcinka rozpoczniemy pod koniec 2026 r. Inwestycje w tym obszarze również powinny być stałym punktem planów inwestycyjnych na każdy rok.

Gospodarka odpadami – w tym zakresie koniecznością jest budowa gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów. W 2025 r. podpisaliśmy umowę na projektowanie gminnego PSZOK. Dotychczas gmina Wolanów korzysta z prywatnego punktu zlokalizowanego w centralnej części gminy. Jest to rozwiązanie stosunkowo nie drogie, jednak problematyczne w razie zmiany wykonawcy usługi. Dlatego w budżecie roku 2026 zaplanowaliśmy wydatki na projektowanie gminnego PSZOK. W 2025 r. od 1 maja stawka opłaty za gospodarowanie odpadami wzrosła do poziomu 18,00 zł/os/m-c bez bioodpadów i 23,00 zł/os/m-c z bioodpadami. Co roku stawka za odpady wzrasta wraz ze wzrostem ilości odpadów. W tym obszarze konieczne są działania zmierzające do edukacji Mieszkańców w zakresie większej i prawidłowej segregacji odpadów, gdyż przepisy w tym zakresie są coraz bardziej rygorystyczne.

Infrastruktura drogowa – w 2025 r. przebudowaliśmy 3,6 km zdegradowanych dróg gminnych z ponad 20 letnią nawierzchnią. A odzyskanym destruktem utwardziliśmy odcinek drogi w miejscowości Sławno oraz drogę do najbardziej oddalonych zabudowań w Kolonii Wawrzyszów. Wraz z utwardzonymi w poprzedniej kadencji daje to w sumie 29,6 km. Obecnie projektujemy kolejne odcinki dróg do budowy w procedurze ZRID w Garnie ul. Leśna, w Zabłociu Górnym, w Gawroniu drogę łączącą Franciszków z Garnem, w Kowali Duszocina drogę łączącą z Kolonią Wolanów, ul. Spacerową w Wolanowie, w Ślepowronie drogę łączącą z Podkończycami, we Mniszku drogę gminną z obiektem mostowym. Stale prowadzimy również prace remontowe na drogach. W 2025r. Gmina nabyła nieodpłatnie w drodze komunalizacji nieruchomości zajęte pod drogami w miejscowościach Waclawów (0,13 ha) i Kowalanka (0,36 ha) oraz droga zasiedzenia działki drogowe w miejscowości Garno o łącznej powierzchni 11,2 ha. W 2025 r. pozyskaliśmy 2,3 mln zł z RFRD. Również w 2025 r. złożyliśmy wniosek na nabór do RFRD, jednak mimo jego pozytywnej oceny nie otrzymaliśmy dofinansowania. Jesteśmy na liście rezerwowej obecnie na 49 pozycji. Bazując wyłącznie na swoich środkach, niewiele będziemy mogli robić w tym zakresie w przyszłości. Dlatego zwalniamy tempo z projektowaniem kolejnych dróg, gdyż w fazie projektowania mamy obecnie 7 odcinków dróg. Bez rządowego wsparcia tempo realizacji tych projektów to będą długie lata.

Transport zbiorowy – kolejnym wyzwaniem jest organizacja publicznego transportu zbiorowego, której poświęcamy od ponad dwóch lat dużo pracy. Mieszkańcy gminy Wolanów czekają na powrót transportu publicznego odkąd przed laty Radomskie MPK przestało obsługiwać linie podmiejskie, w tym linię D na terenie gminy Wolanów. I wszystko wskazuje na to, że w 2026 r. po trzech latach intensywnej pracy marzenie zostanie spełnione. W 2024 r. gdy pod koniec kwietnia pojawił się nabór z KPO na dofinansowanie linii pozamiejskich – 90% wartości netto, chwyciliśmy tę szansę z całych sił i bazując na doświadczeniu gminy Zakrzew, która jest liderem w tym obszarze, złożyliśmy wniosek, który otrzymał pozytywną ocenę i tym samym w lutym 2025 r. podpisaliśmy umowę o dofinansowanie. W kwietniu 2025 r. podpisaliśmy umowę z wykonawcą Firmą SOLARIS i obecnie jesteśmy po odbiorze technicznym autobusów, wykonawca buduje ładowarki, utworzyliśmy zakład budżetowy, szykujemy rozkłady jazdy i jedynym niepewnym elementem jest czy PGE podłączy nas na czas do prądu, żeby zasilić nasze ładowarki. Bez prądu nasze elektryczne autobusy nie pojadą. Ale wyjazd na trasy planujemy na 1 września 2026 r. W 2025 r. podobnie jak w poprzednich latach finansowaliśmy po 3 kursy w dni robocze na trzech dodatkowych trasach pozwalających na skomunikowanie z centrum gminy miejscowości najbardziej oddalonych od drogi krajowej oraz cztery kursy w niedziele, a także tzw. kurs nocny po godzinie 22. Potrzeba publicznego transportu zbiorowego jest najczęściej zgłaszanym postulatem Mieszkańców. Obecnie już bardzo blisko realizacji. Bardzo mnie cieszą te autobusy, ale na pewno będzie mnóstwo problemów zanim poukłada się ten zupełnie dla gminy nowy rodzaj działalności.

Zagospodarowanie przestrzenne – w 2024 r. zabraliśmy się do prac nad nowym planem ogólnym, ustawodawca wydłużył czas przyjęcia tych planów z końca 2025 r. do końca sierpnia 2026 r. Dokument ten limituje ilość miejsc pod zabudowę mieszkaniową, co rodzi obawy właścicieli nieruchomości przed utratą możliwości ich zabudowy. Rozpoznanie tego problemu owocuje zalewem gmin przez wnioski o warunki zabudowy. W 2025 r. wydaliśmy 654 decyzje o warunkach zabudowy, w porównaniu do 2024 r. więcej o 455. Nadal zachęcamy mieszkańców do składania wniosków, gdyż po przyjęciu planu ogólnego tereny nie przeznaczone w nim pod zabudowę nie będą mogły zostać zabudowane. Ograniczenia wynikające z określonego przez ustawodawcę sposobu konstrukcji tego dokumentu są źródłem frustracji i rozczarowania dla wójta gminy i właścicieli nieruchomości.

Ochrona środowiska/redukcja emisji – przepisy prawa nakładają na gminę zadania wynikające z tzw. europejskiego zielonego ładu, czyli przechodzenia na gospodarkę

niskoemisyjną. Dokumentem, który opisuje stan i kierunki działania gminy w tym zakresie jest Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, opracowany w 2021 r. na lata 2021-2026 r. Cele Planu w długim okresie obejmują: zmniejszenie strat ciepła w budynkach użyteczności publicznej, mieszkalnych i działalności gospodarczej poprzez ich termomodernizację, wzrost liczby zmodernizowanych systemów grzewczych we wszystkich sektorach użytkowników energii – dążenie do ograniczenia „niskiej emisji” i poprawy efektywności energetycznej, propagowanie oraz wsparcie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, ograniczenie zapotrzebowania na energię elektryczną poprzez wymianę energochłonnych źródeł światła, modernizację w systemie oświetlenia ulicznego, poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej, właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej, podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy, podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetycznej. Wszystko to czynimy i każdego roku realizujemy inwestycje publiczne wpisujące się w cele zawarte w PGN. Największą spośród nich w 2025 r. była wymiana 855 lamp oświetlenia ulicznego na energooszczędne lampy LED na terenie całej gminy. Wymiana lamp już spowodowała oszczędności w opłacie za zużyta energię na oświetlenie ulic. Redukcję kosztów energii dały również wykonane w 2023 r. 10 instalacji fotowoltaicznych na największych gminnych obiektach. W 2025 r. po półrocznej przerwie w funkcjonowaniu programu Gmina Wolanów zgłosiła się jako operator do pomocy Mieszkańcom gminy w korzystaniu ze zmodyfikowanego programu „Czyste powietrze”. W ramach realizacji programu w 2025 r. Mieszkańcy wymienili 139 sztuk przestarzałych nieefektywnych źródeł ciepła wydając na ten cel 6,3 mln zł, w tym 5,3 mln zł stanowiło dofinansowanie z programu „Czyste Powietrze”. Od początku realizacji programu „Czyste powietrze” mieszkańcy gminy Wolanów złożyli 645 wniosków, na które podpisano 578 umów i zrealizowano w pełni 379 przedsięwzięć na kwotę 16,9 mln zł. Gmina wymieniła źródło ogrzewania w budynku przedszkola w Wolanowie. Jednak wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne w sektorze prywatnym przebiega znacznie wolniej niż zakładali autorzy uchwały antysmogowej Sejmiku Województwa Mazowieckiego z października 2017 r. Według, której od 1 stycznia 2023 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno nie spełniających wymogów dla klas 3,4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012 (tzw. pozaklasowych), a od 1 stycznia 2028 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012, co oznacza brak możliwości eksploatacji instalacji, w których pali się węglem. Wyjątek stanowią użytkownicy kotłów klasy 5 wg

normy PN-EN 303-5:2012, którzy będą mogli z nich korzystać do końca ich żywotności, jeśli zostały zainstalowane przed 11 listopada 2017 r. Wiele gospodarstw domowych skorzystało z możliwości ogrzewania gazem z nowo wybudowanej w 2022 r. sieci gazowej. W 2024 r. w porozumieniu z PSG O/Warszawa zebraliśmy 403 wnioski Mieszkańców na przyłączenie do kolejnych odcinków sieci gazowej, jednak po upływie blisko roku Mieszkańcy otrzymali od PSG wiadomości że nie będzie rozbudowy tej sieci z tzw. przyczyn technicznych. PSG nie skierowało do gminy żadnej informacji co dalej z ewentualną rozbudową istniejącej sieci. Jak widać rozbudowa sieci gazowej nie wiąże się z zielonym łądem.

Oświata – niezmiennie największym zadaniem/wydatkiem dla budżetu Gminy Wolanów jest oświata. Sfera, w której przepisy stanowi poziom rządowy władz publicznych, a niestety w coraz większym zakresie finansuje samorząd. W 2018 r. z subwencji oświatowej gmina pokryła 67% bieżących wydatków na oświatę. W 2019 r. na 14,7 mln zł wydatków na oświatę subwencja oświatowa pokryła 64%. W 2020 r. na 15,2 mln zł wydatków na oświatę subwencja oświatowa pokryła 59%. A w 2021 r. na 17 mln zł wydatków bieżących na oświatę subwencja pokryła 57,6% wydatków. A w 2022 r. na 18,2 mln zł subwencja pokryła 56% wydatków bieżących. Podobnie w 2023 r. subwencja oświatowa pokryła 56% wydatków bieżących na oświatę, a wydatki te wzrosły w stosunku do 2022 r. o kolejne 2,1 mln zł. W 2024 r. sytuacja trochę się poprawiła bo subwencja pokryła ok. 64% wydatków bieżących w oświacie. Wydatki bieżące w dziale oświata wzrosły w 2024 r. w stosunku do 2023 r. o kolejne 4,3mln zł, a w stosunku do 2020 r. 9,4 mln zł tj. o 60%. Podobnie miała się sytuacja w 2025 r. – wydatki bieżące w oświacie wyniosły 26,7 mln zł, a tzw. potrzeby oświatowe, czyli konstrukcja która zastąpiła oświatowa część subwencji wyniosła 19,8 mln zł. Budżet państwa pokrył zatem 74,34% wydatków bieżących na oświatę. Sytuacja się nieco poprawiła ale korekta przyznaných środków ma się odbyć w czerwcu 2026 r. w górę lub w dół. Po analizie planu wydatków na 2026 rok, nie jesteśmy optymistami, gdyż planowane wydatki bieżące w oświacie rosną o 3 mln zł, a dochody z budżetu państwa o 1,6 mln zł. Zatem jak zawsze utrzymanie oświaty konsumuje potencjał inwestycyjny gminy. Zjawisko to będzie się pogłębiało wraz ze spadkiem liczby urodzeń i zmniejszeniem w konsekwencji liczby uczniów w gminnych szkołach. Na utrzymanie placówek oświatowych tj. szkół i przedszkoli gmina wydaje już 52% swojego budżetu i niezmiennie wydatki w tym dziale rosną najszybciej. przedszkoli, 90% finansowane jest z dochodów własnych gminy. W naszej gminie funkcjonuje 290 miejsc dla dzieci w przedszkolach. Praktycznie jesteśmy w stanie objąć edukacją przedszkolną wszystkie dzieci z terenu gminy Wolanów w wieku przedszkolnym tj.

trzylatki, czterolatki i pięciolatki, chcące uczęszczać do przedszkola. A za chwilę oddajemy do użytku żłobek, który działalność opiekuńczą rozpocznie od 1 września 2026 r. Już dziś wiemy, że mamy komplet chętnych na 32 miejsca w żłobku. W 2025 r. na inwestycje w dziedzinie oświaty przeznaczaliśmy 8,2 mln zł, a w dziedzinie rodziny tj. na żłobek 1,9 mln zł.

Infrastruktura społeczno - kulturowa i rozwój centrów wsi – każdego roku inwestujemy również w tzw. miejsca wspólne przeznaczone na rekreację mieszkańców. W 2025 r. doposażyliśmy kolejne place zabaw, ogrodziliśmy kolejne gminne działki, zagospodarowaliśmy teren wokół stawu w Wolanowie, poprzez wykonanie ścieżki oraz nasadzenia roślin. Rozpoczęliśmy budowę budynku świetlicy w Sławnie oraz projektowanie świetlicy w Garnie. W minionej kadencji przedmiotem inwestycji były wszystkie obiekty świetlic czy remiz – w Jarosławicach, Strzałkowie, Młodocinie Większym, Walinach, Chruślicach, Wawrzyszowie, w Rogowej i Kolonii Wawrzyszów, w Mniszku, w Wolanowie przebudowaliśmy budynek dawnego GOK i remizy i przywróciliśmy mu dawne funkcje. Ogrodziliśmy wiele gminnych działek, doposażyliśmy w urządzenia rekreacyjne oraz altany i ławki wszystkie tereny wspólne w poszczególnych miejscowościach. Kupiliśmy też wiele działek z przeznaczeniem na tereny rekreacyjne w sołectwach. W 2025 r. kupiliśmy działkę z przeznaczeniem na taki teren wspólny w Woli Waclawowskiej, a na początku 2026 r. kupiliśmy na ten cel działkę w Walinach obok świetlicy. Oczekiwania społeczne w tym obszarze są duże, a jednocześnie mieszkańcy poza nielicznymi wyjątkami nie angażują się w troskę o utrzymanie czy upiększenie tych miejsc. Kolejne miejscowości chcą wybudowania świetlic czy tworzenia miejsc rekreacji. Niestety nie w każdym sołectwie można znaleźć działki pod wspólne tereny rekreacyjne np. w Ślepowronie nie udaje nam się od lat kupić działki na lokalizację placu zabaw.

Zasoby mieszkaniowe – w minionej kadencji wiele środków przeznaczaliśmy na poprawę stanu substancji mieszkaniowej będącej własnością gminy. Po wymianie pokryć dachowych, szamb i termomodernizacji, przyszła kolej na stworzenie chociaż kilku dodatkowych lokali. Gdyż substancja mieszkaniowa należąca do gminy w wielu wypadkach jest przestarzała i nie bardzo nadaje się do remontu pod kątem spełnienia wymogów zielonego ładu. Dlatego koniecznością jest wybudowanie lub zakup kilku mieszkań na potrzeby zasobu komunalnego. Budowa nowych lokali mieszkalnych jest wyzwaniem na najbliższe lata.

Powyższe nie wyczerpuje katalogu problemów, z jakimi mierzy się Gmina Wolanów każdego dnia. Odnosząc się do nich trzeba mieć na uwadze, że Gmina działa w bardzo

trudnym obszarze - wobec ograniczoności środków i nieograniczoności potrzeb – każdego dnia poszukujemy kompromisów pomiędzy tym co społecznie oczekiwane a tym co ekonomicznie uzasadnione. Sytuację bardzo utrudnia niestabilne otoczenie – najpierw pandemia, potem wojna, kryzys energetyczny, inflacja, zielony ład, znów wojna na Bliskim Wschodzie i wzrost cen paliw. Otoczenie wydaje się coraz bardziej zmienne. Dziś nie ma mowy o stabilizacji, co wpływa na finanse gminy i czyni planowanie bardzo trudnym. Dzięki Opiece Boskiej za nami kolejny bardzo dobry rok działania Gminy Wolanów.

Pozostając z wyrazami szacunku

*Wójt Gminy Wolanów
dr Ewa Markowska-Bzducha*

Spis tabel

Tabela 1. Gmina Wolanów – dane demograficzne.....	4
Tabela 1A. Gmina Wolanów – Liczba ludności wg miejscowości.....	5
Tabela 2. Ludność w sąsiednich gminach wiejskich w latach 2019-2024.....	6
Tabela 3. Podmioty gospodarcze według rejestru REGON w latach 2019-2024.....	7
Tabela 4. Bezrobotni w gminach w latach 2020-2025.....	8
Tabela 5. Dochody ogółem gmin na 1 mieszkańca w latach 2019-2024.....	9
Tabela 6. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w latach 2019-2024.....	10
Tabela 6a. Dochody z udziałów w PIT na 1 mieszkańca w latach 2019-2024.....	11
Tabela 7. Dochody Gminy Wolanów za 2025 r.	12
Tabela 8. Wydatki Gminy Wolanów w 2025 r. według podstawowych grup wydatków.....	16
Tabela 9. Harmonogram spłaty długu (w zł).....	21
Tabela 10. Prognoza limitu zadłużenia Gminy Wolanów na najbliższe lata.....	22
Tabela 11. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Wolanów, które w 2025 r. wpłynęły do budżetu gminy.....	22
Tabela 12. Wykonanie wydatków na przedsięwzięcia realizowane w ramach Funduszu sołeckiego w 2025 r.....	25
Tabela 13. Mierniki realizacji Strategii Rozwoju Gminy Wolanów do 2030 r. za 2025 r.	30
Tabela 14. Gminne drogi publiczne na koniec 2024 r.....	35
Tabela 14a. Gminne drogi wewnętrzne na koniec 2024 r.	40
Tabela 15. Rejestr zawartych umów na dostawę wody.....	44
Tabela 16. Rejestr zawartych umów na ścieki.....	51
Tabela 17. Dane dotyczące infrastruktury oświetlenia dróg.....	52
Tabela 18. Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Wolanów w latach 2023 -2025.....	53
Tabela 19. Ilość odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi z odpadów odebranych i zebranych z terenu Gminy Wolanów w latach 2023-2025.....	53
Tabela 20. Ilość odpadów zebranych w PSZOK w latach 2023-2025 [Mg].....	54
Tabela 21. Realizacja priorytetów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Wolanów w 2025r.	57
Tabela 22. Mierniki monitorowania realizacji działań PGN za 2024 r.	60
Tabela 23. Zadania zrealizowane przez gminę Wolanów wraz z ich finansowaniem w 2025r. - POŚ.....	61
Tabela 24. Dane dotyczące realizacji programu usuwania azbestu w latach 2011-2025.....	62
Tabela 25. Cele, kierunki działań i wskaźniki realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wolanów w latach 2021-2025.....	71
Tabela 26. Wskaźniki realizacji działań w latach 2021-2023 w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wolanów na lata 2022-2025.....	77
Tabela 27. Wydatki Gminy Wolanów w 2025 r. w jednostkach oświatowych*.....	93